

ကရင်လူမျိုးတို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

The Faiths and Traditional Beliefs of the Karen People

ကရင်လူမျိုးတို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

The Faiths and Traditional Beliefs of the Karen People

Drum Publication Group
P.O Box 66
Kanchanaburi 71000
Thailand

drum@drumpublications.org
www.drumpublications.org

March 2007

ISBN - 978-974-94605-8-0

မာတိကာ

“ ကရင်လူမျိုးနှင့်ဘာသာရေး	၁
“ ပိုးကရင်တို့၏ရိုးရာပူဇော်ပွဲ	၁၆
“ စကောကရင်တို့၏ရိုးရာပူဇော်ပွဲ	၂၂
“ စကောကရင်အချို့၏အသုဘကိစ္စ	၂၈
“ ပိုးကရင်တို့၏အသုဘဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးစံ	၃၅
“ အရိုးကောက်ပွဲမူလစတင်ခဲ့ပုံ	၄၁
“ ပိုးကရင်တို့၏အရိုးကောက်ပွဲ	၄၅
“ ရှောင်ကြဉ်ရသောကရင်ရိုးရာဓလေ့များ	၅၀
“ အတိတ်နိမိတ်နှင့်ယုံကြည်ယူဆချက်များ	၅၄
“ တောခြောက်ခြင်းနှင့်ယုံကြည်မှုများ	၅၉
“ ကရင်ရိုးရာဗေဒင်များ	၆၆

နိဒါန်း

ရှေးကရင်လူမျိုးများသည် မိရိုးဖလားယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများကိုကိုးကွယ်လာပြီးသဘာဝနှင့်ဆီလျော်စွာနေထိုင်လာခဲ့ကြသည်မှာနှစ်ပေါင်းများစွာကြာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းအချိန်တွင် ကရင်လူမျိုးများအနေနှင့် သဘာဝဓမ္မနှင့်ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်မည်သည့်အရာမဆိုယင်းတို့ကိုအုပ်စိုးသော အရှင်သခင် (နတ်) တို့ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ယင်းတို့မှာမြေရှင်၊ ရေရှင်၊ တောတောင်ရှင် စသည်ဖြင့်ဖြစ်သည်။

သို့သော် အချိန်ကာလပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ လူမှုဆက်ဆံမှုဝန်းကျင်လည်းကျယ်ပြန့်လာသည့်အလျောက် အခြားလူမျိုးတို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများသည်လည်းကရင်လူမျိုးတို့အကြားဝင်ရောက်လာသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့ကိုးကွယ်သောဘာသာများစွာရှိသော်ငြားလည်းဤစာအုပ်တွင်အများစုကိုးကွယ်သောဘာသာတစ်ချို့နှင့်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသောဘာသာတစ်ချို့အကြောင်းကိုသာထည့်သွင်းထားပါသည်။ ထို့အတူကရင်လူမျိုးတို့၏ရိုးရာဓလေ့ယုံကြည်မှုအမျိုးမျိုးအကြောင်းတို့ကိုလည်းထည့်သွင်းထားပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင်ပါသောအကြောင်းအရာများမှာ ဆရာမန်းလင်းမြတ်ကျော်ရေးသားပြုစုသော “ကရင်ရိုးရာသုတပဒေသာ” စာအုပ်ထဲမှအကြောင်းအရာတစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုထုတ်ယူ၍ **Drum Publication Group** မှ ကရင်တို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများကို မန်းလင်းမြတ်ကျော်၏ပင်ကိုယ်အရေးအသားအတိုင်းပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်သည်။ **Drum Publication Group** မှကရင်လူမျိုးများသာမကအခြားသောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကပါကရင်ရိုးရာဓလေ့ကိုလေ့လာဆည်းဖူးနိုင်ရန်အတွက်ရည်ရွယ်ပြီးထုတ်ဝေဖြန့်ချိခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာဖတ်သူများအတွက်ဗဟုသုတပေးနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ကရင်လူမျိုးနှင့်ဘာသာရေး

ရှေးအချိန်ကာလက ကရင်လူမျိုးတို့သည် သဘာဝဓမ္မကို ကိုးကွယ်ခြင်းနှင့် နတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ပူဇော်ပသခြင်း အလေ့အထရှိကြသည်။ နတ်များသည် လူတို့၏မျက်မှောက်ဘဝတွင် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည် ဟုအယူရှိကြသည်။

အတ္တဟူသော ဝိညာဉ်၊ အသက်၊ လိပ်ပြာ စသောအိန္ဒြိယ အဘိဓမ္မာဆရာတို့ လက်ခံသော (အတ္တမာန်) တည်မြဲသောအင်အားစု ရှိသည်ဟူသော အဆိုဝါဒ (သီဝရီ) နှင့် ဆင်တူသော အတ္တ၊ လိပ်ပြာကောင် ယုံကြည်ချက်များ ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကွယ်လွန်ပြီးသော မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပသခြင်း၊ ကန်တော့ခြင်းကို “ရိုးရာပူဇော်ပွဲ” (နတ်စား) ဟုခေါ်ဆိုပေသည်။

ကရင်လူမျိုးတွင် ရိုးရာနတ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ တူဝေရိုးရာ ပန်းနတ်ရိုးရာ၊ ဘိုးဘိုးကြီးနတ်ရိုးရာ၊ လိပ်ပြာခေါ်ရိုးရာ စသည်ဖြင့်ရှိကြ၏။ ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုးကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသည်။ ရှေးအချိန်က ကရင်လူမျိုးတို့၏ လူမှုရေးနှင့် ကျခဲသဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝအင်အားစုများ၏ ဖိစီးမှုအောက်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးသဖြင့် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်တတ်သော စိတ်ရှိခဲ့ကြသဖြင့် လည်းကောင်း အားကိုးအားထားကိုရှာဖွေလိုကြသည်။ ရိုးသားသူများဖြစ်ကြသည့်

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

အတိုင်း အပြောကောင်းလျှင် အလွယ်တကူယုံကြည်တတ်သဖြင့် ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုး ရှိလာခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် အနောက်နိုင်ငံသား သမိုင်းသုတေသီတစ်ဦးဖြစ်သူ အိပ်ချ်၊ အန်၊ စီ၊ စတီဗင်ဆင် (H.N C Stevenson) ရေးသားသော မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပေါ်ဒေသနေသူများ (The Hill People of Burma) ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသည် ဘာသာစုံကိုးကွယ်သည့် အယူဝါဒဘက်သို့ ယိမ်းယိုင်လိုက်ပါလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုးကို ကရင်လူမျိုးတို့ကိုးကွယ်ကြသည်ဖြစ်ရာ ထင်ရှားသောဘာသာအယူဝါဒများမှာ တလားကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာ (တလားခုန်း) အယူဝါဒနှင့် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် (ဖိုးဝယ်ကိုး) ဘာသာအယူဝါဒအသီးသီး ဖြစ်ကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို မည်သည့်အခါကစတင်၍ လက်ခံကိုးကွယ်လာကြသည်ကို တိတိကျကျ မပြောနိုင်သေးသော်လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံပြည် ကောင်းစားစဉ်ကပင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို မွန်တို့နည်းတူ သက်ဝင်ယုံကြည်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သထုံခေတ်တွင် မွန်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ရေးသားခဲ့သော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရှေးဟောင်းပေမူများ၊ သီဆိုလာကြသော ပါးစပ်ရာဇဝင်၊ ရှေးလင်္ကာ အထောက်အထားများ ရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သထုံပျက်စီးသည့်နှစ်မှာ သက္ကရာဇ် ၄၁၉ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၀၅၇) ဖြစ်၍ ယင်းသက္ကရာဇ်များကို ကြည့်ရှုထောက်ထားမည်ဆိုလျှင် နှစ်ပေါင်း ကိုးရာကျော်ကာလကပင် ကရင်လူမျိုးအချို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်နေကြပြီးဖြစ်သည်။ သထုံပျက်သောနှစ်တွင်ပင် ကရင်အမတ် “မောင်ဒုံး” က တပည့်လက်သား၊ သားမယားတို့နှင့်အတူ “ထောင်ဝမြို့” ယိုးဒယားနယ်စပ်သို့

ထွက်ပြေးခဲ့ကြောင်း၊ ကရင်ဘာသာဖြင့် “မောင်ခုံး” ကိုယ်တိုင် ရေးသားပြန်ဆို ထားပြီးဖြစ်သော ပိဋကတ်စာပေ (ပေထုပ်) များကို လူပေါင်းလေးဆယ်ဖြင့် ထမ်းစေခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းတို့ယူဆောင်လာသော ပိဋကတ် ကျမ်းစာများကို ကရင်ဘာသာဖြင့် အဆက်ဆက်သင်အံလာခဲ့ကြောင်း၊ ရှေးကဗျာလင်္ကာအရ တွေ့ရှိရပါသည်။

ထိုပြင် သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၉) ဒုတိယ အင်းဝခေတ် ကုန်ဆုံးခါနီး ချိန်တွင် ဦးနန္ဒမာလာဘွဲ့အမည်ရှိ “ဖူတာမိုက်” ဘုန်းတော်ကြီးသည် ပိုးကရင်များအနက် ဗုဒ္ဓဘာသာနာကို ဖြန့်ချိပြုစုသူအဖြစ် ထင်ရှားကျော်စောသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ အင်းဝမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့၍ ပိဋကတ်တော်များကို သင်ကြားပေါက်မြောက်ခဲ့ပြီး အင်းဝရှိ သာသနာပိုင်ထံမှ ဘွဲ့တံဆိပ်များကို ရရှိခဲ့သည်။

အင်းဝမှ အပြန်တွင် ကော့ကရိတ်ခရိုင် ဟောင်သရောချောင်း (ဇေယျချောင်း) နှင့်ဂျိုင်းမြစ်ဆုံရာ ဂျိုင်းရွာတွင် ကျောင်းဆောက်သီးတင်းသုံး၍ ဖါးအံနှင့် ကော့ကရိတ်ခရိုင်များရှိ ကရင်လူမျိုးတို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒများကို ဟောကြား သွန်သင်ပေးခဲ့သည်။ “ဖူတာမိုက်” သည် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနက် ပထမဆုံး ရဟန်းဘောင်ဝင်ခဲ့သူဟု အဆိုရှိသည်။

“ဖူတာမိုက်” နှင့်ပတ်သက်သော အဆိုပြုချက်သည် နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာကျော် ကာလကိုသာ ဖော်ပြနေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မြေပြန့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒနှင့် ရတနာသုံးပါးပူဇော် ဆည်းကပ်ခြင်းကို လက်ခံကြပြီးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သံလွင်မြစ်ဝှမ်း၊ မုတ္တမင်လယ် ကွေ့နှင့် ရောဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော မွန်လူမျိုးများသည် အေဒီလေးရာစုခန့်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်လာကြသူများဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းဒေသများတွင် မွန်လူမျိုးများနှင့်

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

ရောယှက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည်လည်း မွန်နည်းတူ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်ကြမည်မှာ ကေန်မုချ ဖြစ်ချေမည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းဒေသတွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြသည့် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသည်မှာ အေဒီဆယ်ရာစု ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်ကပင် ရှိနေပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာ ။ ။ တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးများအနက် ပထမဆုံး ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့သူမှာ စကောကရင်လူမျိုး ဦးသာဖြူပင် ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာဂျပ်ဒ်ဆင် (Dr. Judson) ၏ တပည့်ဖြစ်ပြီး ဦးသာဖြူသည် ၁၈၂၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာခံယူ၍ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် (Baptist) ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဦးသာဖြူသည် ထားဝယ်၊ မော်လမြိုင်၊ ရန်ကုန်နှင့် ရခိုင်တိုင်း သံတွဲနယ်များသို့ သွားရောက်၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာအယူဝါဒများကို ဟောပြောသာသနာပြုယင်း ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဦးသာဖြူသည်နှစ်ခြင်းသာသနာဝင်တို့၏ လက်တင်မင်္ဂလာပေး၍ ရဟန်းခံယူခြင်း မပြုလုပ်ခဲ့ရပေ ကွယ်လွန်သွားလေသည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုတို့သည် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုရာတွင် ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကို ကရင်ဘာသာအားဖြင့် ဘာသာပြန်ရေးသားရန် စကောကရင်စာနှင့် ပိုးကရင်စာပေများကို မြန်မာအက္ခရာကိုမှီး၍ တည်ထွင်ခဲ့သည်။

စကောကရင် စာပေဖြင့် ဓမ္မသစ်ကျမ်းမှ ရှင်မသေ ခရစ်ဝင်ကျမ်းတစောင်ကို ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ဆို ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ဓမ္မသစ်ကျမ်းတစ်စောင်လုံးကို အပြီးဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းကို ၁၈၅၃

ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ပြီးဆုံးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်မှ ၂၃ ရက်နေ့များတွင် သမ္မာကျမ်းစာ နှစ်တစ်ရာပြည့် အထိမ်းအမှတ်ကို ထားဝယ်မြို့၌ ကရင်နှစ်ခြင်း ကွန်ဗင်းရှင်း (Karen Baptist Convention) ကိုသိုက်မြိုက်စွာကျင်းပခဲ့လေသည်။

၁၈၄၃ ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလတွင် ပုသိမ်ခရိုင်မှ ဆရာမြတ်ကျော်နှင့် ထေ့ဖိုးတို့သည် ကရင်လူမျိုးများအနက် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် နှစ်ခြင်းသာသနာ လက်တင်မင်္ဂလာ ပေး၍ ရဟန်းခံပေးခြင်းကို ခံယူခဲ့ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦး၏ စွမ်းဆောင်ချက်ကြောင့် နှစ်နှစ်အတွင်း ကရင်လူမျိုးပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်နှစ်ခြင်း မင်္ဂလာခံယူ၍ ခရစ်ယာန်သာသနာဝင်ခဲ့ကြသည်။

၁၈၇၇ ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဖူစံဖော်သည် ပိုးကရင်အမျိုးသားများ အနက် ပထမရှေးဦးစွာ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့၍ နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ခံယူခဲ့သည်။ များမကြာမီ ငှီးရင်းနယ်တွင် ခရစ်ယာန်နှစ်ခြင်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်း တစ်ဆောင်ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဆရာခုံလွတ်သည် ငှီးရင်းနယ် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းတွင် အသင်းအုပ်ဆရာကြီးဖြစ်ပြီး ပိုးကရင်အမျိုးသားများအနက် ပထမဦးဆုံး လက်တင်မင်္ဂလာရဟန်း ခံယူ၍ ရဟန်းဘောင်ဝင်ခဲ့သည်။

ခရစ်ယာန် သမ္မာကျမ်းစာ (Bible) ကို ပိုးကရင်ဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုရန် ဒေါက်တာမေဆင်၊ ဒေါက် တာဂျိုနာသန်ဝိတ်၊ သာသနာပြုဆရာအီး၊ ဘူးလတ် (Rev. E. Bullard) နှင့် ဒေါက်တာအယ်လ်ဘရေတန်တို့ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ ကြသည်။ ဒေါက်တာအယ်လ်ဘရေတန်ကပင် ၁၈၇၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် သမ္မာကျမ်းစာကို ပိုးကရင်ဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုပြီးစီးသည်။ ရန်ကုန်မြို့ အမေရိကန် နှစ်ခြင်းသာသနာပြု ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပိုးကရင် သမ္မာကျမ်း စာအုပ်ကို ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင်ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဂိုဏ်းပေါင်းစုံရှိ၏။ သို့သော် အမေရိကန် နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့သည် အရေးပါသော ဘာသာရေးအဖွဲ့ကြီးတစ်ဖွဲ့ဖြစ် သည်။ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းတွင် ကရင်လူမျိုးဂိုဏ်းဝင်ပို၍ များပြားကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းသွားကြသော ကရင် လူမျိုးများသည် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) နတ်များကို ပူဇော်ပသခြင်းများကို လုံးဝ မပြုလုပ်ကြတော့ချေ။

လဲကယ်ဘာသာ ။ ။ “ကျိုက်အရိယာ” ခေါ်အရိမေတ္တယျဘုရား လောင်းအား အဓိကထား၍ ကိုးကွယ်သောဘာသာဖြစ်သည်။ လဲကယ်ဘာ သာဂိုဏ်းကို နှစ်ခြားရွာ ပိုးကရင်လူမျိုး “ပူထီသောင်းထော်” နှင့် “ဖိမိုက် ကာလီ” တို့က ကောဇာ သတ္တရာဇ် ၁၂၂၂ (အေဒီ ၁၈၆၁ ခုနှစ်) တွင်တည် ထောင်သည်။ စနေနေ့ကို အထွတ်အမြတ်ထား၍ ဥပုသ်သီလစောင့်ကြ၏။ နေ့ကြီးရက်ကြီးပွဲတော် ကြီးများကိုလည်း စနေနေ့တွင်ပင် ကျင်းပပြုလုပ်သည်။ စနေနေ့တွင် အသက်သတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး သက်သတ်လွတ်စားကြရ သည်။

လဲကယ်ဘာသာ၌ သီးသန့်စာပေဟူ၍ရှိသည်။ မိမိတို့က “လိုက်ဆောင်စေ့” ကြက်ယက်စာပေဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့၏ စာရေးသောနည်းမှာ ဒူးဂဏန်းရေးနည်းပင် ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

“လိုက်ဆောင်စေ့” ဟုခေါ်သော လဲကယ်ဘာသာ သင်ပုန်းကြီးကို ဖားအံမြို့ နှစ်ခြားကျေးရွာနေ ဦးမောယိုင်ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၇ ခုနှစ်၊ (အေဒီ ၁၈၄၆) တွင် ဖားအံမြို့နယ် ဇွဲကပင်တောင်ခြေရှိ အထက်ရေတံခွန် ဘုန်း တော်ကြီးကျောင်းတွင် သွားရောက်ပြုစုခဲ့သည်။ လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့၏ ကျမ်းဦးအစ “ပါရာကိရိန်” ကျမ်းကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ (အေဒီ ၁၈၆၁) ခုနှစ်တွင် နှစ်ခြားကျေးရွာ၌ လဲကယ်ဘာသာဝင် ခေါင်းဆောင်သူ “ဖိမိုက်ကာလီ”

က လဲကယ်ဘာသာ “လိုက်ဆောင်စေ့” စာရေးနည်းပညာဖြင့် ပုရပိုက်ပေါ်တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် စတင်ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။

စနေနေ့ကို နေ့ထူးနေ့မြတ် ဥပုသ်တော်နေ့ဟု သတ်မှတ်ကာ ဥပုသ်သီလ ဆောက်တည်ရန်၊ ဘုရားဝတ်တက်ရန်၊ တရားနာရန် ဘုရားကျောင်းရှိ၏။ ယင်း ဘုရားကျောင်းကို ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “ထမောက်” ဟုခေါ်ဆိုပါသည်။ “ထမောက်” ခေါ် ဘုရားကျောင်းအနီးတွင် စေတီတော်တစ်ဆူ တည်ထား၏။ ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “ကလွန်ဂုန်းဂုတ်” ဟုခေါ်ပါသည်။

လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့၏ စေတီတော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စေတီတော် ကဲ့သို့ အုတ်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်း မဟုတ်ပေ။ ဆယ်ပေပတ်လည် ဆယ်ပေအမြင့်ရှိသော အမိုးအကာမပါသည့် အဆောက်အဦး၏ အလယ်ဗဟို တွင် ဆယ့်ခုနစ်တောင်မြင့်သော သဖန်းသား တိုင်ထိပ်တွင် ထီးတော်တင်၍ စိုက်ထူထားသည်။ ယင်းစေတီတော်တွင် သစ်ကိုးမျိုးဖြင့် ပါဝင်တည်ဆောက် ထား၏။ ထိုသစ်ကိုးမျိုးမှာ ဇီးဖြူ၊ ဖန်ခါး၊ တောမီးကွက်၊ လက်ပံ၊ တောင်သလဲ၊ သင်္ကန်း၊ ကွမ်း၊ အနန်း၊ အနန်းဖိုတို့ဖြစ်သည်။

ဘုရားဒကာများ၊ သာသနာစောင့်ထိန်းသူ ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆရာတော်ဟုခေါ် သည်။ ဆရာတော်မှာ ဆံပင်ရှည်ထားကာ ဆံထုံးထုံး၍ ခေါင်းပေါင်းဖြူပေါင်းပြီး ကရင်ရိုးရာဝတ်စုံဖြစ်သော သင်တိုင်းရှည် ရင်ကွဲနှင့် တောင်ရှည်ပုဆိုး အနီစင်းကို ဝတ်ကြရသည်။

ဆရာတော်များသည် အကျင့်သိက္ခာကောင်းမွန်ခြင်း၊ စာပေကျမ်းဂန်တတ် ကျွမ်းခြင်း၊ သက်သတ်လွတ်စားခြင်း၊ ငါးပါးသီလနှင့် ပါရမီဆယ်ပါးကို စောင့်ထိန်း ရသူများဖြစ်သည်။ ဘုရားဝတ်တက်ခြင်း၊ တရားဟောခြင်း၊ သီလပေးခြင်းများ နှင့် သာရေး၊ နာရေးများတွင် ဦးစီးခေါင်းဆောင်ကြရသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

လဲကယ်ဘာသာဝင်များသည် ရုပ်တု၊ ရုပ်ပွား၊ စွယ်တော်နှင့် ပုထိုးတို့ကို ကိုးကွယ်ရှိခိုးခြင်း မပြုချေ။ သာမဏေ၊ ရဟန်း၊ ဘုန်းကြီး၊ မယ်သီလရင်ဟူ၍ မရှိပဲ လဲကယ်စာပေဖြင့် ရေးသားထားသော လဲကယ်ကျမ်းစာများကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ ကျမ်းပေါင်း ၂၆ ကျမ်းရှိသည်။

စနေနေ့တွင်စောင့်ထိန်းရသော သီလငါးပါး

- ၁။ အလုပ်မလုပ်ရခြင်း
- ၂။ သည်းခံခြင်း
- ၃။ စကားအဖျင်းမပြောရခြင်း
- ၄။ အပျော်အပါးလိုက်စားခြင်း၊ ကစားခုန်စားခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်းများကို မပြုလုပ်ရခြင်း
- ၅။ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးအားထိခိုက်နာကျင်အောင်မပြုရခြင်း။

ပါရမီဆယ်ပါး

- ၁။ မူးယစ်တတ်သောအစားအသောက်များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၂။ သူတစ်ပါးပစ္စည်းမခိုးရခြင်း
- ၃။ သူတစ်ပါးအကြောင်းမကောင်းပြောခြင်း၊ ကုန်းချောခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၄။ ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကိုမပြောဆိုရခြင်း
- ၅။ သူတစ်ပါးအပေါ်မုန်းတီးစိတ်၊ ငြူစူစိတ်မွှေးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၆။ သူတစ်ပါး၏သားမယားကိုမပြစ်မှားခြင်း
- ၇။ သူ့အသက်ကို မသတ်ခြင်း
- ၈။ လောင်းတမ်းကစားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၉။ သေစေတတ်သော လက်နက်အရာဝတ္ထုများကို မပြုလုပ်ရခြင်း၊ မကိုင်တွယ်ရခြင်း

၁၀။ ဆရာသမား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မပြတ်အောက်မေ့ခြင်း၊

လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့သည် စနေနေ့တွင် အလှူဒါနများ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ သောကြာနေ့မှစ၍ ဖခင်မိုးအကာတွင်ရှိသော ကြယ်တာရာဂြိုဟ်နက္ခတ်များနှင့် အရိယာရှစ်ပါးဖြစ်သည့် “ဖူထောင်ရွှံ့” နှင့် “ဖီသီရွှံ့” တို့ကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။ ၎င်းပြင် “ဟအိန်” ဟုခေါ်သော သိကြားမင်း၊ “ဟပရိန်” ဟုခေါ်သော ဗြဟ္မာမင်းတို့ကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။

မိုးအကာရှိ နတ်များကို ပင့်ဖိတ်ပြီးနောက် မြေပေါ်ရှိ နတ်များကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။ နေရှင်နတ်၊ မြေရှင်နတ်၊ လေရှင်နတ်၊ မီးရှင်နတ်၊ ဥစ္စာစောင့်နတ်များနှင့် မိုက်လောက်၊ မိုက်ထယ်၊ မိုက်ဝန်း၊ မိုက်သုန်း၊ မိုက်တွဲ၊ မိုက်သလွန်၊ မိုက်ပြေ၊ မိုက်ကြိုက် စသောမြေရှင်များ၊ နတ်များ၊ မိဖူး၊ မိထိ၊ သုတ်ထရီ၊ သုတ်ထရာ (ဝသုန္ဓရာ) စသည်များကို ပွဲတော်တွင် အတူတကွစားသောက်ကြရန်နှင့် တရားတော်နာကြရန် ပင့်ဖိတ်ရသည်။ အလှူရေစက်ချပြီးသည့်အခါ သုတ်ထရီ၊ သုတ်ထရာ (ဝသုန္ဓရာ) ကိုသက်သေထား၍ အမျှအတန်းပေးဝေရသည်။ လဲကယ်ဘာသာဝင်များသည် မိရိုးဖလာရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို မပြုလုပ်ကြချေ။

တလာကူရသေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း (တလာခုန်း) ။ ။ ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “တလာခုန်း” ဘာသာဟု ခေါ်ကြ၏။ “တလာကူ” မှာ မွန်စကားဖြစ်၍ “တရားနှင့်ပြည့်စုံသူ” ဟူ၍အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့ကို တောစောင့်နတ်တောင်စောင့်နတ် အစရှိသောနတ်များကို ပူဇော်ပသသည့် ဓလေ့ထုံးစံမှ ပပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တလာကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းကို တည်ထောင်သည် မည်သည့် အချိန်ကာလ ခုနှစ် သက္ကရာဇ်၌ တည်ထောင်ခဲ့သည်ကို တိတိကျကျ မသိရသော်လည်း ကရင်လူထုကြားသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒ ရောက်ရှိချိန်ကစပြီး မရှေးမနှောင်းကာလများတွင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

မိမိတို့၏ဂိုဏ်းချုပ်ကို ကရင်ပြည်နယ် ကော့ကရိတ်ခရိုင် “ထီးမော်” ရွာ၌ တည်ထောင်ထား၏။ ဖားအံခရိုင်နှင့်ကော့ကရိတ်ခရိုင် အချို့သောကျေးရွာဒေသများတွင် ဂိုဏ်းခွဲများတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ တလားကူဘာသာဝင်တို့သည် မိမိတို့ဘာသာသည် တရားတော်နှင့်ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာကို အခြေခံ၍စောင့်ထိန်းရသော ဂိုဏ်းဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြသည်။ ဆရာတော်ရသေ့ကျောင်းတော်သည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော နေရာအဖြစ် တရိုတသေ ထားကြလေသည်။

“တလအေ့မို့” ခေါ် ကျောက်ပုံကိုတည်ခြင်း၊ ဣဠာမုနိစေတီတည်ခြင်း၊ “တမို့” ခေါ် ဂြိုဟ်ခွင်များပြုလုပ်ခြင်း၊ ဘုရား၊ တရားသံဃာဟုဆိုအပ်သော ရတနာသုံးပါးကိုရည်မှန်း၍ ဘုရားသုံးဆူတည်ခြင်း၊ အန္တရယ်ကင်း ဆုတောင်းပြည့် ဘုရားတည်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်။

နတ်ကိုးကွယ်သော ကရင်များသည် တလားကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းပြီးသည့်အခါ “တလအေ့မို့” ခေါ် ကျောက်ပုံတည်ရာတွင် “ငါသည် နတ်ကိုးကွယ်သောကရင်မဟုတ်တော့ပါ။ တလားကူရသေ့ ကရင်ဖြစ်သွားပြီ” ဟုပြော၍ အိမ်ရှိလူစေ့ ကျောက်တစ်လုံးကျလာရောက်ပုံ ထားကြရသည်။

ကျောက်များကိုပုံပြီးနောက် တာဝတိံသာ၌ရှိသော ဣဠာမုနိစေတီကို ရည်စူး၍ တည်ထားသော စေတီကိုရှိခိုးရသည်။ ထိုနောက် နတ်ကိုးကွယ်သောဘဝက လွတ်ကင်းခဲ့ပြီဖြစ်၍ မကောင်းသော နတ်မိစ္ဆာများ မနှိပ်စက်နိုင်ရန် ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်းများမှလည်း လွတ်ကင်းသွားစေရန် နတ်ကြီးခြောက်ဆယ်လေး ပါးနှင့်တကွ “တမို့” ခေါ် ဂြိုဟ်ခွင်ဝင်များသို့ဝင်၍ရှိခိုးခြင်း၊ ဘုရားသုံးဆူရှိခိုးခြင်း၊ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသည်တို့ကို အစဉ်အလိုက်ရှိခိုးကြပြီးနောက် တလားကူရသေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရောက်ရှိသွားသည်။

တလားကူဘာသာဝင် ယောက်ျားများသည် ဆံပင်မဖြတ်ရ၊ ရောင်ထုံးထားကာ ခေါင်းပေါင်းကိုပေါင်းရ ၏။ အင်္ကျီကွင်းပိတ်ကို မဝတ်ရပဲ ရင်ကွဲကိုသာဝတ်ရသည်။

လုံချည်အကွက်နှင့် ကျူထရံကွက်အဆင်များကို မဝတ်ရပဲ အစင်းများကိုသာ ဝတ်ရသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ဘေးကွဲချုပ်ထဘီကိုမဝတ်ရ၊ ကွက်ဆက်ချုပ် ထဘီကိုသာ ဝတ်ရသည်။ အင်္ကျီကိုလည်း ကွင်းပိတ် ခေါင်းစွပ်သင်တိုင်းတို့များ ကိုသာ ဝတ်ဆင်ရသည်။ ရင်ကွဲ့၊ ရင်စွဲ၊ ရင်ဖုံးများမဝတ်ရချေ။ ယောက်ျားရေး၊ အမျိုးသမီးများပါ ကရင်ရိုးရာ ဝတ်စုံကိုသာ ဝတ်လေ့ရှိကြသည်။

အဖွဲ့ဝင်များသည် ကြက်၊ ဝက်၊ ဘဲများကို မမွေးရ၊ မူးယစ်စေတတ်သော အစား အစာများကို မစားမ သောက်ရ၊ လောင်းကစားခြင်းမပြုရ၊ တရားတော်ကိုသာ လက်ကိုင်ထားကြသောသူများဖြစ်သောကြောင့် သွေးထွက်သံယိုမှုကို ရွံ့မုန်းကြ သည်။ တရားတော်အားဖြင့်သာ မည်သည့်အရာကိုမဆို အောင်မြင်နိုင်ကြောင်း လက်ခံယုံကြည်ကြသည်။

မေတ္တာ ဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာ (ဖိုးဝယ်ကိုး)။ ။ မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာ တော်ကို စတင်တည်ထောင်သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ “ဘိုးပိုက်ဆံ” ဖြစ်သည်။ ဘိုးပိုက်ဆံ ကို ဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာဝင် ကရင်များက “ဖူးဘူးပွယ်မူး” ဟုခေါ်ကြသည်။ စကော ကရင်ဘာသာဖြင့် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာကို ဖိုးဝယ်ကိုး သာသနာ (သားဦး သာသနာ) ဟု၍ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဘိုးပိုက်ဆံနေရာဆက်ခံသူ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဒေါက်တာဒါမေဖိုးမင်း (ဖူးကဆော ဝါးကစာ)၊ စောတွန်မဆင် ဒီဖိုးမင်း (ဖူးကစာထော့မဲ့ပါ)၊ စောဂျွန်ဆင်ဒီဖိုးမင်း (ဖူးတာမူးကစာ) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဖူးတာမူးကစာ မရှိနောက် ဇနီးဖြစ်သူ ဖိုးတာ မူးကစာက သာသနာဦးစီးချုပ်နေရာကို ဆက်ခံသည်။

ဘိုးပိုက်ဆံသာသနာ ယုံကြည်ချက်သည် စင်စစ်အားဖြင့် ဗြဟ္မစိုရ် တရားလေး ပါးဖြစ်သော မေတ္တာ (ချစ်ခြင်း)၊ ကရုဏာ (သနားကြင်နာခြင်း)၊ ဥပေက္ခာ (လျစ် လျူရှုခြင်း)၊ မုဒိတာ (သူတစ်ပါးကောင်းကျိုးချမ်းသာရှိသည်ကို ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရှိခြင်း) တို့ဖြစ်လေသည်။

မေတ္တာပြဟွဲ့စိုလိုဏ်းသည် ခရစ်ယာန်တရားတော် ဗုဒ္ဓတရားတော်များမှ ကောင်း နိုးရာရာအချက်အလက်များနှင့် ကရင်ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများအပေါ် အခြေခံ၍ ပေါင်းစပ်ထားသော အယူဝါဒလိုဏ်းဖြစ်သည်။ မှော်ဘီအနီး ပြည်တော်စေံပြကုန်း တွင် ဌာနချုပ်ထားရှိသည်။ သာသနာဘောင်သို့ သွတ်သွင်းရာတွင် ကတိသစ္စာ တော် (၇) ချက်ကို ခံယူရသည်။

ကတိသစ္စာတော် (၇) ချက်

- ၁။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ အိမ်သူအိမ်သားများတို့၏အပေါ် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်သော သစ္စာရှိပါမည်။
- ၂။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ အမျိုးသားများအားလုံးတို့၏အပေါ် ခိုင်မြဲသော သစ္စာရှိပါမည်။
- ၃။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးအပေါ် အသက် ထက်ဆုံး သစ္စာတော် ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၄။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရအပေါ်အသက် ထက်ဆုံးသစ္စာတော် ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၅။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ဦးစီးသာသနာချုပ်ကြီးအပေါ် အသက်ထက်ဆုံး သစ္စာတော်ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၆။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ဝိုဏ်းချုပ်ကြီး ချမှတ်ပေးထားခဲ့သော မေတ္တာ လမ်းစဉ်နှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို တသဝေမတိမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက် သွားပါမည်။

၇။ အကျွန်ုပ်သည် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲပြီး အကျိုးယုတ်စေတတ်သောအကြံ
ဆိုးဉာဏ်ဆိုးများနှင့် မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်သေရက်၊ ဘိန်းဘင်း
ကဇော်၊ လောင်းကစားခြင်းဟူသရွေ့တို့ကို ဤနေ့မှစ၍ လုံးဝရှောင်ကြဉ်
ပါမည်။

ဤကတိသစ္စာတော် (၇) ချက်ကို ချိုးဖောက်ခဲ့ပါသော် ကြီးလေးသော ဝဋ်အပြစ်
ခံရပါစေသား။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် တရားလမ်းစဉ်ကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ နောက်စဉ်နှင့်အမျှ နေထိုင်
ကျင့်သုံးနိုင်စေရေးအတွက် အခါအားလျော်စွာ သတိပေးနှိုးဆော်စာတစ်စောင်မှ
ပါရှိသော အဓိကအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာအဖွဲ့ကို အေဒီ ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် စတင်တီထွင်ခဲ့သည့်
အချိန်မှစ၍ သာသနာအဖွဲ့ချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်တရားတည်း
ဟူသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာတရားပြန့်ပွားရန်နှင့် ပျက်ပြားနေသော လူတို့၏ စာရိတ္တ
မဏ္ဍိုင်ကို ပြန်လည်ပြုပြင်ထူထောင်ပေးရန် အဓိကရည်မှန်းချက်ပင် ဖြစ်၏။
ကမ္ဘာကြီးတစ်လုံးရှိလူအပေါင်းတို့၏ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်ကို ပြန်လည်ပြုပြင်ထူထောင်
နိုင်ပြီး ချစ်ခြင်းမေတ္တာတရား ပြန့်ပွားမှသာလျှင် ဤကမ္ဘာမြေကြီးသည် ချမ်းသာ
ဝပြောပေလိမ့်မည် ဟုယုံကြည်သည်။

ဘိုးပိုက်ဆံအသက်ရှင်ထင်ရှားစဉ်က နောင်လာနောင်သားလူငယ်များအား
မေတ္တာတရား လက်ကိုင်ထားရန်နှင့် သည်းခံခြင်း၊ စိတ်နှိမ့်ချခြင်း ဟူသော ဆုံးမ
ဩဝါဒစကားကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဟောပြောနှိုးဆော်ခဲ့သည်။ ဆက်ခံသူ စောတွန်
မဆင် (ဖူးကစာထော့မဲပါ) လက်ထက်တွင် လူနှင့် သတ္တဝါတို့အား အန္တရာယ်
ပြုစေမည့်လက်နက်များကို သာသနာအဖွဲ့ဝင်များ နေအိမ်တွင်မထားရှိခြင်း၊
အသက်သတ်ခြင်းမှ ကင်းရှင်းကြစေရန် သက်သတ်လွတ်ရှောင်စေခြင်း၊ ကျွဲနွား

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

များကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခြင်း၊ သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း သက်သတ်လွတ်စားစေခဲ့သည်။

ဆက်ခံသူစောဂျွန်ဆင်ဒီဖိုးမင်း (ဖူးတာမူးကစာ) လက်ထက်တွင်လည်းလက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ကိုင်ဆောင်ခြင်းမပြုရန်၊ သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း မေတ္တာပြဟွစိုရ်တရားနှင့်အညီ နေထိုင်ကျင့်သုံးရန်၊ သာသနာစည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရချမှတ်ပေးထားသော စည်းကမ်းဥပဒေများကို တသဝေမတိမ်းစောင့်ရှောင့်ထိန်းသိမ်းရန် ဟူသောသတိပေးနှိုးဆော်ချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

မေတ္တာပြဟွစိုရ် သာသနာအဖွဲ့ဝင်များ အားလုံးသည် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားရမည်ဖြစ်ပေရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမှအပ အခြားသောကူညီဆောင်ရွက်မှုများကို လိုက်လံစွာ ကူညီထမ်းဆောင်ကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

တစ်ချိန်က ရိုးရိုးနေ ရိုးရိုးစား အေးအေးစွာ နေလာခဲ့ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည် အနောက်နိုင်ငံသားများနှင့် ရင်းနှီးဆက်ဆံခဲ့ရခြင်းအားဖြင့် မိမိတို့၏ နဂိုဗီဇယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာဓလေ့ထုံးစံများကို စွန့်လွတ်ပြီး နိုင်ငံခြားဘာသာ အသီးသီးကို သက်ဝင်ယုံကြည်လာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားအစေခံဖြစ်ခဲ့ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားဩဇာခံခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားတို့၏သွေးဆောင်ချယ်လှယ်မှုများကို အမျိုးမျိုးခံခဲ့ရခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကရင်လူမျိုးမြောက်မြားစွာတို့သည် အရက်သေစာမူးယစ်သောက်စားခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်း၊ လိမ်လည်ကောက်ကျစ်ခြင်း၊ လက်နက်ကိုခိုးဝှက်ခြင်း စသော အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည်ဟု ခံယူသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ စာရိတ္တကို ပြန်လည်ပြုပြင်ပေးမည့်သူမရှိပါက တိုင်းပြည်အကျိုးပါ ပျက်စီးရာရောက်မည်ကို မြော်မြင်တွေးတောမိသူ ဘိုးပိုက်ဆံသည် လွန်ခဲ့

သော နှစ်တစ်ရာကျော် ကာလကပင် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာတည်း ဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားကို ပြန်လည်ဆောက်တည်ပြီး ကောင်းသောစာရိတ္တနှင့် လမ်းစဉ် ယုံကြည်မှုကို ပြန်လည်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်သာသနာအဖွဲ့သည် တိုင်းတစ်ပါးမှ ယူဆောင်လာသော သာသနာလည်းမဟုတ်။ နိုင်ငံခြားနှင့်ဆက်ဆံခြင်း၊ နိုင်ငံခြား လက်အောက်ဩဇာခံခြင်းလည်းမရှိပဲ မိမိတို့၏တိုင်းပြည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာအကျိုးကို ရှေးရှုပြီး ထူထောင်သော သာသနာအဖွဲ့ပင် ဖြစ်သည်။

သာသနာတော်အတွင်း စာရိတ္တပျက်ပြားသည့် မည်သူမဆို တွေ့ရှိပါက ချက်ချင်း သာသနာအဖွဲ့မှ ထုတ်ပယ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ သာသနာအဖွဲ့ချုပ်ကြီးမှ ချမှတ်ပေးထားသော စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ချိုးဖောက်သွေဖည်ခြင်း မရှိစေရလေအောင် တာဝန်ပေးတမ်း နေထိုင်ကျင့်သုံးသွားရန် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တာဝန်ရှိသူများက လိုက်လံဟောပြော နှိုးဆော်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ပိုးကရင်တို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ

ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို “အောင်းဃယ်” ဟု ခေါ်ပြီး စကောကရင်ဘာသာစကားဖြင့် “အော်ဘွာ” ဟုခေါ်ဆိုကြ၏။ ဤရိုးရာ ဓလေ့သည် နတ်များကိုပသသော ဓလေ့မဟုတ်ပဲ သေဆုံးပြီးသောမိဘ၊ ဘိုးဘွား တို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပြန်လည်ပူဇော်ပသခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သေဆုံးပြီးသော မိဘ၊ ဘိုးဘွားတို့တွင် “ဝိနွေးဂါးလာနွေးဂါ” ဟုခေါ်သော ဝိညာဉ်ခုနှစ်ပါးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုဝိညာဉ်ခုနှစ်ပါးတို့သည် အကျွတ် တရားရသော ဝိညာဉ်ရှိသကဲ့သို့ အကျွတ်တရားမရပဲ ဝေတလည်လည်ဖြစ်နေ ရသော ဝိညာဉ်လည်းရှိကြောင်း ယုံကြည်ယူဆထားကြ၏။ မည်သို့ပင်ဆိုစဉ် ပိုးကရင်တို့သည် တမလွန်ဘဝတွင် ရောက်ရှိနေကြသော မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် ပူဇော်ပသကြပြီး မိမိ တို့နှင့်အတူတကွ ပြန်လာ၍ စားသောက်ကြပါရန် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ် လုပ် ဆောင်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ပူဇော်ပသရာတွင် ဦးစီးဦးဆောင်လုပ်ရသူမှာ အိမ်ရှင်မ သာဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကရင်တို့သည် ဆွေမျိုးသွေးသားတော် စပ်ခြင်းတွင် မိခင်အနွယ်ဝင်ဘက်မှသာ တွက်ယူကြသောဓလေ့ (Martriarchal)

ကြောင့်ဖြစ်၏။ မိခင်သာလျှင် အိမ်ထောင်ဦးစီးကွပ်ကဲသူအဖြစ်ထားသော ဓလေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပိုးကရင်ကို “မူးထိုက်” (မိုထိ) ဟူ၍ ယခုတိုင် ခေါ်ဝေါ်လျက်ရှိကြ၏။ မိန်းကလေးတစ်ယောက် အိမ်ထောင်ကျပြီဆိုလျှင် မိမိသည် အိမ်ထောင်ကျသည့် နေ့မှစ၍ မိမိ၏အိုးအိမ်တွင် ရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ဦးဆောင် သွားရောက်မည်ချည်းသာဖြစ်သည်။

ပိုးကရင်တို့သည် မိဘနှစ်ပါးကိုတရိုတသေ လေးစား၍ နေ့စဉ်ပြုစုကြ၏။ နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း နေ့ကောင်းရက်မြတ်တွင် မိဘတို့ထံပြန်လာ၍ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် များဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓန္ဒကူးနံ့သာရည် အမွှေးအကြိုင်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း မိဘတို့ကို ပူဇော်ကန်တော့ကြ၏။ မိဘများအသက်ရှင်ချိန်တွင်သာ ရိုသေလေး စားကြသည်မဟုတ်ပဲ ဘဝတပါးသို့ပြောင်းသွားသောမိဘတို့ကို နှစ်ပေါင်း မည်မျှပင် ကြာညောင်းသွားစေကာမူ မမေ့မလျော့ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ကန်တော့ကြသည်။ မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို စားဖွယ်သောက် ဖွယ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသလျက် မိမိတို့အသက်ထက်ဆုံး နှစ်တိုင်းပင် ကန်တော့ကာ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရလေသည်။

မိဘတို့ကို ရိုသေကြသကဲ့သို့ မိမိတို့သားသမီးများကိုလည်း လွန်စွာ ခင်တွယ် တတ်ကြသည်။ မိမိတို့၏ သားသမီးများ အိမ်ထောင်ခွဲ၍ မိသားစု ကွဲကွာသွား မည်ကို လွန်စွာစိုးရိမ်ကြသည်။ အနွယ်ဝင်အိမ်ထောင်စုများ တကွတပြား သီးခြား ဖြစ်သွားမည်ကို လွန်စွာစိုးရိမ်သည်။ သားသမီးတို့ကလည်း အိမ်ထောင်ပြုကြပြီး တောင်ယာလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကာ အိုးသစ်အိမ်သစ်ကို တည် ထောင်ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့်တောင်ယာများကို ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်ယင်း မူရင်းအိမ် ထောင်စုဖြစ်သော မိဘတို့နှင့် တစ်ဖြည်းဖြည်းဝေးကွာလာခဲ့ကြသည်။

ဤသို့သားသမီးများနှင့် ဝေးကွာလာခဲ့သဖြင့် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်သား သမီးများ နှင့်အတူ ပြန်လည်ဆုံ ဆည်းနိုင်ရန် နှစ်စဉ်မိုးဦးကျ နှစ်ပတ်လည်ရောက်၍ ကွယ်

လွန်သွားသော မိမိတို့၏မိဘဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသရန် အချိန်ရောက်တိုင်း အဝေးသို့ရောက်ရှိနေကြသော သားသမီးများကို ခေါ်ယူ၍ မိမိတို့နှင့်အတူ ဘိုးဘွားဝိညာဉ်ကို ပါဝင်ပူဇော်ပသစေ၏။ ဤသို့ဖြင့်တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ မိမိတို့၏ မိသားစုတို့အား မျက်နှာစုံညီဖြင့် ဝမ်းပန်းတသာပြန်လည်ဆုံဆည်းခွင့်ရကြလေသည်။

သားသမီးများနှင့်တကွ မြေးမြစ်တို့ အကုန်စုရုံးရောက်ရှိလာသောအခါ ညနေစောင်းတွင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ် (သားသမီးတို့အနေဖြင့် ဘိုးဘွားတို့၏ဝိညာဉ်) ကို ပူဇော်ပသကြသည်။ မိဘ၏ဝိညာဉ်အတွက် ချက်ထားသော ထမင်းနှင့်ဆားမပါပြုတ်ထားသောဝက်သားကို သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောဗျပ်တွင် ရေတစ်ခွက်နှင့်အတူ ထည့်ထားသည်။ ထိုအခါ အရပ်ရပ်မှစုရုံး ရောက်လာကြသော မိသားစုအဖွဲ့ဝင်တို့သည် ဗျပ်ကိုပတ်ပတ်လည်ဝိုင်း၍ ထိုင်ကြ၏။ ထိုနောက် တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိနေသော မိဘ၏ဝိညာဉ်ကို ခေါ်လေသည်။

ခေါ်ပုံမှာ “တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိနေသော မိဝိညာဉ် ဖဝိညာဉ်တို့ ယနေ့ညတွင် သားသမီးတို့ဆီသို့ ပြန်လာ၍ သားသမီးတို့ ပူဇော်ပသသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်ဖြစ်သည့် ဝက်သား၊ ဝက်သည်းတို့ကို လာရောက်သုံးဆောင်တော်မူကြပါ” ဟူ၍အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထိုသို့ရွတ်ဖတ်ဖိတ်ခေါ်ပြီးသည်နှင့် မိဘတို့ဝိညာဉ် ရောက်လာပြီဟုယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ရေထည့်ထားသော ခွက်ကိုယူကာ တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်နေသောမိဘတို့ကို ရည်စူး၍စားဖွယ်သောက်ဖွယ် မစားမီလက်ဆေးပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ ထို့နောက်တည်ခင်းထားသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို စားပါရန်နှင့် စားသောက်ပြီးလျှင် ရေသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရပြန်သည်။

မိဘဝိညာဉ်ကို ကျွေးမွေးပြီးသော် အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သူ (အဖေနှင့်အမေ) နှစ်ဦးက အနည်းငယ်စီ ဝက်သားကိုဖွဲစားရ၏။ ဆက်လက်၍ ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင်

ပါဝင်သူအားလုံး ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အနည်းငယ်စီ ဝက်သားကို ဖဲ့စားပြီးသော် ခွက်ထဲမှရေကို တစ်ယောက်အနည်းငယ်စီ သောက်ကြပြန်သည်။ မိသားစု ဦး ရေများသဖြင့် ဗျပ်ထဲတွင် ထည့်ထားသောထမင်းနှင့် ဝက်သားဟင်းမှာ တလင်း ပြောင်သွားတော့သည်။

မိဘတို့၏ဝိညာဉ် (သားသမီးများအတွက် ဘိုးဘွား၏ဝိညာဉ်ကို) ပူဇော်ပသရာ တွင် စကားမပြောရပဲ တိတ်ဆိတ်စွာနေရသည်။ ကလေးများဆော့ခြင်း၊ လှုပ်ရှား ဆူညံခြင်းမပြုရပေ။ စိတ်ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် ပျော်ရွှင်ဆိတ်ငြိမ်စွာနေရလေသည်။

အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သူ မိခင်သည် ရောက်လာသောသားသမီး မြေးမြစ်အားလုံး တို့အား ခိုင်ခံ့စွာကျစ်ထားသောချည်ဖြင့် သီကုံးထားသည့် ရွှေစ ငွေစကို တစ် ယောက်တစ်ကုံးစီ အသီးသီးဆွဲပေးလေသည်။ ဤသို့ရွှေကြိုးငွေကြိုးကို လည် တွင် ကိုယ်စီဆွဲထားပြီးလျှင် ထိုညအဖို့ရိုးရာပူဇော်ခြင်းအစီအစဉ် ပြီးဆုံးသွားပါ သည်။ သို့သော်ထိုညတွင် အခြားနေရာသို့ သွားရောက်အိပ်စက်ခြင်းမပြုရပဲ အိမ်တွင်သာ တစုတရုံးတည်း အိပ်ကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤညအတွက် ဘိုးဘွား၏ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ကန်တော့ခြင်းမှာ အမေဘက်မှ အဘိုးနှင့်အဘွား တို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပူဇော်ကန်တော့ခြင်း ဖြစ်၏။

နောက်တစ်နေ့ ညဘက်ရောက်သော် ဖခင်ဘက်ကအဘိုးအဘွားတို့၏ ဝိညာဉ် ကို ယခင်နေ့ညအတိုင်း ပူဇော်ကန်တော့ပြန်သည်။ ပိုးကရင်တို့သည် မိခင်ကို အိမ်ထောင်ဦးစီးကွပ်ကဲသူအဖြစ်ထားသော မိခင်အနွယ် “မူးထိုက်” (မိုထိ) ဖြစ်သောကြောင့် မိခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို အစဦးဆုံး ပူဇော်ပသ ခြင်းဖြစ်၏။ ဖခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသပြီးသော် ယခင် ညကအတိုင်း အိမ်၌တစ်စုတစ်ရုံးတည်းအိပ်ကြပြန်သည်။ ထိုညရိုးရာ ပူဇော် ပွဲပြီးသော် ယခင်နေ့ ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင် ပါဝင်သောမိသားစုအားလုံးကို ရွှေကြိုး ငွေကြိုးတစ်ကုံးစီ ဆွဲပေးပြန်သည်။

ဤသို့မိခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ဝိညာဉ်အတွက် တစ်ည၊ ဖခင်ဘက်မှဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုတစ်ည ထမင်းနှင့်ဝက်သားပြုတ်ကို ကျွေးပြီးပူဇော်ပသသော လုပ်ငန်းပြီးဆုံးသွားသောအခါ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကိစ္စများပြီးစီးသွားတော့သည်။ နောက်နေ့တွင် သားသမီးတို့သည် မိမိတို့နေအိမ်ရှိရာ တောင်ယာလုပ်ငန်းခွင်အသီးသီးသို့ ပြန်သွားကြရလေသည်။

တစ်နှစ်ကုန်၍ နောက်တစ်မိုးကျပြန်သော် ယခင်အတိုင်းပင်သား သမီးတို့သည် မိဘတို့၏ အိမ်သို့ပြန်လာကာရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ပြုလုပ်ကြပြန်ပါသည်။ ဤနည်းအတိုင်းပင် ပိုးကရင်တို့သည် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပြုလုပ်သွားကြ၏။ မိဘနှစ်ပါးသေဆုံးပြန်သော် သားသမီးတို့သည် မိဘတို့လုပ်ခဲ့သော ရိုးရာပူဇော်ခြင်းခလေ့ကို ကိုယ့်အိမ်သို့အသီးသီး ယူဆောင်သွားကြကာ မိမိတို့၏ အိမ်ထောင်စုတွင် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ပြန်လည်ဦးစီး၍ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားကြရမည် သာဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့နှစ်ရှည်လများ ရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ပိုးကရင်တို့သည် ရှေးပဝေသဏီကပင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကာ တရိုတသေလုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း၊ အခြားသောအကြောင်းများကြောင့်သော်လည်းကောင်း ရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ်ဆောင်ကြရာတွင် ဝက်အစား ကြက်ကိုအသုံးပြုလာကြသည်။ ကြက်မှတစ်ဖန်လျှော့၍ ငါး၊ ငါးမှတစ်ဖန်လျှော့၍ ထမင်း၊ ကောက်ညှင်း၊ ခေါပျဉ်၊ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာ ထမင်းနှင့်နှမ်းလှော်တို့ဖြင့်သာ ပူဇော်ပသကြတော့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဓနအင်အားကောင်းသူများက ဝက်၊ ကြက်တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြသော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများကမူ ငါး၊ ထမင်း၊ ကောက်ညှင်း၊ ခေါပျဉ်၊ ထမင်းနှင့် နှမ်းလှော် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးယခင်ကာလတွင် ရွှေငွေများပေါသဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင် ပါဝင်သူ မိသားစုအားလုံးကို ရွှေဆွဲကြိုး၊ ငွေဆွဲကြိုးတို့ကို တစ်ကုံးစီဆွဲပေးနိုင်သော်လည်း

နောက်ပိုင်းတွင် ရွှေဆွဲကြိုး၊ ငွေဆွဲကြိုးတို့ကို မဆွဲပေးနိုင်တော့ပေ။ ရွှေအစား မီးသွေးကိုလည်းကောင်း၊ ငွေအစားမို့ကိုလည်းကောင်း အစားထိုးကာ အဝတ်စ ဖြင့်ချည်၍ လည်တွင် တစ်ယောက်တစ်ကုံးစီ ဆွဲပေးကြသည်။

ယနေ့တိုင်အောင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပူဇော်ပသသောရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ် ဆောင်ရာတွင် ဝက်ဖြင့်ပူဇော်ပသသူ အချို့ရှိသေး၏။ အချို့မှာကြက်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အချို့မှာကောက်ညှင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့မှာ ထမင်းဖြူနှမ်းဖြူ ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ၊ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားခြားနား လာကြသည်။

အချို့သောသူတို့မှာ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ဓလေ့ကို နတ်တို့အား စားသောက်ဖွယ်ရာတို့ဖြင့် ပူဇော်ပသသည်ဟူ၍ ထင်ယောင် ထင်မှား ဖြစ်နေကြ၏။ စင်စစ်မှာပိုးကရင်ဘာသာ စကားအခေါ်အဝေါ် “အောင်းဃယ်” သည် လူအများယူဆနေကြသော နတ်တစ်မျိုးကို အစားအ သောက်ဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်း မဟုတ်ပေ။ အရပ်ရပ်သို့တစ်ကွဲတစ်ပြား ရောက်ရှိ နေကြသော ဆွေမျိုးသားချင်းတို့အား ပြန်လည်ဆုံဆည်းစေလို၍ လည်းကောင်း၊ တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်သွားကြသော မိဘတို့၏ ကျေးဇူးကို အောက်မေ့တသ ရည်စူး၍လည်းကောင်း သားသမီး ဆွေမျိုးသားချင်းအားလုံးကို တစ်စုတစ်ရုံး တည်းခေါ်၍ မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသကာ မိဘအား ရည်စူး၍ စား သောက်ဖွယ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းသာဖြစ်သည်။

မိမိတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများ တစ်စည်းတစ်လုံး တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ဖြစ်စေ လိုသော ဆန္ဒဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိဘတို့၏ ကြီးမြတ်လှသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ရည်စူး၍လည်းကောင်း ထုံးတမ်းဓလေ့တစ်ရပ်အနေဖြင့် လက်ခံကျင့်သုံးကြ သော ပိုးကရင်တို့၏ “အောင်းဃယ်” ခေါ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ဓလေ့ကို ကမ္ဘာကြီး တည်နေသရွေ့ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေကြမည်သာတည်း။

စကောကရင်တို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ

ဖျားနာချိန်တွင်မိသားစုရိုးရာပူဇော်ခြင်း။ ။ စကောကရင်တို့၏ မိသားစုထဲတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်ဖျားနာလျှင် “အော်ဘွဲ့” ခေါ် ရိုးရာပူဇော်ခြင်း (နတ်စား) ကိုပြုလုပ်ကြ၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်တိုင်း သားသမီးများအားလုံး အတူတကွ ပြန်လာစုရုံးကြရသည်။ မိသားစုထဲတွင် မကြာခဏ ဖျားနာကြမည်ဆိုလျှင် ရပ်ဝေးရောက် သားသမီးပင်လျှင် မကြာခဏ ပြန်လာကြရမည်သာဖြစ်၏။

ကြက်၊ ဝက်များဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းခလေ့ကို ပြုလုပ်ကြရသဖြင့် ကြက်၊ ဝက်များကိုအဆင်သင့် မွေးထားကြရသည်။ ရိုးရာပူဇော်ခြင်း မလုပ်မီ ကြက်ရိုးထိုးခြင်း (ကြက်ရိုးဗေဒင်) လည်း ပြုလုပ်ရသေးသည်။ ကြက်ရိုးထိုးရာမှ ရရှိသော ဟောကိန်းအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားကြမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မိသားစုထဲမှ ကလေးတစ်ယောက် ဖျားနာနေလျှင် ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရ၏။ ကြက်ရိုးထိုးဟောကိန်းအရ ရိုးရာပူဇော်ခြင်းလုပ်ရမည် မလုပ်ရမည်၊ လုပ်လျှင် မည်သို့လုပ်ရမည် အစရှိသဖြင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရ၏။ “အော်ဘွဲ့” ခေါ်ရိုးရာပူဇော်ခြင်း လုပ်ရမည်ဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ထိုကလေး၏ မိခင်ဘက်မှ အဘိုးအဘွားသည် ကြက်ဖိုမနှစ်ကောင်ကို ညအချိန်တွင် ဖမ်းယူပြီး လည်ကိုလိမ်၍ သတ်ရသည်။ သွေးထွက်ခြင်းမရှိအောင် လုပ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ကြက်မွေးများကို

မနှုတ်ရပဲ အမွေးများ လောင်ကျွမ်းသွားသည့် တိုင်အောင် မီးဖြင့်မြိုက်ရသည်။ အမွေးစင်ပြီးသော် ဝမ်းဗိုက်မှအူများကို ဖောက်ထုတ်ပြီးနောက် ကြက်နှစ်ကောင်ကို ဆားနှင့်ငရုတ်သီးအနည်းငယ်ထည့် ပြုတ်လိုက်ရ၏။

ကြက်ကောင်လုံးပြုတ် ကျက်သွားသော် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းပြုလုပ်တိုင်း အသုံးပြုသော ဗျပ်ထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ ထိုအခါဖျားနာသော ဗျပ်ထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ ထိုအခါဖျားနာသော ကလေး၏ အနားတွင် ယူသွားကာ မိသားစုအားလုံး ဗျပ်ကိုဗဟိုပြု၍ ထိုင်ကြရသည်။ ဖခင် သို့မဟုတ် မိခင်က “အိုအရှင် သေခိုမှုဃား (နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ) ကျွန်ုပ်တို့သည် သင့်အား စားသောက်ဖွယ်ရာများဖြင့် ပူဇော်ဆက်ကပ်ပါ၏။ ဖျားနာနေသောကျွန်ုပ်တို့၏ကလေးအား ပျောက်ကင်း စေပါမည့်အကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ လက်အုပ်ချီ၍ ဆုတောင်းကန်တော့ပါ၏။” ဟူ၍ ရွတ်ဖတ်ဆုတောင်းရပါသည်။ ဆုတောင်းပြီးသော် ဗျပ်ထဲတွင်ထည့်ထားသော ကြက်သားကို ဖခင်က စတင်၍ အနည်းငယ်ဖွဲစားရသည်။ ထိုနည်းတူမိခင်ကစ၍ ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် (ဖျားနေသောကလေးအပါအဝင်) အနည်းငယ်ဖွဲစားရသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးသော် မိသားစုအားလုံး အတူတကွ ထမင်းနှင့်စားသောက်ကြတော့သည်။

ဖခင်ဘက်မှအဘိုးအဘွားနှင့် နောက်နေ့ရိုးရာပူဇော်ခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ရဦးမည် ဖြစ်သည်။ နောက်နေ့တွင် ဝက်ထီးငယ်တစ်ကောင်ကို ခြေလက်များချည်ထားကာ အိမ်ပေါ်စားဖိုချောင်အနီးသို့ ယူဆောင်လာရသည်။ မီးဖိုချောင်အနီးတွင် ဝါးလေးလုံးဖြင့် စတုရန်းပုံ ချထားကာ ငှက်ပျောရွက်များ ခင်းထားပြီး ဝက်ကိုချထားရ၏။ ဝက်သည်အချိန် အနည်းငယ်အတွင်း သေဆုံးနိုင်ရန် ဖခင်ဖြစ်သူက ဝက်၏လည်မျိုကို လက်နှစ်ဘက်ဖြင့်ညှစ်ယင်း ဝက်၏နှာခေါင်းကို ရေထဲနှစ်ထားသည်။ ဝက်လည်မျိုကို ညှစ်နေစဉ် ကျန်မိခင်နှင့် သားသမီးများ အဘိုးအဘွားများ အပါအဝင် အတူတကွ မိမိတို့၏ လက်နှစ်ဘက်လုံး ငှက်ပျောရွက်ပေါ် တင်ထားကြရသည်။

ဝက်သေသွားသော် ဝါးချွန်တစ်ချောင်းကိုယူ၍ ဝက်၏စအိုမှ ပါးစပ်အထိ ထုတ်ချင်းပေါက်လျှိုပြီး အမွှေးများကိုစင်အောင် မီးဖိုတွင် မီးမြှိုက်ရသည်။ အမွှေးစင်သွားသော် ဝက်၏ဝမ်းဖိုက်ကို အလယ်တည့်တည့်တွင် ဒေါင်လိုက်ခွဲကာ အူများကို ထုတ်လိုက်ပြီး တောင်းတစ်လုံးတွင် ထည့်ထားလိုက်၏။ သည်းချေမကောင်းလျှင်နောက်ထပ် ဝက်အသစ်တစ်ကောင် ထပ်လုပ်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။ သည်ချေကောင်းပါက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကာ “အောင်ပြီ၊ အောင်ပြီ” ဟူသော အောင်မြတ်ခြင်း အတိတ်နိမိတ်ဖြင့် ကြွေးကြော်လိုက်ကြ၏။

ဝက်၏အသည်း ကလီစာများနှင့် ခြေလက်များကို ယူ၍ ယခင်ကြက်ပြုတ်သကဲ့သို့ ဆားနှင့်ငရုတ်သီး အနည်းငယ်ထည့်ပြုတ်ပြီးနောက် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းအတွက် အသုံးပြု၍ ဗျပ်ထဲသို့ထည့်ပြန်သည်။ ဖခင် သို့မဟုတ် မိခင်က ဆုတောင်းရွတ်ဖတ်ခြင်း ပြုလုပ်ပြီးနောက် မိသားစုအားလုံး ဝက်သားပြုတ်ကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အနည်းငယ်စီ ဖွဲယူစားရသည်။ နောက်ဆုံး အဘိုးနှင့်အဘွားက အနည်းငယ်စီဖွဲစားရသည်။ ထို့နောက် ခါတိုင်းထမင်းစားသကဲ့သို့ အတူတကွစားသောက်လိုက်ကြသည်။ ကျန်ရှိသော ဝက်ကောင်လုံးကို အိမ်နားနီးချင်း ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများအား ပေးကမ်းဝေငှလေ့ရှိပါသည်။

ဖျားနာနေသောကလေး၏ ဖခင်သည် အိမ်နှင့်ခပ်လှမ်းလှမ်းသစ်ပင်တစ်ပင် ခြေရင်း၌ ခြေလေးတိုင် တဲငယ်တစ်လုံးကို တည်ဆောက်ပြီး ကြက်ဖြူတစ်ကောင်ကိုသတ်၍ ကြက်၏ခြေသည်းများ၊ အမွှေးများနှင့်အတွင်းကလီစာအားလုံးကို တဲငယ်တွင်တင်ထားလိုက်သည်။ ထို့နောက်အောက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရသည်။

“မကောင်းဆိုးဝါးနတ်မိစ္ဆာ (တာတရဲတခတ်) အပေါင်းတို့၊ သင်တို့အတွက် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တွင်ကို ဝလင်အောင်စားလိုက်ကြပါတော့၊ စားသောက်ပြီး ယင် ဝေးဝေးသွားကြပါတော့” စသည်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်မောင်းထုတ်ရသည်။

ကျန်ရှိနေသေးသော ကြက်ကောင်လုံးကို အိမ်သို့ပြန်ယူဆောင်လာပြီး မိသားစုနှင့်အတူတကွ ချက်ပြုတ်စားသောက်လိုက်ကြသည်။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာများ ပြီးဆုံးသွားသောအခါ ဖျားနာနေသော ကလေးသည် မကြာမီ သက်သာလာလိမ့်မည်ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ကျေကျေနပ်နပ်ပင်ရှိကြတော့၏။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲ။ ။ တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသော စကောကရင်လူမျိုးများ သည် မိရိုးဖလာရိုးရာဓလေ့တရပ်အနေဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို လုပ်ဆောင်ကြရ၏။ မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုခေါ်၍ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် ကျွေးမွေးပသကြရသည်။ “သေခိုမှုဃား” ဟု ခေါ်သော တန်ခိုးရှင် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်အပေါင်းတို့ကိုလည်း မိမိတို့အားကောင်းချီးပေးစောင်မရန် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်အနေဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြသည်လည်းရှိ၏။ သားသမီး ဖျားနာသောအခါတွင် လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဖျားနာသောအခါများတွင်လည်းကောင်း ရိုးရာနတ်များအလိုမကျ၍ ဖမ်းစားသည်၊ မကောင်းဆိုးဝါးဘေးကျရောက်သည် စသည်ဖြင့် လက်ခံယုံကြည်ကြသဖြင့် ရိုးရာနတ်ပူဇော်ပသခြင်း ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

ယိုးဒယားဘက်တွင်ရှိသော စကောကရင်အချို့တို့မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စကောကရင်များကဲ့သို့ပင် ရိုးရာပူဇော်ပွဲဓလေ့ကို ရှေးမှုမပျက် ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြ၏။ နေရာဒေသအလိုက် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ်ဆောင်ချက်များ အနည်းငယ်စီ ကွာခြားမှုရှိကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ကြ၏။ မိသားစုရိုးရာပူဇော်ပွဲကိုမူ အိမ်ထောင်ဦးစီး မိန်းမဖြစ်သူက ဦးစီးဦးဆောင်၍ မိဘ ဘိုးဘွား ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသခြင်းဖြစ်ပေရာ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုတည်းသာ လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲသည် တစ်ရွာလုံးရှိ မိသားစုတို့အား

လုံး ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြရသော ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုဖြစ်လေသည်။ အနွယ်စု၏ မိခင်သာလျှင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရ၏။ ယောက်ျားများ လုံးဝဦးဆောင်ခြင်း မပြုရချေ။ အနွယ်စု၏ မိသားစုတစ်ခုစီမှ မိခင်များသာလျှင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပေရာ ရပ်ရွာတွင်အသက်အကြီးဆုံးသော မိန်းမကြီးသည်သာလျှင် ဦးဆောင်မှုပြုရလေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိန်းမကို အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ် မှတ်ယူသူတို့၏ အဖွဲ့အစည်း (Martriarchal) ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲတွင် အသက်အကြီးဆုံး အနွယ်စုဝင်မိန်းမကြီးက ဦးစီးလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ မွေးဖွားလာသော ကလေးများသည် မိခင်အနွယ်စုနှင့် သွေးသားတော်စပ်သော်လည်း ဖခင်အနွယ်စုနှင့် သွေးသားတော်စပ်ခြင်းကို အလေးပေးထားခြင်းမရှိပေ။ မိန်းမတစ်ဦးသည် မိမိ၏ တအူတုံဆင်းအစ်ကိုမှ မွေးဖွားလာသော သားသမီးများအား သွေးသားတော်စပ် သည်ဟု ခံယူမထားပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါ သားသမီးများသည် မိမိအစ်ကို ဇနီးဘက်အနွယ်စုနှင့်သာ သွေးသားတော်စပ်သည်ဟု ခံယူထားခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ရွာလုံးကျွတ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်တော့မည်ဆိုလျှင် ရွာ၏ ဝင်ထွက်ရာလမ်းဝေးများကို ပိတ်ထားကြ၏။ ရွာအဝင်ဝတွင် ကြက်မွေးဝက်မွေးများကို ကြိုးနှင့်သီ၍ ချိတ်ဆွဲထားခြင်းအားဖြင့် ရွာအဝင်ဝ ပိတ်ထားကြောင်း အမှတ်အသားများပြုလုပ်ထားကြ၏။ ထိုကဲ့သို့ အမှတ်အသားများကို တွေ့ရှိရသော ကရင်လူမျိုးများသာမက သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးခွဲများ၊ အစိုးရ အမှုထမ်းအရာထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများပင်လျှင် ရွာတွင်းသို့ဝင်ခွင့်မရှိပေ။ ရွာသူရွာသားများအားလုံးတို့သည်လည်း ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲ မပြီးဆုံးမချင်း ရွာပြင်သို့မထွက်ကြရပေ။

နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းကျင်းပရမည်ဖြစ်သော ရိုးရာပူဇော်ပွဲ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများ၏ စည်ပင်သာယာဝပြောရေး၊ ရောဂါကျရောက်ခြင်း ဘေးမှလွတ်ကင်းရေးနှင့် သီးနှံများပျက်စီးခြင်းတို့မှ လွတ်ကင်းရေးစသည်တို့ဖြစ်၏။

မိသားစုရိုးရာနတ်ပူဇော်ပွဲ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်ကဲ့သို့ပင် ကြက်၊ ဝက်များဖြင့် တန်ခိုးကြီးသော မိဘ ဘိုးဘွား ဝိညာဉ်နတ် (သေခိုမူဗား) များအား ပူဇော်ပသခြင်းဖြင့် တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများအားလုံး ရောဂါအမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းဝေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကြက်၊ ဝက်များကို သတ်ပြီး ပူဇော်ပသစားသောက် ကြသည့် အပြင် နတ်မိစ္ဆာ (တာတရဲတခတ်) များကို ကျွေးမွေးပူဇော်ပသခြင်းသည်လည်း တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများအား ဘေးမသိရန်မခစေပဲ မကောင်းဆိုးဝါး ရန်သူများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်နှင့် အနွယ်စုံအား ဒုက္ခမပေးရန် စသည့်ယုံကြည်ချက်များဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤကဲ့သို့ရွာလုံးကျွတ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ပြီးစီးသွားသဖြင့် တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံအားလုံးတို့သည် တစ်နှစ်တာအတွက် စိတ်အေးလက်အေး ရှိကြတော့သည်။

စကောကရင်အချို့၏ အသုဘကိစ္စ

တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးသေဆုံးသော် လူသေ၏ မျက်နှာကို စင်ကြယ်စွာ သစ်ပေးပြီး အဝတ်အစားအသစ်ကို ဝတ်ပေးလိုက်ကြသည်။ ခြေမ လက်မများကို ချည်ကြိုး အဖြူအနီဖြင့် အသီးသီးစုချည်ထား၏။ မျက်ကွင်းနှင့်ခြေဆစ်လက်ဆစ်ခွက်များ တွင် ငွေသား (ပိုက်ဆံ) များ ကပ်ထည့်ထားကြသည်။ ငွေသားများသည် တမ လွန်ဘဝသို့ ပြန်လမ်း စရိတ်အတွက် ထည့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

လူသေကို “ဘလော်” ဟုခေါ်သော သီးသန့်အဆောက်အအုံသို့ ယူဆောင် သွားရ၏။ “ဘလော်” ထဲတွင်လူသေကို တင်ထားရန် ဝါးဖြင့် စင်ခပ်နိမ့်နိမ့်တစ်ခု ပြုလုပ်ပြီး ဝါးဖြင့် အခင်းလုပ်ထားရသည်။ လူသေကို စင်ပေါ်တင်ပြီး ဖျာနှင့်လိပ်၍ ချည်ကြိုးအဖြူအနီဖြင့် သုံးနေရာ စည်းထားလိုက်ကြသည်။ လူနှစ်ယောက်က အခြားချည်အဖြူအနီကိုယူ၍ မီးညှိကာ လူသေ၏ဘေးနား တဘက်တချက်တွင် တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ကျောခိုင်းသော အနေအထားဖြင့် နေလျက်ဗက်လက်ဖြင့် လူသေ၏ ဦးခေါင်းမှသည် ခြေအထိ လက်နောက်ပြန် သုံးကြိမ်တိတိ မီးမြိုက်ပေးရသည်။

အင်္ကျီလုံချည် အသစ်များကို ယူဆောင်လာကြပြီး လူသေအပေါ် ခပ်လှမ်းလှမ်း ချိတ်ဆွဲထားရပြန်သည်။ လူသေပြန်လမ်းဖြောင့်ဖြူးရန် ဝိုက်ကြွေးကြရ၏။ ထိုကဲ့သို့

ငိုကြွေးခြင်းမှာ လူသေပြန်လမ်းတစ်လျှောက်လုံး မိုးရေ နှင်းရည်များ စိုစိုပြေပြေ တွေ့ရှိနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အမင်္ဂလာ ဖားစည်တစ်လုံးကိုလည်း လူသေအနီးသို့ ယူလာ၍ ထားလိုက်ရသည်။ နေ့အချိန်တွင် ဖားစည်ကို ချိတ်ဆွဲ ထားပြီး ညအချိန်တွင် မှောက်ထားရသည်။

ကြက်တစ်ကောင်ကိုယူ၍ လည်မျိုကို ထုတ်ချင်းပေါက်ဖောက်ပြီး ဝမ်းတွင်းသား အားလုံးကို ထုတ်ပစ်လိုက်ရသည်။ ကြက်ကို ဖောင်းလာအောင် လည်ချောင်းမှ လေမှုတ်သွင်း၍ အတောင်ဆင့်ပေါ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားရလေသည်။

ပလိုင်းကြီးတစ်လုံးကိုယူပြီး ဆားနှင့်ဝါးပိထုပ်သုံးရာစီ (တထုပ်ကိုလက်ညှိုးထိပ် အရွယ်မျှသာ ထုပ်ထားသည်) ပလိုင်းထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ တမလွန်ခရီးအ တွက် ပေးရန်အဖိုးအခ ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။ ယောက်ျားဖြစ်ပါက သင်တိုင်းနှစ် ထည်၊ ဝါးကျည်တောက်တစ်လုံး၊ ပုလင်းတစ်လုံး၊ ပန်းကန်တစ်ချပ် ပလိုင်းထဲသို့ ထည့်ပေးရ၏။ ပလိုင်းကြိုးကိုချည် အဖြူအနီဖြင့် ချုပ်ထားသည်။

အထက်ပါအတိုင်း တစ်ခုစီ ပြင်ဆင်လုပ်ကိုင်ပြီးသော် လူသေသွားရမည့် တမလွန် ဘဝလမ်းကြောင်းကို ယောက်ျားများက လူသေ “ထား” ကဗျာလင်္ကာဖြင့် သီဆိုလမ်းပြရ၏။ လမ်းပြရာတွင် ပြောင်းပြန် ပြောဆိုရသည်။ ဥပမာ - အရှေ့ အရပ်ကို အနောက်အရပ်သို့လည်းကောင်း၊ မိုးကောင်းကင်ကို အောက်သို့ လည်းကောင်း ညွှန်ပြောဆိုရလေသည်။ ဤသို့ လမ်းကိုပြောင်းပြန် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ဘက် ပြန်ရခြင်းမှာ လူသေ၏ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ရွာသို့ ပြန်မလာနိုင် ရန်နှင့် မိမိအိမ်ကို ပြန်လည်ခိုကပ် ခြင်းမပြုနိုင်ရန် လူသေသွားရမည့်လမ်းကို တလွဲ ညွှန်ပြပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယောက်ျားများကပင် ဆက်လက်၍ “ပေါက်ပေါက်” ကဗျာလင်္ကာကို သီဆို ကြရင်း ပေါက်ပေါက်များကို လူသေအလောင်း၏ ပတ်ပတ်လည်တွင် ကြဲရ၏။

တဆက်တည်းပင် ယောက်ျားရော မိန်းမပါ သေမင်းနှင့်ပတ်သက်သော ကဗျာလင်္ကာများကို သီဆိုကြသည်။ တဖန် လူသေနှင့်ပတ်သက်သော ကဗျာလင်္ကာကို ဆက်လက်၍ သီဆိုကြပြန်သည်။ လူသေကဗျာလင်္ကာသည် သေခြင်းအကြောင်းနှင့်သေသူ တမလွန်ဘဝသို့ ဆက်သွားရမည့်ခရီးအတွက် မှာတမ်းစကားများ၊ သွန်သင်ညွှန်ကြားသော စကားများ ပါဝင်လေသည်။

ထိုသို့ကဗျာလင်္ကာ သီဆိုပြီးသော် အပျို၊ လူပျိုများသည် လူသေအလောင်းကို ပတ်ချာလည်လှည့်နေ ကြတော့သည်။ အပျိုများသည် မျက်နှာကို ပဝါနှင့်ကာပြီး တစ်ဦးခါးတောင်စကို တစ်ဦးကကိုင်၍ နှစ်ယောက်တစ်တွဲလှည့်ပတ်ကြ၏။ လက်ဝဲရစ်အနေအထားဖြင့် လူသေအလောင်းကို လှည့်ပတ်နေခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ အပျို၊ လူပျိုတို့သည် လူသေအလောင်းကို ပတ်ချာလှည့်နေစဉ် ကဗျာလင်္ကာများကို သီဆိုကြလေသည်။ သီဆိုကြသော ကဗျာလင်္ကာများသည် လူသေနှင့် မသက်ဆိုင်တော့ပဲ အပျို၊ လူပျိုချင်း ချိတ်လားစောင်းလားနှင့် အပြန်အလှန် သီဆိုကြသော ကဗျာလင်္ကာများသာ ဖြစ်တော့သည်။ အပျို၊ လူပျိုများသည် ညလုံးပေါက်ပင် လူသေအလောင်းကိုလှည့်ပတ်ကြ၏။ ညောင်းသူ၊ မောသူ များက ထိုင်နားပြီး မမောသေးသူများက လှည့်ပတ်မြဲ လှည့်ပတ်နေကြမည်သာ ဖြစ်၏။

လူသေကို သင်္ချိုင်းသို့မပို့မီ လူသေအား ထမင်းကျွေးရ၏။ ဝါးခွက်နှစ်ခုကို လုပ်ယူပြီး ထမင်းတစ်ခွက် ဟင်းတစ်ခွက်ထည့်ကာ လူသေအားစားသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပေးရ၏။ ထိုဝါးခွက်နှစ်ခုကို ချည်ကြိုးဖြင့် ပူးချည်ထားလိုက်ပြီး ဓားမကို ဗယ်လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ခုတ်ခွဲပစ်လိုက်ရသည်။ ထို့နောက် စဉ့်အို သို့မဟုတ် တွတ်ထဲရှိ အရက်ကို ပြောင်းငယ်ဖြင့် စုပ်ယူပြီး သုံးကြိမ်ထွေးပစ်ရသော လုပ်ရပ်တစ်ခုလည်း လုပ်ဆောင်ရလေသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရပြီးသော် ကဗျာလင်္ကာများကို ဆက်လက်သီဆိုခြင်းပြု၍ ပြုကြလေသည်။

အသုဘချရန် နေ့ရောက်သော် ထိုနံနက်သည် ကဗျာလင်္ကာကို နောက်ဆုံးသီဆို ကြရတော့မည်ဖြစ်သည်။ ထိုနံနက်တွင်သီဆိုကြရသော ကဗျာလင်္ကာများသည် လူသေကိုမောင်းထုတ် ကျိန်ဆဲခြင်း အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ကဗျာလင်္ကာများဖြစ်ကြ၏။ လူသေအားတင်ထားရန် ခင်းထားသောဝါးကွပ်ပျစ်ကိုပါ စည်းထုပ်လိုက်ပြီး သင်္ချိုင်းသို့ မီးသင်္ဂြိုဟ်ရန် ယူဆောင်သွားရသည်။ အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသော ထင်းစင်ပေါ်သို့ လူသေကိုတင်ကာ မီးသင်္ဂြိုဟ်လိုက်ကြသည်။

သေသူရှေ့သွားရမည့် လမ်းတစ်လျှောက် ဘေးမသီရန်မခစေရန် သတိပါးလိုက် သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သေသူ၏ ဆံပင်နည်းနည်း၊ ဦးခေါင်းခွံတစ၊ မီးသွေး တစ်တုံးတို့အား ချောင်းထဲတွင် စိမ်ထားလိုက်ပြီး “နေပူယင် မီးလှုံပါ၊ ချမ်းယင် ရေချိုးပါ” ဟူ၍ ပြောင်းပြန်ရွတ်ဖတ်ပေးရသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးသော် အသုဘပို့သူ လူကြီးများသည် အခြားသို့ မသွား ရပဲ၊ မိမိရွာသို့ ရှေ့တစ်ယောက် နောက်တစ်ယောက် တန်းစီပြန်သွားကြရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြန်ကြရာတွင် တစ်ယောက်ခြေဖနှောင့်တစ်ယောက် မနင်းမိရန် အထူးသတိထားရ၏။ အကယ်၍နင်းမိပါက သေဆုံးသူအတွက် နိမိတ်မကောင်း ဟူ၍ ယုံကြည်ရင်းစွဲရှိကြသည်။ ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် “ဘလော်” အဆောက် အအုံသို့ ဦးစွာပြန်တက်ရပြီး မိမိတို့အဝတ်အစားများကို ချွတ်ထားရသည်။

လူသေကို သင်္ချိုင်းသို့ပို့ရာတွင် ချောင်းငယ်ကို ဖြတ်သွားရမည်ဆိုပါက ချောင်းကို မဖြတ်မီ ချည်မျှင်ကြိုး ဖြင့်ဆွဲ၍ ဟိုဘက်သည်ဘက် တန်းထားရသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် သေသူ၏ ဝိညာဉ်လိပ်ပြာသည် တဘက်ကမ်းသို့ တံတား သဖွယ် ဖြတ်သွားနိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်လေသည်။

စောစောကင်းပိထုပ်၊ ဆားထုပ်ထည့်ထားသည့် ပလိင်းကြီးကို လူနှစ်ယောက်က “ပွါလိုး” ဟုခေါ်သော အရိုးတောင်သို့ သွားရောက်ပို့ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

အရိုးတောင်သို့ရောက်သော် ပါလာသောအရက်ကို လောင်းချ၍ လူသေအား ကောင်းရာ သုဂတိသို့ လားပါစေကြောင်းနှင့် ရှေ့သွားရမည့်ခရီးတစ်လျှောက် အနှောင့်အယှက်မရှိပဲ ရှောရှောရှူရှူသွားနိုင်ပါစေ၊ ကျန်ရှိခဲ့သောမိသားစုများ အတွက် အပူအပင်လုံးဝမထားပါရန် စသည်ဖြင့်ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီး ပလိုင်ကြီးကို ပစ်ထားခဲ့လေသည်။ အရိုးပို့သူနှစ်ယောက်သည် ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် လိပ်ပြာ ပြန်ခေါ်ပေးရသည်။ အရိုးတောင်ရောက်ခဲ့စဉ်က မိမိတို့လိပ်ပြာ ပြန်ပါမလာမည် စိုး၍ လိပ်ပြာပြန်ခေါ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာခေါ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် ပါသည်။

“ပလူး - ကလာဟဲကေ - ဟဲကေ၊ သူးတလူအော်ပလူမေ၊ သူးတလူအော် ကျယ်မေ၊ ပလူမေဃီ၊ ပလူအထီးဌေး၊ နမေဝါးအော်ဒါနဲ၊ နထီးရီးအော်ဒါနဲ၊ ဟဲကေ အိုလဲဒယ်ခိုလော်ပလော၊ ဟဲကေအိုဒေါနဖိုးနလီ၊ နဖိုးမူဖိုးခွါး၊ ပလူး - ကလာ ဟဲကေ -ဟဲကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ “ပလူး - လိပ်ပြာပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ လူသေထမ်းကို လိုက် မစားနဲ့၊ အသေကောင် ထမ်းကို လိုက်မစားနဲ့၊ လူသေထမ်းသည် ညစ်ညမ်းပြီး၊ လူသေသုံးသောရေသည်လည်း နောက်ကျိနေပါသည်။ ကြည်လင်သန့်ရှင်း သော သင်၏ရေကိုသာ သောက်သုံးပါ၊ ကျယ်ဝန်းသော သင့်အိမ်နေရာ ထိုင်ခင်း ကိုသာ ပြန်လာနေပါ၊ သင်ရဲ့သားသမီး မြေးများနဲ့ အတူပြန်လာနေပါ၊ ပလူး - လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သေဆုံးသူသည် အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်က “တာတကြူ” ဟုခေါ်သောတဲငယ် ကလေးတစ်လုံး ဆောက်ပေးရ၏။ ရွာပြင်တစ်နေရာရာ သို့မဟုတ် သေသူ၏ တောင်ယာအနီး တစ်နေရာရာ၌ တည်ဆောက်ပေးပြီး မျိုးစပါးအနည်းငယ် မြေ ကြီးပေါ်သို့ ကြဲထားပေးရသည်။ လူသေ၏အဝတ်အစား၊ အသုံးအဆောင် အချို့ ကိုလည်း အနည်းငယ်စီ ဖျက်ဆီးပစ်ပြီး ချိတ်ဆွဲထားပေးရသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ပေးခြင်းသည် လူသေ၏ဝိညာဉ်မှာ တမလွန်ဘဝ၌ လွယ်လွယ် ကူကူ လုပ်ကိုင်စားသောက် သွားနိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အပျို၊ လူပျိုသေဆုံးခြင်းဖြစ်ပါက “တလေး” ဟုခေါ်သော အမှတ်အသားတစ်ခု ပြုလုပ်ပေးရသည်။ “တလေး” ဆိုရာတွင် တမတ်လုံးမျှရှိသော နွယ်ပင်တိုတို တစ်ပိုင်းကိုယူ၍ ထိပ်ဖျားပိုင်းတွင် ဓားဖြင့် ရှဉ့်ကလေးပုံ ခုတ်ပေးရသည်။ ကိုယ် ပိုင်းတွင်လည်း လူတစ်ယောက်တက်စီးနေသောပုံကို လုပ်ထားပေးရသည်။ ထို “တလေး” ကို လူသေအသက်ရှင်စဉ်အချိန်က သွားမြဲလာမြဲ တစ်နေရာရာတွင် သွားရောက်ထားပေးရသည်။ “တလေး” ပြုလုပ်ထားပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူသေ၏ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) အား ဆိုးသွမ်းသောအရာတစ်ခုခု လာရောက်အနိုင်အထက် ပြုမည်ဆိုပါက ရှဉ့်ရုပ်ပါသော “တလေး” ကို တက်စီးပြီး အဝေးသို့ ရှောင်ရှားသွားနိုင်ရန်ပင် ဖြစ်လေသည်။

အပျိုဘော်ဝင်စမိန်းကလေးများသည် သင်တိုင်းရှည်အဖြူကို ဝတ်ကြသော်လည်း အိမ်ထောင်ကျသော အခါတွင် “ဆေးမို” ခေါ် ကရင်သင်တိုင်းအင်္ကျီနှင့် ကရင်ထဘီကို ဝတ်ဆင်ရသကဲ့သို့ အပျိုအရွယ်တစ်ဦး သေဆုံးပါက “ဆေးမို” နှင့် ကရင်ထဘီကို ချက်ချင်းလှဲလှယ်ဝတ်ပေးလိုက်ရသော ဓလေ့ထုံးစံတစ်ရပ် ရှိလေသည်။ နို့စို့ကလေးငယ်သေဆုံးပါက မြေအိုး သို့မဟုတ် စဉ့်အိုးကြီးထဲတွင် ထည့်၍ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းသော နေရာတစ်နေရာရာတွင်ရှိ ညောင်ပင်ကြီးပေါ်၌ သွားရောက်ချိတ်ဆွဲထား လိုက်ကြသည်။ အချို့ဒေသများတွင် မြေမြှုပ်ကြသည်လည်းရှိ၏။

တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးတို့၏ အသုဘကိစ္စ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ အနည်းငယ်စီ ကွာခြားမှု ရှိကြမည်ဖြစ်သော်လည်း အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ချင်းမှာ တူညီနေမည်သာဖြစ်သည်။ သေဆုံးသူသည် ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ထွက်သွားခြင်းကြောင့် သေဆုံးခြင်းဖြစ်၍ ထိုလိပ်ပြာသည်

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆထားကြသည်။ သေမင်း နိုင်ငံတွင် ကြီးစိုးသူ သေမင်း၏ အမည်နာမများကို အမျိုးမျိုးမှည့်ခေါ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

အချို့ဒေသများတွင် လူသေကိုမီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့မှ သာလျှင် လူသေအရိုးထုပ်ကလေး ထည့်ထားသောပလိင်းငယ်ကို အရိုးတောင် သို့ သွားရောက်ပို့လေ့ရှိသည်။ အရိုးမပိုမီရက်များတွင် အရိုးပလိင်းငယ်ကို ဗဟိုထားကာ အပျို လူပျိုများ လှည့်ပတ်၍ ကဗျာလင်္ကာများဖြင့် တစ်ယောက် ကိုတစ်ယောက်ချိတ်ကာ စောင်းကာ ချစ်ရေးဆိုကြသော “ဩပွဲ” ကို ကျင်းပ လေ့ရှိကြပါသည်။ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများဖြစ်ကြသော ကျားကွက်ထိုးခြင်း၊ “ထော်သေ သာ” ခေါ် စကောထဲတွင် ကဗျာလင်္ကာရွတ်ဆိုယင်း ကျားရွှေခြင်း၊ “တာစီ ကလီ” ဟုခေါ်သော ဝါးညှပ်ခုန် သိုင်းကွက် အစွမ်းပြခြင်း၊ “အူးမော” ခေါ် ပလွေမှုတ်ခြင်း အပျို လူပျိုများ ဝိုင်းကြီးပတ်ပတ်ကစားခြင်းများအပြင် “တာဖော်ညာ” ခေါ် ငါးဖမ်းကစားခြင်း၊ “တာဟူပွာ” ခေါ်ကွန်ဆွဲခြင်း ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။

“ဘလော်” အဆောက်အအုံတွင် ဖားစည်နှင့် “ပေါ်ကူး” ခေါ်ရိုးရာဝါးပတ္တလား တို့ကိုလည်း အချို့ဒေသများတွင် တပျော်တပါး တီးခတ်ယင်း သီဆိုကခုန်ကြ သည်လည်း ရှိကြလေသည်။

ပိုးကရင်တို့၏ အသုဘဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးစံ

ပိုးကရင်တို့သည် ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးသော ရောဂါဖြင့် သေဆုံးသူ နေအိမ်တွင် သုံးရက်မှ ခုနစ်ရက်အတွင်း ထားရှိပြီးမှ သွားရောက်မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ မိုးများ သောလများတွင် သေဆုံးပါက မီးသင်္ဂြိုဟ်ရန် မလွယ်ကူသဖြင့် မြေမြှုပ်လိုက်ရပြီး မိုးရသီကုန်ဆုံးသောအခါတွင် ပြန်ဖော်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ အစိမ်းသေ သေဆုံးသူများကို ရွာတွင်ကြာကြာမထားပဲ ဖျာနှင့်လိပ်၍ သင်္ချိုင်းသို့ သွားရောက်မြေမြှုပ်ကြ၏။ ရှေးရိုးရာထုံးတမ်းဓလေ့အရ အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်မြှုပ်ပြီးမှ ပြန်ဖော်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကိုပြုလုပ်ရ၏။

ကျောက်ရောဂါဖြင့်သေခြင်း၊ ကာလဝမ်းရောဂါဖြင့်သေခြင်း အစရှိသည့်ရောဂါဖြင့် သေဆုံးခြင်းများကို အနည်းဆုံးတစ်နှစ် မြေမြှုပ်ပြီးမှ အရိုးကိုပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ် လေ့ရှိ၏။ ကလေးမွေးယင်း သွေးတက်သေသော အစိမ်းသေကို အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်မြှုပ်ပြီးမှ ပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ အချို့ပိုးကရင်ရွာများက ခုနစ်ရက် မစောင့်တော့ပဲ ညမြှုပ်ပြီး နောက်နေ့ပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်သည်လည်း ရှိ၏။

ဥပမာ ညအချိန်တွင် မီးဖွားယင်း သွေးတက်သေဆုံးသော မိန်းမကို ရွာတွင် ကြာကြာမထားပဲ ဖျာနှင့်လိပ်၍ ညချင်းပင် သင်္ချိုင်းသို့ မီးခွက်ထွန်းကာ သွားရောက်မြှုပ်နှံကြ၏။ ထိုအလောင်းကို တစ်ညလုံး အိပ်စောင့်ကြသည်။ နံနက် ပထမကြက်တွန်ချိန်တွင် တစ်ယောက်ကကြက်ဖက်သို့ လက်နှစ်ဘက်ကို ခတ်

လျက် “အောက်အီးအီးအွတ်” ဟူ၍ ပါးစပ်မှတွန့်ရသည်။ နံနက်မိုးမလင်းမီ ခုနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ထိုကဲ့သို့ တွန့်ပြပြီးနောက် “ထကြပေ၊ ထကြ ... တို့လူမြှုပ်ထားတာ ခုနစ်ရက်ပြည့်သွားပြီ၊ ကြက်ဖ ခုနစ်မနက်၊ ခုနစ်ကြိမ်တွန့်ပြီးပြီ၊ ဒီနေ့မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြရအောင်ဗျို့” ဟူ၍ ခပ်ကျယ်ကျယ်ပြောရ၏။ ကျန်သူများကလည်း “ဟုတ်ကဲ့၊ ကောင်းပါပြီ” ဟူ၍ ပြန်ပြောရ၏။ ဤသို့စတိသဘောဖြင့် တညမြှုပ်၍ နောက်နေ့အလောင်းကို ပြန်ဖော်ကာ မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြသည်လည်းရှိ၏။ ရိုးရာဓလေ့ချင်းတူသော်လည်း တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ အနည်းငယ်သာ ကွာခြားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်းသည် အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်၏။ သေဆုံးသူအား မီးသင်္ဂြိုဟ်၍ မပြီးမချင်း သေသူ၏ဆွေမျိုးထဲမှ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမပြုရပေ။ ဆွေမျိုးသားချင်းထဲမှ နောက်တစ်ဦး သေဆုံး၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးသော်လည်း အရိုးကောက်ပွဲကို ပထမလူမီးသင်္ဂြိုဟ်မပြီးလျှင် ကျော်မလုပ်ရပေ။ ထိုကြောင့် ပထမသေသူ၏ အရိုးကိုပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးမှသာ နောက်လူအရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပလုပ်ရရိုးထုံးစံရှိ၏။ ပထမနှင့် ဒုတိယသေသူတို့၏ အရိုးကောက်ပွဲကို တစ်ကြိမ်တည်းပေါင်းလုပ်ကြရသည်လည်းရှိ၏။

ရပ်ရွာတွင်လူသေသောအခါ အချက်ပေး တီးခတ်ရန် လူသေမောင်းကြီးတစ်လုံး သီးသန့်ရှိ၏။ အချို့က အမင်္ဂလာမောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ထားကြသည်။ ထိုမောင်းသံကို ကြားရသောအခါ ရွာမိရွာဖများနှင့်အတူ အပျို လူပျိုများ လူသေအိမ်သို့ သွားရောက်စုရုံးကြပြီး လိုအပ်သည်များကို မိသားစုစိတ်ဓါတ်အပြည့်အဝဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြလေသည်။

လူသေကို နေအိမ်တွင် အကြာဆုံး ခုနစ်ရက်အထိသာထားပြီး သင်္ချိုင်းသို့ သွားရောက်မီးသင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိ၏။ လူသေ၏ ရပ်ဝေးဆွေမျိုးများ စုံလင်ပြီဆိုလျှင် အိမ်တွင်အချိန်ဆွဲ၍ ထားလေ့မရှိပေ။ သင်္ချိုင်းသို့ ထမ်းသွားရာတွင် ခြောက်သို့ လှည့်ထားရသည်။ ခြေကိုရွာဘက်သို့ လှည့်ထားလျှင် လူသေ၏ဝိညာဉ်သည်

ရွာသို့ပြန်လာမည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ လူသေခေါင်းထမ်းသွားရာတွင် အချို့က ခေါင်း၏ခြေ ဘက်မှ ကြိုးရှည်တစ်ချောင်း ချည်ထားကာ အသုဘပို့သူအချို့က ကြိုးကိုကိုင်၍ သင်္ချိုင်းသို့ လမ်းပြဆွဲသွားရသည်လည်းရှိ၏။

သင်္ချိုင်းသို့ရောက်သော် ကြိုတင်ပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များ၏ ပရိတ်ရွတ်တရားတော်နာပြီးနောက် အလောင်းကို မီးသဂြိုဟ်ရန် အသင့်ပြင်ထားသော ထင်းပုံပေါ်သို့ တင်လိုက်ရ၏။ သင်္ချိုင်းတွင်ရှိသော သစ်ပင်၊ ဝါးပင်များကို အသုဘအတွက် အနည်းငယ်အသုံးလို၍ ခုတ်ယူမည်ဆိုလျှင် သင်္ချိုင်းစောင့်နတ်ကို တိုင်တည်ပြီးမှ ခုတ်ယူကြရသည်။ အသုဘပို့သူများ၊ မီးသဂြိုဟ်သူများ ရွာသို့ပြန်သောအခါ တောကျီးကန်းအာသံ ကြားရ၍လည်းကောင်း၊ ရွာထဲသို့ ဝင်သော် ခွေးဟောင်၍လည်းကောင်း နိမိတ်မကောင်းဟုယူဆကြ၏။ ထိုသို့ နိမိတ်မကောင်းခြင်းများ တွေ့ရှိရသောအခါ “ခတ်ကယ်” ဟု ခေါ်သော ခေါစာကျွေး တောထုတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရ၏။ ရွာနှင့်သင်္ချိုင်းကြားသို့ ယောက်ျားတစ်စုသွား၍ “ခတ်ကယ်” ရ၏။

ပြုလုပ်ပုံမှာ နီးပြားကြီးတစ်ခုကို ခွေလိုက်ပြီး ဝါးခြမ်းငယ်နှစ်ချောင်းစီ အစုံလိုက် ခုနစ်ဆင့်စိုက်ထားရသည်။ ၎င်းရှေ့တွင် တွင်းငယ်တစ်တွင်းတူးကာ ယူဆောင်လာသော ထမင်းထုပ်ငယ်ကို တွင်းထဲအနည်းငယ် သပ်ချပြီး၊ ထမင်းထုပ်ငယ်ကို တွင်းထဲထည့်ထားလိုက်ရ၏။ ထမင်းထုပ်ပေါ်တွင် မီးထွန်းထားသော ဖယောင်းတိုင်ကို တင်ထားရသည်။ ၎င်းအပေါ်သို့ အရက်အနည်းငယ် လောင်းထည့်၍ “အသင်သည် ငါတို့နှင့်မဆိုင်တော့ပါ။ ငါတို့ဆီကိုပြန်မလာနဲ့တော့” စသည်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ ဖယောင်းတိုင်မီးသေသွားသောအခါ ကျန်သူများအားလုံး ထမင်းထုပ်ကို အသင့်လုပ်ထားသော ဝါးချွန်များဖြင့် တစ်နှစ်သုံးပြိုင်တူထိုးရ၏။ ခေါင်းဆောင်သူက “သေပြီလား” ဟုမေးရပြီး၊ ကျန်သူအားလုံးက “သေပြီ” ဟုပြန်ပြောရ၏။ ထို့နောက် အသင့် ယူလာသော ကြက်အဖိုအမနှစ်ကောင်ကို သင်္ချိုင်းသို့လွှတ်ကာ “မကောင်းတာအားလုံး ကြက်နောက်ကို လိုက်သွားတော့” ဟူ၍ ပြောရ၏။ ဤတွင် “ခတ်ကယ်” ခြင်း ပြီးဆုံးသွားသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်တော့မည်ဆိုလျှင် ထင်းပုံပေါ်တွင် တင်ထားပြီး ခေါင်းကို အနောက်အရပ်သို့ လှည့်ထား၍ ခြေကိုအရှေ့ဘက်သို့ လှည့်ထားရသည်။ နှစ်ယောက်သောသူက မီးညှိထားသော ဖယောင်းတိုင်တစ်တိုင်စီကိုင်၍ လူသေ၏ ဦးခေါင်းဘက်နှင့်ခြေရင်းဘက် တစ်ယောက်စီနေပြီး တစ်ဦးက မေးလေသမျှတစ်ဦးက ပြောင်းပြန်ဖြေကြားရ၏။ ဥပမာ- တစ်ဦးက မိုးကောင်းကင်ကိုမေးလျှင် တစ်ဦးက မြေကြီးကိုပြရသည်။ မြေကြီးကိုမေးလျှင် မိုးကောင်းကင်ကိုပြရသည်။ အရှေ့အရပ်မေးလျှင် အနောက်အရပ်ကိုပြ၍ တောင်အရပ်ကိုမေးလျှင် မြောက်အရပ်ကိုပြကာ ပြောင်းပြန်ဖြေရ၏။ ထိုနောက် အလောင်းကို စတင်မီးသင်္ဂြိုဟ်တော့၏။

မီးသင်္ဂြိုဟ်ချိန်တွင် စောင့်ဆိုင်းယင်း အရက်များကိုသောက်ကြ၏။ သင်္ချိုင်းတွင် သောက်သုံးသောအရက်များ မကုန်ပါက ရွာသို့ပြန်ယူလာရရှိထုံးစံမရှိပဲ သင်္ချိုင်းမြေ၌ပင် လောင်းပစ်ခဲ့ရသည်။ လူသေလောင်းကို ထမ်းလာသောထမ်းစင်မှ ဝါးများကို သင်္ချိုင်းမှာပင် ဖျက်ဆီးပစ်ရသည်။ လူသေအလောင်း မီးလောင်ကျွမ်းကုန်ဆုံးသော် အဆစ်နှစ်ခုပါသော ဝါးဘိုးပိုင်းဖြင့် ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားသော ဝါးကျည်တောက်ရှည်နှစ်လုံးမှ ရေများဖြင့် မီးအားလုံးငြိမ်းသွားအောင် လောင်းရသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် သင်္ချိုင်းအေးအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ မီးအားလုံးသေသွားသော် မီးသွေးစများ၊ အရိုးအပိုင်းအစများနှင့် ပြာများကို စုပုံလိုက်ပြီး မီးခိုးလုံးဝမထွက်တော့သည့်တိုင်အောင် ရေဖြင့်လောင်းရ၏။ အရိုးမီးသွေးပုံကြီးကို တထွာခန့်အရှည်ရှိသည့် ဝါးခြမ်းငယ်ကလေးများဖြင့် ပတ်လည် ကြက်ခြေခတ် အနေအထားဖြင့်စိုက်၍ ခတ်ထားရ၏။ အရှေ့အနောက်တောင်မြောက်လေးဘက်လေးတန်မှ အပေါက်ငယ်တစ်ပေါက်စီထားရ၏။ သေသူ၏ ဝိညာဉ်ထွက်ပေါက်ဝင်ပေါက် ဟူ၍ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။

သင်္ချိုင်းမြေမှ ထွက်မခွါမီ မီးသင်္ဂြိုဟ်သူများသည် လက်မအရွယ်မျှရှိသော သစ်ကိုင်တစ်ချောင်းစီဖြင့် အရိုးမီးသွေးပုံကြီးကို သုံးပတ်ပတ်ပြီးသည်နှင့် တစ်နှစ်သုံးပြိုင်တူ သစ်ကိုင်ကို ထိုးစိုက်လိုက်ကြ၏။ သေသူဝိညာဉ်ကို သတ်ထားခြင်း

ဖြစ်သည်။ သင်္ချိုင်းအပြင်သို့ထွက်သွားချိန်တွင် သင်္ချိုင်းအဝင်ဝ၌ အဆစ်နှစ်ဘက် ပိတ်ဝါးလုံးတစ်ပိုင်းကို ပါးလွှာအောင် ဓားဖြင့်သပ်ထားပြီး ချထားရာသင်္ချိုင်းမှ ထွက်ခွာလာသူတိုင်း အနည်းငယ်စီခြေဖြင့် ခလုတ်တိုက်သွားရသည်။ နောက်ဆုံး သူက ကွဲအောင်နင်းချေလိုက်ရသည်။ မိမိတို့နောက်သို့ လူသေ၏ဝိညာဉ်လိုက် မလာနိုင်အောင် နင်းသတ်ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြသူများ သင်္ချိုင်းအပြင်သို့ရောက်ကြသော် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက တွင်းကလေးတစ်တွင်းကိုတူးကာ အသစ်ယူလာသော ထမင်းထုပ်ငယ်ကိုဖြေ၍ ထည့်ထား၏။ မီးညှိထားသော ဖယောင်းတိုင်တစ်တိုင်ကို ထမင်းထုပ်ပေါ်တွင် တင်ထားရ၏။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက တွင်းထဲရှိထမင်းထုပ်အပေါ်သို့ အရက် အနည်းငယ်လောင်းချ၍ လူသေ၏ဝိညာဉ်အား ရွာသို့ပြန်မလာရန် မောင်းထုတ် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီး၊ ဖယောင်းတိုင်မီးငြိမ်းသော် ဝါးချွန်တစ်ချောင်းစီဖြင့် တွင်းထဲရှိ ထမင်းထုပ်ကို တစ်နှစ်သုံးပြိုင်တူ ထိုးကြရသည်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက “သေပြီ လား” သုံးကြိမ်မေး၍ ကျန်သူများက “သေပြီ” ဟုသုံးကြိမ် ပြန်လည်ဖြေကြားရ သည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းကို “ဆေသီဆေမန့်” ဟုခေါ်၏။ ဝိညာဉ်ကိုသေ အောင် ထိုးသတ်ထားခြင်း ဟုအဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

သတိပြုရန်မှာ “ဆေသီဆေမန့်” သည် “ခတ်ကယ်” နှင့်မတူချေ။ လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက် ထိုသူ၏ဝိညာဉ်ရွာသို့ ပြန်မသွားနိုင်အောင် သတ်ထားခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ “ခတ်ကယ်” မှာ ရွာသို့ပြန်ကြစဉ် နိမိတ်မကောင်းသော အရာ များမြင်ရ၊ တွေ့ရ၊ ကြားရမှသာလျှင် ခေါစာကျွေး တောထုတ်ခြင်းကို လုပ်ဆောင် ရသည်။ နိမိတ်ကောင်းမည်ဆိုပါက “ခတ်ကယ်” လုပ်ရန်မလိုပေ။

သေသူအား မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး ခုနစ်ရက်လွန်မှသာလျှင် အရိုးအပိုင်းအစသုံးစနှင့် မီးသွေးတုံးကလေးသုံးတုံးကို သွားရောက်ကောက်ယူ၍ ပိတ်စအဖြူဖြင့်ထုပ်ကာ ပလိုင်ထဲထည့်ယူလာပြီး အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အရိုး

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

ကောက်ပွဲ၏ သင့်တော်သည့် အချိန်ကာလကိုရွေး၍ လုပ်ဆောင်ကြ၏။ အများအားဖြင့် ခြောက်သွေ့သောလများဖြစ်သော ကဆုန်လနှင့် တပေါင်းလများတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

အရိုးကောက်ပွဲမူလစတင်ခဲ့ပုံ

ရှေးအခါက အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းဒေသ (မဇ္ဈိမဒေသ) နှင့် အိန္ဒိယတစ်ပြည်လုံး ပြုလုပ်ကြသော မင်္ဂလာ၊ အမင်္ဂလာကိစ္စ၊ သာမူနာမူ ဓလေ့ထုံးစံများမှ မြန်မာ ပြည်သားတို့ နည်းနာယူ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်လည်းရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ရှေးရိုးအိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသားတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံဖြစ်သော အရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ကို ပိုးကရင်တို့က ယနေ့တိုင် ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။

မဇ္ဈိမဒေသ၏ တောင်ဘက်တိုင်း ဇနပုဒ်သားတို့ ပြုလုပ်ကြသောအရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) အကြောင်းကို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ရှိခဲ့၏။ ကရင်လူမျိုးတို့ကဲ့သို့ အရိုးကောက်ပွဲတွင် အရိုးကိုဆေး၍ ကျွေးမွေးပေးကမ်းလှူဒါန်းပြီးလျှင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ပွဲသဘင်ပြုလုပ်ကြကြောင်းကို ဒဿအင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်နှင့် ၎င်းအဋ္ဌကထာတွင် ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားလေသည်။

ဒဿအင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်အရ “အတ္တဘိက္ခဝေဒက္ခိဏေသုဇနပဒေသုခေါဝနံနာမ” အစရှိသော ထိုပါဠိမာဂဓကို မြန်မာပြန်ဆိုရသော် “အိုရဟန်းအပေါင်းတို့ တောင်ပိုင်းဖြစ်သော ဗနပုဒ်တို့၌ အရိုးဆေးခြင်းမည်သော ကိစ္စတစ်ခုသည် ရှိလေ၏။ ထိုအရိုးဆေးပွဲတွင် စားဖွယ်သောက်ဖွယ် အသွယ်သွယ်သော ထမင်းအဖျော်သည်လည်းကောင်း၊ ကိုက်ခဲ၍စားအပ်သောငှက်ပျောသီး စသည်လည်းကောင်း၊ လက်ကော်ရငြား ထမင်းနဲများနှင့် လျှာဖျားဖြင့် လျှက်အပ်သောပျား၊ တင်လဲ

စသော အရသာမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ထိုအရိုးကောက်၍ ဆေးသောပွဲ၌ ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်လေ့ရှိလေ၏။ ရဟန်းအပေါင်းတို့ ၎င်းအရိုးဆေးပွဲသည် အကယ်ပဲရှိလေ၏။ မရှိဟူ၍ ငါတုရား မပယ်” စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရ၏။

အရိုးဆေးပွဲပြုလုပ်သောထုံးစံမှာ အဋ္ဌကထာတွင် ထင်ရှားစွာထင်ရှားပါရာ အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုအိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၌ နေကြကုန်သော လူတို့သည် မိမိတို့၏ ချစ်ခင်လှစွာ သော ဆွေမျိုးညာတိတို့တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်အရေး ပြုလုပ်သောသူ သေ ဆုံးခဲ့သော် မီးဖြင့်ဖုတ်ကြည်းသဂြိုဟ်ခြင်း စာပုဒ်ကို မပြုကြပဲ၊ မြေကြီးထဲတွင် တွင်းကြီးတူးကုန်၍ ထိုသေသူ၏ အလောင်းကို ထိုမြေကြီးတွင်း၌ သွင်းထားမြှုပ် နံ့ကြကုန်၏။

ထိုမှ နောက်ကာလ အသားအသွေးတို့ ပုပ်၍မြေကြီးက စုပ်ယူသဖြင့် အရိုးဖြူ ချည်း ကျန်လတ်သော် ထိုအရိုးတို့ကို ထုတ်ယူ၍ ရေဖြင့်စင်ကြယ်စွာဆေးပြီးလျှင် အစဉ်အတိုင်းခြေရိုးမှစ၍ ဦးခေါင်းရိုးကျအောင် တစ်စုံတစ်ခုကို ကပ်မှီလျက် ထောင်ချည်ပြီးလျှင် နံ့သာပန်းမန်ဖြင့် ပူဇော်၍ အလိုရှိသောနေ့တိုင်အောင် ထောင်လျက်ထားကြကုန်၏။

နွေလအချိန်အခါ ခြေခင်းလက်ခင်း သာယာ၍ တာရာနက္ခတ်သင့်မြတ်ကောင်း မွန်သောနေ့၊ လပွဲလုပ်နိုင်လောက်သော ပစ္စည်းခေ ဂျာဗွေစုဆောင်း၍ ရကြသော ကာလ ထိုသမယတွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ သောမဏ္ဍပ်ကန္ဓားကြီးဆောက်လုပ် ၍ ယခင်ကထောင်ထားသောအရိုးကို ရွှေပြောင်းလျက် ကောင်းမွန်စွာထောင် ထားပြီးလျှင် များစွာ ဝိုင်းအုံလျက် ဝမ်းနည်းပက်လက် အသက်ထွက်လုခမန်း ဝိုင်းမြည် တမ်းကုန်လျက်နက္ခတ်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ ကစားကြကုန်၏။

ထိုအဋ္ဌကထာမှာ အဓိပ္ပါယ်လာသည်။ ထိုအိန္ဒိယတိုင်းတောင်ပိုင်းသားတို့တွင် လည်း “ကီရာတ” လူမျိုးတို့သည် ယခုကာလတိုင်အောင် ထိုအရိုးပွဲကို ပြုလုပ်ကြဆဲပင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ဓလေ့ထုံးစံသည် မြန်မာပြည်သို့ကူးစက်ပြန့်ပွား၍ လူအများပင် ရှေးအချိန်က ပြုလုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ယနေ့တိုင်အောင် ဆက်လက်၍ အရိုးပွဲပြုလုပ်ကြသည်မှာ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများတွင်သာ တွေ့ရှိရတော့သည်။ ကျင်းပပြုလုပ်ပုံမှာ ရှေးရိုးအတိုင်းလည်း မကျ။ ရှေးရိုးဓလေ့ထုံးစံကို လုံးလုံးလည်းမပယ်ကြပဲ ဆက်လက်၍သာ လုပ်ဆောင်ကြ၏။

ယောက်ျား၊ မိန်းမတို့က သေကြေခဲ့သော် ထိုအလောင်းကို ခေါင်းသွင်းကာ သင်္ချိုင်းသို့ပို့၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး ခုနစ်ရက်လွန်၍ဖြစ်စေ၊ နွေလသီတင်းသို့ ရောက်၍ ကောက်ပဲသီးနှံတို့ရိတ်သိမ်းပြီးသောအခါ၊ ကျန်ရစ်သူသားသမီး ဆွေမျိုးညာတိတို့၏ ဥစ္စာအင်အားအလျောက် ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်၍ အဝေးအနီးရှိ ဆွေမျိုးညာတိ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟတို့ကို ဖိတ်ခေါ်၍ ကျွေးမွေးပေးကမ်း လေ့ရှိပါသည်။

အရိုးကောက်ပွဲတွင် အရိုးဆေးရန် ဆောက်ထားသော ခြေလေးချောင်း မဏ္ဍပ်ငယ်ရှေ့သို့ အပျို လူပျိုများ လာရောက်၍အကအခုန် (ဒုံးကွဲ) ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ ညဦးယံမှစ၍ စကားအချိတ်အဆက် တစ်ဘက်ကိုတစ်ဘက် အနိုင်အထက် သာယာစွာသောအသံဖြင့် ချီးကျူးဖွဲ့နွဲ့စောင်းချိတ်ဆိုကြလေသည်။ လူပျို အပျိုတို့တွဲ၍ သြပွဲပြုလုပ်သောဓလေ့ကို အရှေ့ပိုင်းကရင် ကျေးရွာဒေသများတွင် တွေ့ရှိရမည်သာဖြစ်သည်။ ထိုပွဲမျိုးကို “အရိုးကောက်ပွဲ” ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

“သြပွဲ” သည်မြန်မာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးတို့သာ ပြုလုပ်ကြသည်မဟုတ်ပေ။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဒက္ခိဏဇနပုဒ်တိုင်းသား “ကိရာတ” ကုလားတို့လည်း ရှေးအချိန်ကာလကစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ကျင်းပပြုလုပ်ကြကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့်အရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ဓလေ့ထုံးစံသည် ရှေးအချိန်က မဇ္ဈိမဒေသ၏ တောင်ဘက်တိုင်း ဇနပုဒ်သားတို့မှ စတင်ခဲ့သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသတည်း။

ပိုးကရင်တို့၏ အရိုးကောက်ပွဲ

အရိုးကောက်ပွဲကို ခြောက်သွေ့သော လများ၌လည်းကောင်း၊ မိမိတို့အားလပ်သော အချိန်များ၌လည်းကောင်း ကျင်းပပြုလုပ်ကြ၏။ အရိုးကောက်ပွဲလုပ်တော့ မည်ဆိုလျှင် သေဆုံးသူ၏ နေအိမ်အနီးရှိ ကွက်လပ်တွင် မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်ဆောင်ကို တည်ဆောက်ထားကြသည်။ မဏ္ဍပ်အနီးတွင် ခြေလေးတိုင်တဲငယ်တစ်လုံးကို သက်ကယ်မိုး၍ ဆောက်လုပ်ထားရသည်။ ထိုတဲပေါ်တွင် အရိုးထားရန်နှင့် အရိုးကောက်ပွဲ လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။

သင်္ချိုင်းသို့အရိုးကောက်မည့်သူများသည် အရိုးထည့်လာရန် ပလိုင်းငယ်တစ်လုံးကို ယူဆောင်သွားရသည်။ သင်္ချိုင်းသို့မဝင်မီ သေဆုံးသူအမည်ကိုခေါ်၍ အိမ်သို့ပြန်လာပြီး အလှူလုပ်တရားတော်နာရန် ပြောရ၏။ ထို့နောက်အရိုးနှင့် မီးသွေးပုံရှိရာသို့သွား၍ အရိုးစသုံးတုံးနှင့် မီးသွေးစသုံးတုံးကိုယူကာ ယူဆောင်လာသော ပိတ်ဖြူပဝါတွင် ထုပ်လိုက်ပြီး ပလိုင်းငယ်ထဲသို့ထည့်၍ ရွာသို့ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

အရိုးကောက်ပြန်လာသူများသည် လမ်း၌ခုံတွေ့သောသူများနှင့် စကားမပြောရပေ။ အခြားသူများကလည်း မိမိတို့အားစကားမပြောပဲ မသိလိုက်ဘာသာ နေကြမည်သာဖြစ်သည်။ သင်္ချိုင်းမှရွာသို့ ပြန်လာရန်လမ်းခွတ်လတ်တွင် ရွာမှသက်ဆိုင်သူလေးငါးယောက်က အရိုးကောက်ပြန်လာသူ အပြန်လမ်းတွင်

စည်းတားထားရသည်။ အရိုးကောက်ပြန်လာသူများကို စည်းတစ်ဘက်မှနေ၍ မုဆိုးများ သားကောင်ကို ဒူးလေးဖြင့် စောင့်ပစ်လေဟန်၊ လှံဖြင့်ချိန်ရွယ်၍ စောင့်နေလေဟန်၊ ကြိမ်တုတ်ဖြင့်စောင့်ရိုက်လေဟန်၊ ဓားရှည်ဖြင့်စောင့်ခုတ်လေဟန် အနေအထားဖြင့် စောင့်ဆိုင်းကြရ၏။

အရိုးကောက်ပြန်လာကြသောသူများသည် စည်းတားထားသော နေရာသို့ ရောက်သော် အသင့်စောင့်ဆိုင်းသူများက ဒူးလေးဖြင့်ပစ်တော့မည့်ဟန်၊ လှံဖြင့် ထိုးတော့မည့်ဟန် အတည်ပေါက်လုပ်ရ၏။ စောင့်ဆိုင်းသူတစ်ဦးက “မင်းတို့ ဘယ်သူတွေလဲ၊ လူကောင်းလား၊ လူဆိုးလား” ဟူ၍ မေးရ၏။ ထိုသူတို့ကလည်း “လူကောင်းတွေပါ၊ လူဆိုးတွေမဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျား” ဟူ၍ပြန်လည်ဖြေကြားရ၏။ “မင်းတို့ စည်းကိုမကျော်ရသေးဘူး၊ မင်းတို့လူကောင်းလား၊ လူဆိုးလားဆိုတာသိရအောင် သစ္စာရေသောက်ပြီးမှ မင်းတို့လူကောင်းမှန်း ငါတို့ယုံမယ်” ဟူ၍စောင့်ဆိုင်းသူတစ်ဦးက ပြောရ၏။ သစ္စာရေသောက်ပါမည်ဟု ပြန်ပြောသောအခါ စည်းတစ်ဘက်တစ်ချက်တွင် ထိုင်၍ အသစ်ယူလာသော အရက်နှစ်ပုလင်းကို ကုန်သည်အထိ သောက်ကြပြီးနောက် အတူတကွ အရိုးကောက်ပွဲကျင်းပမည့် နေအိမ်သို့ ပြန်လာကြတော့သည်။

ယူဆောင်လာသောအရိုးထုပ်ကလေးကို ခြေလေးတိုင်တဲငယ်ပေါ်သို့ မတင်ရသေးပေ။ တိုင်ခြေရင်း၌ပင် ချထားရ၏။ တဲငယ်ဘေးနားတွင် မီးအနည်းငယ်ဖိုထားရပြီး ဝါးဘိုးဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခွက်တစ်ခုကိုလည်း ရေထည့်ထားရသည်။ အရိုးထုပ်ကိုဖြေ၍ ဝါးညှပ်တုတ်ကလေးဖြင့် အရိုးစကို ညှပ်ယူကာ ရေထည့်ထားသော ဝါးဘိုးခွက်ထဲသို့စိမ်၍ “ချမ်းယင် ရေချိုးပါ” ဟူ၍ပြောရ၏။ တဖန် မီးပုံနားတွင် မီးမြှက်ကာ “အိုက်ရင်မီးလှုံပါ” ဟူ၍ ပြောရပြန်သည်။ ဤကဲ့သို့ အရိုးစသုံးခုနှင့် မီးသွေးခဲကလေးသုံးတုံးကို ရေတလှည့် မီးတလှည့်ဖြင့် သုံးကြိမ်စီဖြင့်ပြောင်းပြန် ပြောပြီးနောက် အရိုးစနှင့် မီးသွေးတုံးကလေးတို့အား ပလိုင်းထဲရှိ အဝတ်ဖြူထဲသို့ ပြန်ထည့်လိုက်ကြ၏။

တဆက်တည်းပင် ဖက်ရွက်ကြီးတစ်ရွက်ကိုယူကာ ထမင်းဟင်းများနှင့် အခြား မုန့်နှစ်မျိုးသုံးမျိုးကိုပါ ရောနှောပြီး သစ်ရွက်ပေါ် တင်ထားရသည်။ ထို့နောက် အရိုးထည့်ထားသော ပလိင်းငယ်အဝကို ထမင်းဟင်းရှိရာဘက်သို့ စောင်းထား လိုက်ပြီး လူသေ၏ဝိညာဉ်ကို ထမင်းစားပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ နောက်ခဏ အကြာတွင် ရေတစ်ခွက်ကိုယူကာ ထမင်း၊ ဟင်း၊ မုန့်များရှိသော ဖက်ရွက်ပေါ်သို့ လက်ပြန်လောင်းချကာ လူသေ၏ဝိညာဉ်ကို ရေသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆို ရပြန်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ပြီးနောက် အရိုးထုပ်ကို တဲငယ်တွင်တင်ထားလိုက် ၏။ ပလိင်းငယ်ကို တဲငယ်တိုင်ပေါ်တွင် ချိတ်ထားလိုက်သည်။ အရိုးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူများ အသီးသီးအရက်သောက်သော အလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ ရှိရပါသည်။

နောက်တစ်နေ့နံနက်စောစောတွင် ပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များ ကြွ ရောက် ဆွမ်းစားကြပြီးနောက် ပရိသတ်များသည် မဏ္ဍပ်ကြီးထဲတွင် တရား တော်နာကြတော့၏။ တရားမနာမီ တစ်ယောက်သောသူက အရိုးတင်ထား သော တဲငယ်သို့သွားပြီး သေသူဝိညာဉ်အား လာရောက်တရားနာပါရန် ပြော ရ၏။ တရားနာပြီး၍ အရိုးများကို သင်္ချိုင်းသို့ ပြန်မပို့ရပဲ “လွန့်” ဟုခေါ်သော အရိုးတောင်ရှိရာ နေရာသို့သွားရောက်ပို့ဆောင်ကြ၏။

အရိုးကိုစတင်ပို့ဆောင်သော အချိန်တွင် အရိုးထုပ်တင်ထားသော ခြေလေးတိုင် တဲငယ်ကို ဖျက်ပစ်ရသည်။ အရိုးပို့ရာတွင် သေဆုံးသူ၏သား သို့တည်းမဟုတ် သမီးထွေးက အရိုးထည့်ထားသော ပလိင်းငယ်ကို လွယ်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သမီးထွေးသည် အိမ်ထောင်ကျသွား၍ ကိုယ်ဝန်ရှိနေလျှင်ဖြစ်စေ သားထွေးဖြစ်က သားထွေး၏ မိန်းမကိုယ်ဝန်ရှိနေလျှင်ဖြစ်စေ အရိုးထည့်ထား သော ပလိင်းကိုလွယ်၍ ပို့ဆောင်ခြင်းမပြုရပေ။ မိမိကိုယ်စားသင့်တော်မည့် အ ခြားသူတစ်ဦးဦးအား ပို့စေရ၏။ ထိုသို့ပို့ဆောင်ပေးသူအား ပိုက်ဆံဝမ်းမတ်ပေး ဆောင်ရမည်ဟု စတိသဘောဖြင့် ငှားရမ်းခပေးဆောင်ရရှိ ထုံးစံရှိလေသည်။

အရိုးထည့်သောပုလောင်းထဲသို့ ထမင်းထုပ်တထုပ်နှင့်အခြားဟင်းများ၊ ငါးခြောက်များစသည်ဖြင့် ထည့်သွားရသည်။ အရိုးပို့ချိန်တွင် တစ်ဦးကငို၍ လိုက်ပါသွားရ၏။ အရိုးတောင်နားသို့ ရောက်သွားသောအခါ အရိုးပို့ရာတွင် ဦးဆောင်သူက “ဗျိုလူတို့ တံခါးတွေ ဖွင့်ပေးကြပါအုံး၊ လူသစ်တစ်ယောက် ရောက်နေတယ်၊ ခွေးတွေကိုက်တတ်ယင် ချည်ထားပေးပါဗျို” ဟူ၍အော်ပြောရ၏။

ခြေလေးတိုင် တဲငယ်တစ်ခုကို ယခင်ရွာက တည်ဆောက်သကဲ့သို့ ဆောက်ရပြန်သည်။ ပထမဦးစွာ ပလောင်းထဲတွင်ပါလာသော ထမင်းထုပ် ဟင်းထုပ်ကို ဖြေလိုက်ကာ ထုပ်ထားသောအရိုးထုပ်အား ထမင်းဟင်းစားသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီးနောက် အရိုးစကလေးများကိုသာ တဲငယ်ပေါ်သို့ တင်ထားလိုက်ကြသည်။ အရိုးတင်ထားသောနေရာမှ မြေကြီးအထိ ချည်မျှင်ကြိုးတစ်ချောင်းကို တွဲလွဲချထား၏။ မြေကြီးပေါ်ရှိချည်မျှင်၏တစ်ဘက်အစွန်းကို မီးဖြင့်တို့လိုက်သော် မီးသည်အောက်မှ သည်အရိုးရှိရာ တဲပေါ်အထိလောင်ကျွမ်းစေသည်။ လူသေ၏ ဝိညာဉ်သည် တဲငယ်ပေါ်သို့ တက်သွားသည့်အနေဖြင့် ချည်မျှင်ကိုအောက်မှသည် အပေါ်အထိ မီးလောင်ကျွမ်းစေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးစီးသည့်နောက် မိမိတို့နှင့် တပါတည်းယူဆောင်လာသော အရက်များကိုသောက်ကြပြန်သည်။ ထိုအရက်များသောက်၍မကုန်လျှင် အရိုးတောင်မှပင် သွန်ပစ်ခဲ့ရ၏။ ရွာသို့ပြန်လည်ယူဆောင်လာခြင်း မပြုရပေ။ အရိုးပို့သူအားလုံးတို့သည် သွားရာလမ်းအတိုင်း ပြန်လာကြရသည်။ ဟိုရွာဝင် သည်ရွာဝင် မလုပ်ရပေ။ လမ်းတွင်ဆုံတွေ့သော သူများနှင့် စကားမပြောရသကဲ့သို့ မိမိတို့အား အရိုးပို့ပြန်လာသူများဖြစ်သဖြင့် စကားမပြောပဲ နေကြမည်သာဖြစ်သည်။

သေသူ၏နေအိမ်သို့ အရိုးပို့သူများပြန်ရောက်သော် သေဆုံးခဲ့သူ မိသားစုအား လုံးနှင့်အတူ လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရ၏။ လူတိုင်း၏ လက်

ကော်ဝတ်နေရာတွင် သုံးပင်လိမ်ချည်ဖြင့် အသီးသီးချည်ကာ မိမိတို့လိပ်ပြာ မိမိတို့နှင့်ကင်းကွာခဲ့လျှင် ပြန်လာစွဲကပ်နေထိုင်ပါရန် ခေါ်ယူခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာမခေါ်မီ ဗျပ်တစ်ခုကိုယူ၍ ထမင်းခုနစ်ဆုပ်နှင့် အရက်နှစ်ပုလင်း (တပိဿာ) ကို အဓိကထား၍ ထည့်ထားပြီးနောက် လိပ်ပြာကို စတင်ခေါ်လေသည်။ လိပ်ပြာခေါ်ရာတွင် ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းရွတ်ဆို၍ ခေါ်ရ၏။

“ပလူး - လာဂယ့်ထိုင် - ဂယ့်ထိုင်၊ နယ်ဘားနောင်းလော့လဂီ၊ နယ်ဘားနောင်းခလော့လဂီ၊ နယ်ဘား ခလုံးချိုင်းကြာမော်လဂီ၊ အောဘားသွားလူးလဂီ၊ အောဘားလွန့်ဖန်လဂီ၊ ပလူး-လာဂယ်ထိုင်-ဂယ်ထိုင်”

မြန်မာလို အဓိပ္ပာယ်ပြန်သော် “ပလူး-အသင်လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ-ပြန်လာပါ၊ မဟိုဒင်းကိုလဲမယုံနဲ့၊ မဒီ ဒင်းလဲမယုံပါနဲ့၊ ညောင်ချဉ်စောင့်နတ်ကိုလဲမယုံပါနဲ့၊ သချိုင်းမှာလဲ မနေပါနဲ့၊ အရိုးတောင်မှာလဲမနေပါနဲ့၊ ပလူး-အသင်လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ၊ ပြန်လာပါ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။

လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း ကိစ္စပြီးဆုံးသော် အရိုးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်များ အဆုံးတိုင်သို့ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က တည်ဆောက်ခဲ့သော တရားနာရန် မဏ္ဍပ်ကြီးကိုဖျက်၍ မီးတင်ရှို့လိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသူများအား ကျေးဇူးတင်ရှိသော အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဆက်ပွဲအနေဖြင့်လည်းကောင်း တပျော်တပါးအရက်သောက်ကြတော့၏။

အရိုးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်အားလုံးပြီးဆုံးသွားသဖြင့် သက်ဆိုင်သူ ဆွေမျိုးစုအားလုံးအတွက် မိမိတို့ရိုးရာ ဓလေ့အရ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သော တာဝန်ကြီးတစ်ရပ် ပြီးစီးသွားသဖြင့် အထူးပင် ကျေနပ်မှု၊ စိတ်ပေါ့ပါးမှုများ ရကြတော့သည်။

ရှောင်ကြဉ်ရသောကရင်ရိုးရာဓလေ့များ

ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို “ဆဒူး” ဟုခေါ်၍ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ကိစ္စတစ်ရပ်ကို ကျူးလွန်မိက ကျေနပ်မှုပြန်လည်ရရှိရန် စတိအရှောင်ကြေးပေးဆောင်ခြင်းကို “ဆဗ္ဗီး” ဟုခေါ်ပါသည်။ “ဆဒူး” ကို ကျူးလွန်မိက ကျူးလွန်ခြင်းခံရသူအား ချက်ချင်းသွားရောက် တောင်းပန်ပြီး စတိအရှောင်ကြေး “ဆဗ္ဗီး” ပေးဆောင်ရရိုး ထုံးစံရှိသည်။ ပိုက်ဆံတစ်မတ် (ယဲဘွယ်)၊ ကွမ်းတစ်ယာနှင့်ပြီးသည်။ အိမ်၏အရှောင်ကို ကျူးလွန်က အိမ်ရှင်ကရရှိသော အရှောင်ကြေးတစ်မတ်ကို သရော်၊ ကင်ပွန်း၊ နန္ဒင်းအနည်းငယ်စီဝယ်ယူ၍ အိမ်စောင့်နတ်ကို ပြန်လည်ပသ တောင်းပန်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အိမ်ပေါ်တွင် ဖိနပ်စီးခြင်း၊ လေချွန်ခြင်း၊ တံပိုးမှုတ်ခြင်း၊ လက်ပန်းပေါက်ခတ်ခြင်းများကို ရှောင်ရသည်။ သူတပါးအိမ်ပေါ်သို့ လှေကားမှတက်ရမည်။ ကျော်လွှား၍ မတက်ရ၊ တက်လာသော နေရာတွင်ပင် ပြန်ဆင်းရသည်။ အိမ်ပေါ်မှ ခုန်မချရ၊ လှေကားအတက်၌ လှေကားထစ်ကျိုးပါက တက်သူကို အိမ်ရှင်က အရှောင်ပေးရပြီး၊ အဆင်းတွင်ကျိုးပါက အိမ်ရှင်ကိုပြန်၍ အရှောင်ပေးရရိုးထုံးစံရှိသည်။

အိမ်ပေါ်တွင်မငိုရ၊ ရန်မဖြစ်ရ၊ အိမ်ပေါ်သို့တစ်စုံတစ်ယောက် တက်လာခြင်း ဆဲဆိုခြင်းမပြုရ၊ အိမ်တိုင်များကို ရိုက်ပုတ်ထိုးကြိတ်ခြင်းမပြုရ၊ ထိုသို့ပြုသော် အိမ်စောင့်နတ် (မိဘဝိညာဉ်) ကို မထိမဲ့မြင်ရာ ရောက်သည်။

အိမ်ပေါ်တွင် အပျို လူပျို ကျူးကျူးလွန်လွန်မဖြစ်ရ၊ ကျူးကျူးလွန်လွန်ဖြစ်ခဲ့သော အပျိုလူပျိုများ အိမ်ပေါ်သို့မတက်ရ၊ တက်လျှင်အိမ်ခိုက်တတ်သည်။ လူပျိုက အပျို အိမ်ခန်းအတွင်းသို့ အကြောင်းမဲ့မဝင်ရ၊ ရွာတွင် အပျို လူပျို ကျူးလွန်မှု ရှိလျှင် ရွာခိုက်သည်။ ဘေးအန္တရာယ်ဆိုးများ ကြုံရတတ်သည်။ ရွာသားများကို ကျားဝင်ဆွဲတတ်သည်။

ရွာတွင်းသို့ လူသေမဖြစ်ရ၊ အသုဘကိစ္စအတွက် အရိုးကောက်သွားသူများ အားစကားမပြောရ၊ ပြောမိက အသုဘအိမ်နှင့် ရွာကိုခိုက်တတ်သည်။ ဘေးဥပဒ် ကျရောက်တတ်သည်။ ထိုကြောင့် အရှောင်ပေး၍ ကန်တော့ရသည်။

သူတစ်ပါး၏အိမ်ကို တုတ်၊ ခဲများဖြင့် မပေါက်ရ၊ တံစက်မြိတ်အတွင်း ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်မစွန့်ရ၊ ပြုမိက အိမ်ရှင်ကို စတိအရှောင်ကြေးပေးရမည်။

ကောက်လှိုင်းများ မသိမ်းရသေးသော လယ်ကွင်းတွင် ကောက်လှိုင်းလှည်း မဖြစ်ရ၊ ဖြတ်ခဲ့လျှင် စပါးသီးနှံအနည်းငယ် ကြဲခဲ့ရသည်။

နွားလှည်း၊ မြင်းလှည်းနှင့် မည်သည့်ယာဉ်မဆို အိမ်ကိုဖြစ်စေ၊ ခြံစည်းရိုးကိုဖြစ်စေ၊ မတိုက်ရ၊ တိုက်မိပါက အရှောင်ပေးရသည်။

ထမင်းစားနေစဉ် ချေခြင်း၊ ဖိတ်စင်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ရသည်။ ထမင်းစားမပြီးမီ အတူစားနေသူများ ခရီးထွက်သွားခြင်းမပြုရ၊ ထွက်ခွာသွားလျှင် ထမင်းစားခုံကို စတိသဘောဖြင့် အနည်းငယ်ရွှေ့ပေးရသည်။

ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ပြုလုပ်နေစဉ် အိမ်ပေါ်သို့ဧည့်သည်တက်လာပါက ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲပြီးမှ ပြန်လည်ထွက်ခွာရသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ဒေသများတွင် ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲပြုလုပ်စဉ် ဧည့်သည်များသိသာရန် လှေကားထိပ်တွင် အမှတ်အသား များ ပြုလုပ်ထားသည်။ ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် ပတ်ဝန်းကျင်မှ ဆဲဆိုသံများ၊

ရန်ဖြစ်ခြင်းများ၊ ဧည့်သည်တစ်ဦးဦးက အိမ်ပေါ်ရှိ ရိုးရာပူဇော်နေသူများအား နှုတ်ဆက်စကားပြောခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်မိက ရိုးရာပူဇော်ပွဲသည် အထမမြောက်တော့ဟု ယူဆပြီး အသစ်တဖန် စတင်ပြုလုပ်ရပြန်သည်။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် ရွာအဝင်ဝကို လမ်းပိတ်ဆို့ ထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အမှတ်အသားတစ်ခုခု ထားခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ် ထားလေ့ရှိသည်။ ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် အိမ်ထောင်ဦးစီးသည် ခေါင်းပေါင်း ဖြူပေါင်းထားရသည်။ အိမ်တွင်ရှိသောပစ္စည်းများကို ရိုးရာပူဇော်ခြင်း ပြု လုပ်နေ စဉ် အတောအတွင်း အိမ်ပြင်သို့ယူဆောင်သွားခြင်းမပြုရချေ။

ဝါတွင်းအချိန်နှင့် တောကြက်မတွန်သောလများ၌ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း မပြု လုပ်ရပေ။ ဩပွဲလုပ်နေစဉ် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်နေကြသော အပျိုလူပျိုတို့၏ ရှေ့တွင်ဖြတ်မသွားရ၊ ဖြတ်မိက မိမိတို့အား စော်ကားရာရောက်သည်။ အပျို လူပျို မဟုတ်လျှင် ဩပွဲတွင် ပါဝင်စကားစစ်ထိုးခြင်း၊ ဩသံသီဆိုခြင်း မပြုရ။

တည်းသီးခူးပြီးပါက တည်းပင်အနီးတွင် တည်းသီးဆယ်လုံးကို ပြန်လည် စိုက်ထားရသည်။ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ခုတ်လှဲပြီးနောက် ကျန်အငုတ်ပေါ်တွင် စတိသဘောဖြင့် အကိုင်းငယ်ကလေးတစ်ကိုင်း ပြန်ထိုးစိုက်ထားရသည်။

“ဟီကစာမူအကူး” ခေါ် အိမ်ရှင်မ မဒေါက်ကို အိမ်ရှင်မမှတစ်ပါး မည်သူမျှ ကိုင် တွယ်အသုံးပြုခြင်း မပြုရ၊ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုမိပါက နတ်ပွဲပေး၍ ပြန်လည်သန့် စင်ရသည်။

ဖားစည်များကို သက်ဆိုင်သည့်အခါမှအပ အခြားအချိန်တွင် အကြောင်းမဲ့ မတီး ရ၊ အကယ်၍ အကြောင်းမဲ့တီးလျှင် ရွာတွင်နေထိုင်သူများ သေတတ်သည်ဟု အယူရှိသည်။

အိမ်ပေါ်တက်သည့်အခါ လှေကားမှ အိမ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး တက်ရသကဲ့သို့ အိမ်ပေါ်မှပြန်ဆင်းသောအခါတွင်လည်း အိမ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး ပြန်ဆင်းရသည်။ အိမ်ကိုကျောခိုင်းဆင်းခြင်း၊ အိမ်ကို ကြမ်းမြည်အောင်လျှောက်ခြင်း၊ အိမ်ပေါ်တွင်ထိုင်ရာ၌ အိမ်ကိုကျောခိုင်း၍ ထိုင်ခြင်းမပြုရ၊ ပြုလုပ်မိပါက နေအိမ်ကို ယုတ်ညံ့အောင် ပြုလုပ်ရာရောက်သည်ဟု ယူဆ၍ အရှောင်တောင်းခြင်း၊ ရိုးရာပူဇော်ခြင်း (နတ်စား) ပြုလုပ်၍ နေအိမ်ကို ပြန်လည်သန့်စင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရသည်။

အိမ်တအိမ်၌ လှေကားကိုရွှေ့ထားခြင်း၊ အိမ်ပေါ်သို့ဆွဲတင်ထားခြင်း၊ လှေကားထိပ်၌ အမှတ်အသား သစ်ကိုင်းသစ်ရွက်များ ထိုးထားခြင်းများ တွေ့ရှိက အိမ်ပေါ်သို့မတက်ရ၊ တက်မိလျှင်အရှောင်ပေးရသည်။

ကယ်ဘားကရင်များ၌ ကလေးမျက်နှာမြင်သော်အိမ်ပေါ်သို့ သူစိမ်းများမလာရ၊ လာမိသော် အရှောင်ပေးရရိုး ထုံးစံရှိသည်။ အိမ်ပေါ်မှ ခုန်ချခြင်း၊ ခြေချော်ခြင်းများအတွက် အရက်၊ ခေါင်ရည်၊ ကြက်တို့ဖြင့် အရှောင်ပေးရသည်။

တောင်ယာခုတ်နေစဉ် ရွာအဝင်ဝတွင် ကြိုးတန်းထားပါလျက် ဝင်လာခဲ့သော် အရှောင်ပေးရမည်သာ ဖြစ်သည်။

ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ရှောင်ကြည်ရသောဓလေ့များ အမျိုးမျိုး ရှိပေရာ ကရင်လူမျိုးအချင်းချင်း ခရီးသွားသည့်အခါ သူ့အရပ်ဒေသနှင့်သူ ရှောင်ကြဉ်အပ်သည်များကို မပြုလုပ်မိရန် သတိကြီးစွာ ထားကြရသည်။

အတိတ်နိမိတ်နှင့်ယုံကြည်ယူဆချက်များ

ခရီးသွားမည့်ဆဲဆဲ သားငယ် သမီးငယ်က ငိုယိုသည်ဖြစ်စေ၊ အိမ်သားတစ်ဦးဦးက ချေသည်ဖြစ်စေ၊ နိမိတ်မကောင်း ဟုယူဆ၍ ခရီးမသွားတော့ပဲနေလေ့ရှိ၏။ ခရီးသွားစဉ် မြွေလမ်းကိုဖြတ်သွားလျှင် ခရီးရှည်တတ်သည်။ ချေငယ်စိုင့်ဆတ်တမျိုးမျိုး လမ်းဖြတ်ကူးလျှင် နိမိတ်မကောင်း၊ မည်သို့ပင်အရေးကြီး ကိစ္စပင်ဖြစ်စေကာမူ ခရီးဆက်မသွားတော့ပဲ နောက်သို့သာလှည့်ပြန်မည်ဖြစ်သည်။

ကလေးငယ်များကို နားဖောက်ထားလေ့ရှိ၏။ နားမဖောက်ပါက နောင်ဘဝတွင် မျောက်ဖြစ်တတ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အချို့ဒေသများက ကလေးငယ်များကို နားမဖောက်လျှင်ပြောစကား နားမထောင်ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီးယုံကြည်ယူဆထားကြ၏။

ငလျင်လှုပ်သောအခါ ခေါင်းလျှော်ပြီး၍ ဆီမထည့်သူများရူးတတ်သည်။ ငလျင်လှုပ်ခြင်းသည် တစ်ခါတစ်ရံ ကောင်းသောနိမိတ်နှင့် တစ်ခါတစ်ရံမကောင်းသောနိမိတ်ဟူ၍ ရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။

အချိန်အခါမဟုတ်ပဲ ပန်းများပွင့်ပွားက သဘာဝကိုဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်ရာ နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆထားကြသည်။

မိုးကောင်းကင်တွင် တိမ်များကွက်ကြားပေါ်လျှင် ကျားတိရစ္ဆာန်များ သောင်းကျန်းမည်ဟု ယူဆကြသည်။ နဂါးငွေ့တန်းရာတွင် နဂါးငွေ့တန်းဖြတ်သန်းသော အရပ်ဒေသများ၌ သီးနှံပျက်စီးခြင်းနှင့် လူတို့ဒုက္ခဆင်းရဲ တွေ့ရမည့်အတိတ် နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

မိုးကြိုးပစ်ခံရပါက အပြစ်ဒုစရိုက် များသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မိုးခေါင်ခြင်း၊ လေ မုန်တိုင်းကျခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ သီးနှံများရှားပါးခြင်း၊ ပိုးဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဝမ်းရောဂါ၊ ကျောက်ရောဂါ၊ အစရှိသည်တို့ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်လျှင် အုပ်ချုပ်သူများ အကျင့် သီလပျက်ခြင်းကြောင့်ဟု ယူဆကြ၏။

ဥပါယုံခြင်းသည် ဥစ္စာစောင့်နတ်များက တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တော်လဲခြင်းသည် မိုးကောင်းကင်မှာရှိသော နတ် နဂါးတို့ တစ်ရပ်မှတစ်ရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့မြည်ဟည်းသံများဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း ကောင်း ယူဆကြပြီး လက်ထပ်ထိမ်းမြားသူများနှင့် ကလေးမွေးဖွားသူများ အတွက် နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသည်။

မိုးချုန်းခြင်း၊ လျှပ်လက်ခြင်း၊ သက်တန့်ပေါ်ခြင်း၊ နေကြတ်ခြင်း၊ လငပုပ်ဖမ်းခြင်း စသည့်အဖြစ်အပျက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အတိတ်နိမိတ်များ အမျိုးမျိုးဖတ်ကြသည်။ လငပုပ်ဖမ်းသည်ကို မကြည့်ရ၊ ကြည့်ပြီးလန့်ဖျပ်ခြင်းဖြစ်ပါက မုဆိုးမ ခုနစ်ယောက်အားခေါ်၍ လိပ်ပြာခေါ်ပေးစေရသည်။

ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမသည် အော်ခြင်း၊ ငေါက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းများမရှိရ၊ ရှိခဲ့သော် ရရှိလာမည့်ကလေးလည်း စိတ်သဘောမကောင်းသော ကလေးဖြစ်တတ်သည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိသူ မျောက်သားမစားရ၊ စားလျှင်ကလေးက မျောက်ကဲ့သို့ ဆော့တတ်သည်။ ဒေါင်းသားကိုစားက မွေးလာမည့်ကလေး ချောမောလှပမည် ဟုယုံကြည်ယူဆကြသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

ကိုယ်ဝန်ရှိစဉ် ငှက်ပျောသီးအမွှာပူးစားလျှင် ကလေးအမွှာပူးမွေးတတ်သည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိလျှင် မျက်စိစွေသောကလေး၊ အင်္ဂါမစုံသော ကလေးကို ကဲ့ရဲ့သရော်ခြင်းမပြုရ၊ ပြုမိပါက မွေးလာမည့်ကလေးတွင် ဝဋ်လည်တတ်သည်ဟုယုံကြည်သည်။

ကိုယ်ဝန်သည်များသည် သစ်သီးဝလံများမရူးရ၊ အသက်ကိုမသတ်ရ၊ မိုးချုပ်နေဝင်ရေမချိုး၊ ခြံဝင်ပေါက်ထွက်ပေါက်မပိတ်ဆိုရ။ ၎င်းတို့ကိုပြုမိပါက ကိုယ်ဝန်အတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်တတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

မီးဖွားပြီးသောအခါ ကလေးအချင်းအား ကောင်းစွာမြှုပ်နှံရသည်။ သို့မဟုတ် ကလေးတွင်ရောဂါ ထူတတ်သည်။ အချင်းကို ရေတွင်မျှောမပစ်ရ၊ မျှောလိုက်ပါက ကလေးရေနစ်သေတတ်သည်။

သက်တန်းကို လက်ညှိုးမထိုးကောင်း၊ သက်တန်းတွင်အဖိုအမနှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆကြသည်။ သက်တန်းအပိုင်းပိုင်းရှိလျှင် အပူအအေးညီမျှပြီး သက်တန်းတစ်ပိုင်းတည်းရှိလျှင် နေပူပြင်းမည်ဟု ယူဆကြသည်။

ကောင်းကင် ကြယ်နက္ခတ်ကိုကြည့်၍ လုပ်ခင်းကိုင်ခင်းအတွက် နိမိတ်ကောင်းခြင်း၊ မြေကြီး၏အသားအရောင်ကိုကြည့်၍ စပါးကောင်းမကောင်း တွက်ချက်လေ့ရှိသည်။

ကြယ်ကြွေခြင်းကို မြင်ရသူတို့အတွက် နိမိတ်မကောင်းဟု အယူရှိသည်။ ကြယ်ကြွေခြင်းကိုတွေ့လျှင် မည်သူ့ကိုမျှမပြောရ၊ ပြောလျှင် ပြောသူအသက်တိုတတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

စုန်း၊ နတ်၊ ကဝေ၊ မှော်၊ သရဲသဘက်၊ ပြိတ္တာ၊ မှင်စာအစရှိသည့် နာနာဘာဝ၊ ဝိညာဉ်လောကများကိုလည်း အများအပြား ယုံကြည်စွဲလမ်းတတ်ကြသည်။

ပြုစားခြင်း၊ လူဝင်စားခြင်း၊ ဥစ္စာစောင့်များရှိခြင်း၊ တစ်ပွဲ၊ ပြန်ဆေး၊ ပီယဆေး စသည်ဖြင့် ဂါထာမန္တရား၊ အင်းအိုင်၊ လက်ဖွဲ့နှင့်ရေမန်း၊ ကွမ်းယာနှင့်သစ်ရွက် သစ်ကိုင်းမန်းများကိုလည်း အချို့ယုံကြည်ကြသည်။

မီးသွေးဖြင့်ခြစ်သော ဗေဒင်၊ ကြက်ရိုးထိုးဗေဒင်၊ သစ်ရွက်ဗေဒင်၊ လက်ချောင်းများ ကြည့်၍ ဟောသောဗေဒင်များကို ယုံကြည်ကြသည်။

ခြေသည်းလက်သည်းများနှင့် ဆံပင်ချည်များကို အိမ်အောက်သို့မကျရခြင်း၊ ဇနီး သည် ကိုယ်ဝန်ရှိက လင်ဖြစ်သူ ခါးရိုးတပ်ခြင်း၊ မသာအလောင်းကို ထမ်းခြင်းများ ကို မပြုလုပ်ရပေ။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုသော သတို့သား သတို့သမီးတို့၏ အိပ်ရာကို လင်စုံမယားစုံ နှင့် မိဘစုံသူများကသာ ပြင်ဆင်ပေးရ၏။ သို့မှသာ သေဆုံးခြင်းနှင့်ကင်းဝေး၍ သားစုံသမီးစုံနှင့် နေထိုင်သွားရမည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ရွာအနီး သို့မဟုတ် ရွာ ပေါ်တွင် ငှက်ဆိုးထိုးလျှင် ရွာတွင်အသေအပျောက်ရှိတတ်သည်။ ရွာတွင်မ ကောင်းမှုများ ကျရောက်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။

မိုးခေါင်ခြင်း၊ မိုးရွာသွန်း၍ ရေကြီးခြင်းတို့သည် မကောင်းသောဒုစရိုက်များကြောင့် ကပ်ဆိုက်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ မိုးခေါင်လျှင် ဓားသွေးကျောက်ကို ရေစိမ်ထား ခြင်းဖြင့် မိုးရွာစေသည်။ မိုးများလျှင် ဓားသွေးကျောက်ကို ကျပ်ခိုးစင်တင်ခြင်းဖြင့် မိုးနည်းစေသည်ဟု ယုံကြည်သည်။

ရွာတွင်းသို့ချေ (ဂျီ) ဖြတ်ဝင်လျှင် ရွာပျက်မည့် နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ လိပ်ပြာအိမ်ထဲ ဝင်၍ နေရာအနှံ့အပြားသို့ ပျံသန်းသွားပြီး တနေရာတွင် အတန်ကြာနားသော် ဧည့်သည် ရောက်မည့်အတိတ်နိမိတ်ဖြစ်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။

နေဝင်ဆည်းဆာတွင် ကြက်ဖတွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကြက်မသည် ဥတော့မည်ကဲ့သို့ အော်လျှင်သော်လည်းကောင်း နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသည်။ ကျရောက်မည့်ဥပဒ်ကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ထိုကြက်ကို သတ်စားလိုက်ရသည်။ မစားမိက အိမ်သားအပေါ် ဘေးဥပဒ်များ ကျရောက်တတ်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။

ကြက်၊ ဘဲများကြက်ခြင်းဘဲခြင်းထဲဝင်မိလည်းကောင်း၊ ခြင်းတောင်း၊ ပလိုင်၊ အုပ်ဆောင်းဖြင့် ကြက်၊ ဘဲများကို အလိုအလျောက်အုပ်မိရုံသားဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း ယင်းကြက် သို့မဟုတ် ဘဲကို သတ်စားပစ်ရသည်။ မစားပစ်ပါက အိမ်တွင် ဥပဒ်ဖြစ်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

အိမ်တွင် ပျားအုံစွဲလျှင် အတိတ်နိမိတ်ကောင်းသည်၊ လာတ်လာဘကောင်းသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

တောထဲ၌ခရီးသွားနေကြစဉ် တစ်ဦးအမည်ကို တစ်ဦးကမခေါ်ရချေ။ နာမည်ခေါ်၍ သင်းခွေချပ်ကြား သောအခါ ယင်းနာမည်ကို လိုက်၍ခေါ်တတ်ပေရာ ထူးမိသူသည် ဘေးဥပဒ် ကျရောက်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

တောင်ယာထဲသို့သွား၍ တောင်ယာ၌ စပါးကြီးမြွေတွေ့မည်ဆိုပါက နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသဖြင့် ယာခင်းကို ပစ်ပယ်လေ့ရှိသည်။

အောက်ချင်းငှက်နှင့် အောက်ဖာငှက်တို့ကို မသတ်စားကောင်း၊ အဖိုနှင့်အမသစ္စရှိကြသည်။ အဖိုကို သတ်လျှင် အမပါသေသည်။ သတ်မိပါက သားသမီးများကို ခိုက်တတ်သည် ဟုယူဆထားကြသည်။

တောခြောက်ခြင်းနှင့်ယုံကြည်မှုများ

တောတောင်ဒေသများ၌ ပျော်မွေ့ပြီး နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည် တောလိုက်ခြင်း မုဆိုးအလုပ်ကို စီးပွားရေးအရမဟုတ်ဘဲ အပျော်ထားသဘောဖြင့် ရံဖန်ရံခါတောထဲသွား၍ အမဲလိုက်လေ့ရှိ၏။ တောကြီးမျက်မည်းကြီး တစ်ခုလုံးကိုစိုးပိုင်သော တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်များရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကရင်ဘာသာအားဖြင့် “ပွားသူးပွားပွါ” ဟူ၍ခေါ်ဆိုကြ၏။ “တာနား၊ တာတရဲတဝတ်” ဟုခေါ်သောတောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေ့မရှိပေ။

တောကြီးမျက်မည်းထဲသို့ အမဲလိုက် သွားကြသောအခါတိုင်း ပေ့ပေ့တန်တန် မနေကြပဲ၊ တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်များအား လေးစားကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အမှားတစ်ခုခုလုပ်မိပါက တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များက မိမိတို့အားစိတ်ဆိုး၍ မျက်စိလည်လမ်းမှား အောင်လုပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခတစ်မျိုးမျိုးဖြစ်အောင်လုပ်၍သော်လည်းကောင်း ယုံကြည်ကြောက်ရွံ့ကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံတောစောင့် တန်ခိုးရှင်များက မိမိတို့အချင်းချင်း မျက်စိလည်အောင် ဖန်တီးပြီး အချင်းချင်း သားကောင်ကဲ့သို့မြင်၍ မှားပစ်ကြသည်လည်းရှိကြောင်း ပြောဆိုကြ၏။

ထို့ကြောင့်ပင် တောလိုက်ရန် တောထဲဝင်တော့မည်ဆိုလျှင် ရိုးရာလုပ်ဆောင်ချက်များရှိသည့်အတိုင်း မပျက်မကွက်လုပ်ဆောင်ကြရသည်။

သားကောင်ရရှိရေးအတွက် တောထဲသို့ ဝင်ကြတော့မည်ဆိုလျှင် ပထမဦးစွာ တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်တို့အား ပူဇော်ပသရသော ဓလေ့ထုံးစံရှိ၏။ အရက်အနည်းငယ်နှင့် ကြက်ဥတစ်လုံး၊ ကွမ်းတစ်ယာကို ပသကာ မိမိတို့အား တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များက ဂရုဏာသက်၍ သားကောင်ပေးသနားပါရန် ဆုတောင်းကြရသည်။ မိမိတို့ပစ်လိုသောသားကောင်ကိုသာ တိုင်တည်ပြောဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တောထဲသို့သွားရောက် ရှာဖွေကြ၏။ ပစ်ရန်မရည်ရွယ်သော သားကောင်များကို တောထဲ၌ တွေ့သော်လည်း မပစ်ပဲနေကြ၏။ သားကောင်များ ဇီးရှိသောလများတွင် အမဲလိုက်ရန်ရှောင်ရှားကြသည်။

အမဲလိုက်၍ရရှိသော သားကောင်ကို ရွာသို့ချက်ချင်းယူမသွားပဲ တောစပ်သို့ ရောက်သည်နှင့် တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များအား ပူဇော်ပသကာ မိမိတို့အား သားကောင်ကို ပေးသနားတော်မူသဖြင့် ကျေးဇူး ထောပနာ ပြုကျ၏။ အကယ်၍ သားကောင်မရရှိပါမူ စိတ်ပျက်ခြင်းမရှိပဲ တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များအလိုမကျ၍ မိမိတို့အားမပေးသဖြင့် မရခဲ့ကြောင်းယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း တောစောင့်တန်ခိုးရှင်အား ပြန်လည်ပူဇော်ပသတောင်းပန်ကြ၏။ နောက်တစ်ကြိမ် အမဲလိုက်သော် သားကောင်ကြီးကြီးပေးသနားပါရန် ဆုတောင်းခဲ့ကြပြီး ကျေကျေနပ်နပ်ပင် မိမိတို့ရွာသို့ ပြန်သွားကြသည်။

တောကြီးမျက်မည်းတွင်မှီတင်းနေထိုင်ကြသောသားကောင်တို့အား ပိုင်စိုးရသော တန်ခိုးရှင်လည်းရှိကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ တိရစ္ဆာန်အသီးသီး နေထိုင်စားသောက်နေကြသောနေရာ သီးသန့်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆကြသည့် အတိုင်း ထိုနေရာကို “ဆာဖိုးကော်ဖိုးအမော” ဟုခေါ်သော တိရစ္ဆာန်များ စားသောက်ရန် အထူးနေရာဟူ၍ရှိကြောင်း ယုံကြည်ထားကြသည်။ ထို “မော”

နေရာသို့ ရောက်သွားသောမုဆိုးတိုင်း ထူးဆန်းအံ့ဩဘွယ်ကောင်းသော ဖြစ်ရပ်များကို မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရတတ် သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။

ထို့ပြင် တောနက်ထဲရှိ နေရာတစ်နေရာတွင် ထူးဆန်းသောမြေကြီး တစ်နေရာ ရှိသည်ဟု မုဆိုးများ ပြောဆိုလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မုဆိုးတစ်ဦးက သားကောင်ကို ပစ်လိုက်ရာ ချက်မပိုင်သဖြင့် အဝေးသို့ ရောက်ပြီးမှ သေဆုံးတတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် သေလောက်သောဒဏ်ရာရရှိသော သားကောင်သည် အဆိုပါ ထူးဆန်းသော မြေကြီးရှိရာနေရာသို့ မသေသေးပဲ ပြန်ရောက်သွားသော် ထိုမြေကြီးကို စားလိုက်လျှင် မသေပဲ ပကတိအတိုင်း ပြန်ဖြစ်သွားသည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုကြောင့် သားကောင်ကိုပစ်ရာတွင် ချက်မပိုင်ပဲ ဖြစ်သွားလျှင် မုဆိုးတို့က သွေးစက်ကျရာကို ခြေရာခံ၍ လိုက်သွားလေ့ရှိ၏။ သွေးစက်ဆုံးရာနေရာတွင် သားကောင်သေနေသည်ကိုသာ တွေ့ရသည်ချည်းဖြစ်၏။ မသေခဲ့သော် မောဟိုက်၍ အနားယူမည်သာဖြစ်ပေရာ နောက်အချက်ထပ်ပစ်လိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတော့၏။ သို့သော် ထူးဆန်းသောမြေကြီးရှိရာ နေရာသို့ သွေးစက်ဆုံးသွားလျှင် ထိုသားကောင်ကိုရရန် မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့သဖြင့် မုဆိုးများ ဆက်လက်မရှာတော့ပဲ ပြန်သွားရန်သာရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုမြေကြီးကို စားလိုက်သည်နှင့် သားကောင်သည် ပကတိအတိုင်း ပြန်ဖြစ်နေပြီးဖြစ်ကြောင်း မုဆိုးတို့ သိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

“ဆာဖိုးကော်ဖိုးအမော” သို့ရောက်ရှိသွားသော မုဆိုးတို့၏ ပြောပြချက်များ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ကြားဘူး သူတို့၏ ပြောပြချက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရေးသားဖော်ပြချက်များဖြင့်သော်လည်းကောင်း ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှသည်။

တိရစ္ဆာန်တို့၏ “မော” နေရာသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသော မုဆိုးနှစ်ဦးအကြောင်းကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ မုဆိုးနှစ်ဦးအနက် အသက်ကြီးသူ မုဆိုးသည် တောကျွမ်းသူဖြစ်ပြီး အသက်ငယ်သူမုဆိုးမှာ အတွေ့အကြုံနည်းသေးသူ ဖြစ်၏။ မုဆိုးကြီး၏

ဦးဆောင်မှုဖြင့် တောလိုက်သွားကြရာ တောနက်ထဲသို့ မဝင်မီ တောစပ်၌ ပူဇော် ပသရသော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လုပ်ဆောင်ကြရ၏။ ထို့နောက် တောထဲသို့ အတူ ဝင်သွားကြလေသည်။

တောတောင်တို့သည် ကျောစိမ့်လောက်အောင် ကြောက်စရာအသွင်ကို ဆောင်နေကြ၏။ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ပင်ချင်းယှက်အောင် ထူထပ်သော တောင် ကြီးမြိုင်ကြီးသည် နေကွက်ပင် မထိုးနိုင်အောင် ညှိမှိုင်းနေကြသည်။ တောတွင်းရှိ သားကောင်များ၊ တောကြက်များ တောကျီးကန်းများ အော်မြည်သံတို့ကြောင့် တောမကျွမ်းသေးသော မုဆိုးငယ်အဖွဲ့ မိမိတို့အားဆီး၍ လှန့်နေသကဲ့သို့ ဖြစ် ပေရာ ကျောပင်စိမ့်သွားတော့သည်။ တဆက်တည်းပင် တောကြီးတစ်ခုလုံး လေမတိုက်ပဲ တပဟီးဟီး တဟဲဟဲ အော်ပြန်သဖြင့် တောတောင်တစ်ခုလုံး ဆူညံ သွားပြန်သည်။ မုဆိုးငယ်မျက်နှာမှာ သွေးပင်မရှိတော့၊ အကြောက်လွန်နေပုံ ရသည်။ ထိုအခါမုဆိုးကြီးက ကြောက်စရာမလိုကြောင်း၊ တောခြောက်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြ၏။

တောထဲသို့ခရီးသွားယင်း “မော” နေရာသို့ရောက်သော် တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး၏ ခြေရာများကို ရှုပ်ယှက်ခတ်နေအောင် တွေ့ရသဖြင့် စောင့်ပစ်ရန် ပစ်ကွင်းပစ် ကွက် ကောင်းမည်ဟု ယူဆရသော သစ်ပင်တစ်ပင်ပေါ်သို့ နေရာတစ်ခုပြင်ဆင် ကာ စောင့်ဆိုင်းနေကြသည်။ သားကောင်စောင့်ပစ်ရန် ပြုလုပ်ထားသော နေရာ ကို ကရင်ဘာသာဖြင့် “ဟော” ဟုခေါ်သည်။

လပြည့်ညဖြစ်သဖြင့် အောက်သို့ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့နိုင်သည်။ မုဆိုးနှစ် ယောက်မှာ “ဟော” ပေါ်၌ အသင့်ရှိနေကြပြီဖြစ်သည်။ ညဦးအချိန်တွင် ပုရစ် အော်သံနှင့် အခြားသေးငယ်သော ပိုးကောင် နှံ့ကောင်များ၏ အော်မြည်သံမှ လွဲ၍ အခြားမည်သည့်အသံမျှ မကြားရတော့ချေ။ သန်းခေါင်အချိန်သို့ ရောက် သော် တောတစ်ခုလုံး တိတ်ဆိတ်နေ၏။ မကြာမီပင် တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး “မော”

နေရာသို့ ရောက်လာကာ ကျွက်ကျက်ညံ့အောင် ရှိနေတော့သည်။ တိရစ္ဆာန်များအနက် တောဝက်ဖြူကြီးတစ်ကောင်သည် ထွားထွားကြိုင်းကြိုင်း ရှိလှသဖြင့် မုဆိုးနှစ်ယောက်စလုံးပင် သေနတ်ဖြင့်ချိန်၍ ပြိုင်တူပစ်လိုက်သည်။ ထိုအခါ တိရစ္ဆာန်အားလုံး ပြေးလွှားအော်မြည်သံတို့သည် တစ်တောလုံး ဆူညံသွားတော့၏။ ဝက်ဖြူကြီးသည် အပုံသားလဲနေသည်ကို သစ်ပင်ပေါ်မှနေ၍ မုဆိုးတို့ မြင်တွေ့နေရသည်။ ထို့နောက် တောကြီးတစ်ခုလုံး တိတ်ဆိတ်သွားပြန်သည်။ မုဆိုးတို့သည် အခြေအနေကို ဆက်လက်၍ ကြည့်နေကြသည်။

လမင်းကြီးသည် ထိန်ထိန်လင်းနေပါသည်။ မကြာမီပင် လရောင်အောက်၌ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ် ဝတ်ဆင်ထားသူ ဘိုးဘိုးကြီးတစ်ယောက် ရောက်ရှိလာ၏။ ဘိုးဘိုးကြီးက လဲနေသောဝက်ဖြူကြီးကို တွေ့သော် “အိုး- ငဖြူလေးထ၊ ထ၊ မင်းဘာလုပ်နေတုန်း၊ သူများတွေပြန်ကုန်ပြီ၊ ထ၊ ထ သားငယ်လေး လိမ္မာတယ်။ လာ၊ လာလိုက်ခဲ့” ဟူ၍ ပြောကာ ဝက်ဖြူကြီးကို ပြန်ခေါ်သွား၏။ မုဆိုးနှစ်ယောက်သည် ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မြင်တွေ့ရသဖြင့် ငေးမောကာ ကြည့်နေမိသည်။ မုဆိုးကြီးက မုဆိုးငယ်အား “ကောင်လေး မကြောက်ပါနဲ့၊ တောကြမ်းတဲ့နေရာတွေမှာ ဒီအတိုင်းပဲ၊ အစက ကြားသာကြားဘူးတယ်။ အခုမျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ပဲ၊ စိတ်ငြိမ်ငြိမ်သာထားပါ” ဟူ၍တိုးတိုးပြောလိုက်သည်။

မကြာမီကာလအတွင်းပင် ကျယ်လောင်သော လူအော်သံ ပေါ်ထွက်လာပြန်ရာ တစ်တောလုံး ဆူညံ သွားပြန်၏။ လကောင်းစွာသာနေသော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကိုမျှ မတွေ့ရချေ။ ခဏအကြာတွင် လူတစ်စုသည် မီးရှူးမီးတိုင်များဖြင့် သစ်ပင်အောက်သို့ ရောက်လာ၍ မုဆိုးနှစ်ယောက် အား “မိတ်ဆွေတို့ အခုသားကောင်လာပစ်တာ ကျွန်တော်တို့ရွာနားမှာပဲ၊ ရွာထဲဝင်လည်ပြီး ထမင်း စားသွားကြပါအုံးလား၊ ဒီနေရာမှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မရှိပါဘူး၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေချည်းပဲ ရှိပါတယ်” ဟူ၍ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးဖိတ်ခေါ်လိုက်သည်။ အကြားအမြင်ရှိထားပြီးသော မုဆိုးကြီးမှာ ထိုသူတို့ကို မယုံကြည်သည့်ပြင်

ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူကို သေနတ်ဖြင့်ပစ်လိုက်၏။ ထိုအခါအော်သံတစ်ခု ကျယ်လောင်စွာ ပေါ်ထွက်လာပြီးနောက်တွင် မည်သူမျှမတွေ့ရတော့ပဲ တောတစ်ခုလုံးလည်း ဆိတ်ငြိမ်သွားပြန်ပါသည်။

နောက်ထပ်လူတစ်စုသည် မီးရှူးမီးတိုင်များဖြင့် သစ်ပင်အောက်သို့ ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ ဤလူစုသည် မုဆိုးတို့၏ ရွာသားများဖြစ်ကြသည်။ ရှေ့ဆုံးတွင် မြင်ရသူမှာ မုဆိုးငယ်၏ မိန်းမပင်ဖြစ်ကြသည်။ မုဆိုးငယ်အား “အကို၊ အိမ်မှာ သားတစ်ယောက်အသည်းအသန်ဖြစ်လို့ အခုလာခေါ်တာ အခြားသူအခေါ်လွှတ်ယင် အကိုမယုံမှာစိုးလို့ အခုကိုယ်တိုင်လာခေါ်တာပါ။ လာပြန်ကြစို့” ဟူ၍ခေါ်၏။ မုဆိုးငယ်သည် အောက်သို့ဆင်းရန် ဟန်ပြင်လိုက်သော် မုဆိုးကြီးက မဆင်းရန်တားလိုက်ပြီး ထိုမိန်းမကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်လိုက်၏။ ထိုအခါမိန်းမသည် ကျယ်လောင်စွာအော်ဟစ်ကာ လဲကျသွားတော့သည်။ သူနှင့်အတူပါလာသူ အားလုံးပျောက်ကွယ်သွားပြန်သည်။

မုဆိုးငယ်သည်မိမိ၏မိန်းမအား မုဆိုးကြီးက ပစ်သတ်လိုက်သဖြင့် အလွန်ဒေါသထွက်လျက် မုဆိုးကြီးကိုပစ်သတ်ရန် တကဲကဲဖြစ်နေစဉ် မုဆိုးကြီးသည် သူ၏ သေနတ်ကို လုယူလိုက်ပြီး တောစောင့်တန်ခိုး ရှင်များက မိမိတို့မျက်စိကို လှည့်စားထားကြောင်း သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြလိုက်မှသာလျှင် မုဆိုးငယ်သည် စိတ်သက်သာရာ ရတော့၏။

နံနက်မိုးလင်းသော် အောက်သို့ဆင်းခဲ့ကြပြီး မိန်းမလဲကျသောနေရာသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုသောအခါ မြေကြီးတွင် သွေးကွက်များသာ တွေ့ရတော့သည်။ အခြားမည်သည့်အရာမျှ မတွေ့ရှိရပေ။ ထို့နောက် မုဆိုးနှစ်ယောက်သည် မိမိတို့ရွာသို့ပြန်ခဲ့ကြ၏။ ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် မုဆိုးငယ်သည် သူ၏မိန်းမရှိနေကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် အံ့ဩလျက်ရှိနေပါသည်။ ညကတွေ့ရှိခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များသည် တောစောင့်တန်ခိုးရှင်၏ လှည့်စားခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း သိရ

တော့၏။ အကယ်၍ မုဆိုးကြီး၏စကားကို နားမထောင်ခဲ့၍ သစ်ပင်အောက်သို့ ဆင်းမိပါမူ ဒုက္ခနှင့်အမှန်ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တွေးယင်းနှင့် ကြောက်စိတ် ပင်ဝင်မိ၏။ မုဆိုးကြီးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်၍မဆုံးအောင် ရှိလေကြသတည်း။

ကရင်ရိုးရာဗေဒင်များ

ကြက်ရိုးထိုးဗေဒင်။ ။ ကရင်လူမျိုးအချို့တို့သည် ယနေ့တိုင် ကြက်ရိုးထိုး ဗေဒင်ကို အရေးတကြီးထားကာ ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် ကျင့်သုံးနေကြကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ အိုးသစ်အိမ်သစ်တည်ထောင်ခြင်း၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်ပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်ခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ကောင်းသည် မကောင်းသည်၊ သင့်တော်သည် မသင့်တော်သည် စသည်ဖြင့် ကြက်ရိုးထိုး ဗေဒင်ကို ဦးစွာဆောင်ရွက်ရသည်။

ကြက်ရိုးထိုးသောအခါ ကြက်တစ်ကောင်ကိုသတ်ပြီး ကြက်တောင်နှစ်ဘက်၏ အရင်းပိုင်း အရိုးကိုယူ၍ ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရ၏။ ကြက်တောင်အရင်းပိုင်း အရိုးကို ထိုးခြင်းသည် အမှန်ဆုံး ဟောကိန်းဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကြက်အတောင်ရိုးထိုးရာမှ ပေါ်ထွက်လာသော အဖြေမကောင်းပါက ပေါင်အရင်းပိုင်း အရိုးနှစ်ချောင်းကိုယူ၍ ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရပြန်သည်။ မကောင်းသောအဖြေကို တွေ့ရှိပြန်ပါက နောက်ကြက်တစ်ကောင်ကို သတ်ပြီးဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဆက်လက်၍ ကြက်ရိုးထိုး ကြည့်ရပြန်သည်။ ကြက်နှစ်ကောင်စလုံးမှ ကြက်ရိုးထိုးကြည့်၍ မကောင်းသောအဖြေကို ရရှိပါက အတည်ယူလိုက်ကြသည်။ ထိုအခါ မကောင်းမှု ပပျောက်သွားရန် လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်း ပြုလုပ်ကြရသည်။

ရိုးရာကြက်ရိုးထိုးဗေဒင် စတင်ခဲ့ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဒဏ္ဍာရီသဖွယ် ပြောစမှတ်ပြုသော အကြောင်းအရာတစ်ခုရှိ၏။ တစ်ချိန်က ကရင်လူမျိုးတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တောင်ယာ၌သွား၍ အလုပ်ကို ပင်ပန်းစွာ လုပ်ကိုင်တတ်ကြ၏။ တစ်နေ့သော် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ဘုရားမှတစ်ဆင့် တစ်ယောက်သောသူက လာရောက်ပေးခဲ့သည်ဆို၏။ မိမိမှာတောင်ယာ လုပ်နေရ၍ မအားမလပ်ဖြစ်နေသဖြင့် ထိုစာအုပ်ကို ယူဆောင်သွားရန် မေ့လျော့နေသဖြင့် သစ်ငုတ်တို့နှင့် စာအုပ်ကိုပါ ခြစားကာ ကြေမှုသွားတော့၏။

တစ်နေ့တွင် မိမိသားငယ် နေမကောင်းဖြစ်ရာ ကုစားရန် စဉ်းစားလိုက်သော် ဘုရားပေးခဲ့သော စာအုပ်တွင် ဆေးကုနည်း ပါလိမ့်မည်ဟု သတိရလာသဖြင့် သွားရောက်ကြည့်ရှုသောအခါ သစ်ငုတ်တို့ နေရာတွင် ကြက်ယက်ထားသော ခြေရာများသာလျှင် တွေ့ရတော့၏။ ထိုအခါ ခြစားသွားခဲ့သော စာသည် ကြက်ယက်ထားသော ခြေရာကဲ့သို့ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍ ကရင်လူမျိုးတွင် ကြက်ယက်စာပေတစ်ရပ်ရှိခဲ့ကြောင်း ပြောစမှတ်ပြုလာခဲ့ကြသည်။

သစ်ငုတ်တို့နှင့်စာအုပ်ကို ခြစားခဲ့စဉ်က ကြက်များသည် ခြများကို စားသောက်၍ ယက်ထားသော ကြက်ခြေရာများကို တွေ့ရသဖြင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်အပိုင်းအစများကို ကြက်စားမိလိမ့်မည်ဟု ယူဆကာ ကြက်တွင်ပညာတစ်ရပ်ရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့သည့်အလျောက် ကြက်ရိုးထိုးခြင်း ဗေဒင်ခလေးထုံးစံတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟူ၏။

ဗေဒင်ဟောကိန်းအတွက် ကြက်ရိုးထိုးတော့မည်ဆိုလျှင် ကြက်တစ်ကောင်ကို သတ်ပြီး အမွှေးများကို နှုတ်ပစ်ရသည်။ ဝမ်းတွင်းသားအားလုံးကို ထုတ်ပစ်ပြီး အကောင်လိုက်ပြုတ်လိုက်၏။ ပြုတ်ထားသော ကြက်ကောင်လုံး ကျက်သွားသော် အတောင်နှစ်ဘက်ကိုယူ၍ အသားများအားလုံး ထုတ်ပစ်ကာ အတောင်

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ

အရင်းပိုင်း အရိုးနှစ်ချောင်းကို ယူရ၏။ ဗယ်ဘက်အရိုးကို ဗယ်ဘက်လက်တွင် ထား၍ ညာဘက်အရိုးကို ညာဘက်ထားကာ သက်ကယ်ရွက်ဖြင့် စုချည်ထားပြီး အောက်ပါအတိုင်းဆုတောင်းရသည်။

“ဆော့ဗီးဟား - နမေတာသူးနမေတာပဝို၊ တာလောမာနပုဖလား၊ ခဲအိပါ ဖလားထောတာဂေတာအဲ၊ တာကသွီးတာကဖို၊ တာဟဲတမ္ပိ ဟဲတပလော်၊ တာကလီတာကလို့၊ တာတတယ်တန့၊ တာကဲဒိုတာကဲထော၊ တာအိုကား အိုခွေ၊ လဲမူမဆားတနီအိတကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ “အသင်ကြက်ရိုး၊ အသင်သည် ထူးခြားမြင့်မြတ်လှပါသည်။ ပျောက်သောအရာများကို အသင်သာလျှင် ဖော်ပြနိုင်သောကြောင့် ယခုဖော်ပြလိုက်ပါ။ ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်း၊ လျှို့ဝှက်သောအရာ၊ လူစိမ်းများဝင်လာခြင်း၊ မရိုးသားသောအရာ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ခြင်း၊ ကြီးမြတ်ခြင်း၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝခြင်းနှင့် ယနေ့ပြည့်စုံစေတော်မူပါ”

အထက်ပါအတိုင်း ဆုတောင်းပြီးသော် သက်ကယ်ရွက်ကို ဖြေလိုက်ကာ ကြက်ရိုးနှစ်ချောင်းကို ဗယ်လက်ဖြင့် (လက်မနှင့်လက်ညှိုး) ညီညီကိုင်ထား၏။ ကြက်ရိုးနှစ်ချောင်း၏ အတွင်းအပြင်ကို သေချာစွာကြည့်ပြီး ကြက်ရိုးတွင် အပေါက်ကလေးရှိမည် ဖြစ်ပေရာ ထိုအပေါက်ကလေးတွင် ကြိမ်ပင်မှ ဆူးဖြင့် အရိုးတစ်ခုကို နှစ်ချောင်းစီ အပေါက်ရှိရာ၌ ထိုးထားရ၏။ ကြက်ရိုးတွင် အပေါက်ကလေး မမြင်ရပါက ဓားဖြင့် အသာခြစ်လျှင် အပေါက်ငယ်ကလေး နှစ်ပေါက် ခပ်လှမ်းလှမ်း နေရာတွင် တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အရိုးတစ်ချောင်းစီမှ အပေါက်ငယ်နှစ်ပေါက်ကို ဆူးငယ်နှစ်ချောင်းစီ ထိုးထားပြီးနောက် အရိုးနှစ်ချောင်း ယှဉ်ကြည့်ရ၏။ ဆူးငယ် အကွာအဝေးတူပြီး တန်းနေလျှင် “ကဝါခိုထော” ဟုခေါ်သည်။ ကောင်းသော ဟောကိန်းဟု ခေါ်သည်။ ကောင်းသောဟောကိန်းဟု မှတ်ယူ၏။ အကယ်၍ အကွာအဝေးမတူပဲ ဆူးငယ်များ တန်းနေခြင်းမရှိပါက “ဒူလော်ခိုလ့” ဟုခေါ်သည့် မကောင်းသောဟောကိန်းဟု မှတ်ယူကြရသည်။

“ကဝါခိုထော” ဟုခေါ်သော အနေအထားရှိသော် အိမ်ထောင်ပြုလျှင် စားနိုင်သောက်နိုင်မည်။ စိတ်ချမ်းချမ်းသာသာရှိမည်။ ရောဂါအခြေအနေအတွက်ဆိုလျှင် ကုစား၍ ပျောက်ကင်းမည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးပါက ပြန်ရမည်။ ပြန်တွေ့မည်။ စီးပွားရှာလျှင် စီးပွားဖြစ်မည်။ အမဲလိုက်လျှင် သားကောင် မုချရမည် စသည်ဖြင့် ဟောကိန်းထွက်၏။

“ဒုလော်ခိုလ္လ” အနေအထားပြုလျှင် အိမ်ထောင်မပြုသင့် ဟူသောဟောကိန်းထွက်သဖြင့် ဆက်လက်၍ အခြားကြက်တစ်ကောင်ကိုသတ်ပြီး ယခင်အတိုင်း ဒုတိယအကြိမ် ကြက်ရိုးထိုးရပြန်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် “ဒုလော်ခိုလ္လ” ဟောကိန်းအတိုင်းတွေ့ရလျှင် မကောင်းဟုမှတ်ယူကာ ကြေနပ်သွားကြမည်သာဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးက ပြန်မရ၊ ဖျားနာလျှင်ကုစား၍မရ ဟူ၍ ဟောကိန်းအတိုင်း ယုံကြည်ထားကြသော်လည်း ဆက်လက်ကုစားရန် နည်းတစ်နည်းမှာ လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်းဖြင့် လိပ်ပြာကို ပြန်ခေါ်ပေးရလေသည်။

မီးသွေးဗေဒင် ။ ။ မီးသွေးဖြင့်အသုံးပြု၍ ဗေဒင်ဟောကိန်းတစ်ရပ်ကို ကရင်လူမျိုးအချို့က ယနေ့တိုင်ယုံကြည် နေကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ရှေးအချိန်က ဘုရားပေးခဲ့သော အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်ကို သစ်ငုတ်တိုပေါ်တွင် တင်ပစ်ခဲ့ပြီး တောင်ယာလုပ်ငန်းကိုသာ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ယင်း စာအုပ်ကိုမေ့နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်ယာလုပ်ချိန် ကုန်ဆုံးပြီးဖြစ်သော်လည်း အခြားအလုပ်များနေပြန်သဖြင့် စာအုပ်ကိုသတိမရပဲရှိနေ၏။

တောင်ယာမီးရှို့ချိန်၌ သစ်ငုတ်တိုနှင့် စာအုပ်ပါ မီးလောင်ကျွမ်းသွားသဖြင့် စာအုပ်ကို သတိရချိန်၌ သွားရောက်ကြည့်သော် သစ်ငုတ်မီးလောင်ထားပြီးဖြစ်ရာ မီးသွေးတုံးကလေးများသာ တွေ့ရတော့၏။ အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်ပါမီးလောင်၍ မီးသွေးဖြစ်သွားသဖြင့် မီးသွေးကိုအဓိကထားကာ မီးသွေးဗေဒင်ဟောခြင်း စတင်ခဲ့သည်ဟူ၏။

မီးသွေးပေဒင်သည် မှန်သင့်သလောက် မှန်သည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုကြောင့် မီးသွေးပေဒင်ကို ယနေ့တိုင် အချို့သောဒေသများ၌ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေကြကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ရောဂါဘယဖြစ်ခြင်း၊ သွားလာရန် ကိစ္စပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းကိုင်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို အောင်မြင်ခြင်းရှိမရှိ၊ ကောင်းမကောင်းမီးသွေးပေဒင်ဖြင့် တွက်ချက်ကာ ဟောကိန်းထုတ်ကြ၏။

ပေဒင်တွက်လိုသူသည် ပေဒင်ဆရာထံသို့သွား၍ ကွမ်းတစ်ယာ သို့မဟုတ် ဆေးတစ်ဝုံစာကို ပေးဆောင်ရ၏။ မိမိသည်မည်သည့်ကိစ္စအတွက် ပေဒင်မေးလိုကြောင်းပြောပြရသည်။ ထိုအခါ ပေဒင်ဆရာက မီးဖိုရှိ မီးသွေးသန့်သန့်သုံးတုံးကို သွားယူစေ၏။ ထိုမီးသွေးသည် ထမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုးချသောဘက်မှ မယူရပေ။ ပေဒင်ဆရာသည် မီးသွေးသုံးတုံးကိုရသော် ဝါးတစ်ပိုင်းယူ၍ ရွတ်ဖတ်ရ၏။ ထို့နောက် ဝါးပေါ်တွင် မီးသွေးဖြင့်အစဉ်လိုက် ကန့်လန့်ခြစ်သွားရလေသည်။

မီးသွေးဖြင့်ခြစ်သော အမှတ်အသား တုတ်ချောင်းကလေးများ ဝါးအဆုံးသို့ ရောက်သော် ခြစ်ထားသော အမှတ်အသားများကို နှစ်ချောင်းတစ်ခါ ဖျက်ပစ်ရ၏။ ထိုသို့သုံးကြိမ်တိတိ အလားတူ ဝါးပေါ်တွင် မီးသွေးဖြင့်အစမှ ပြန်ခြစ်ပြီး နှစ်ချောင်းတစ်ခါ ပြန်ဖျက်ရ၏။ ထိုသို့ဖျက်ပစ်ရာ၌ ကျန်အစွန်းဆုံး မီးသွေးခြစ်ရာသည် စုံ၊ မ မရှိဟူ၍ အသီးသီး တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

သုံးကြိမ်အနက် မီးသွေးခြစ်ရာ တစ်ချောင်း “မ” သုံးကြိမ်တိတိ ဝါးအစွန်းဆုံးနေရာတွင်ကျန်လျှင် အကောင်းဆုံးဟူသော ဟောကိန်းကိုရ၏။ “မ” နှစ်ကြိမ် “စုံ” တစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် သင့်ရုံကောင်း၊ “မ” တစ်ကြိမ် “စုံ” နှစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် မကောင်း၊ “စုံ” သုံးကြိမ်တိတိ ကျန်လျှင် အဆိုးဆုံး အညံ့ဆုံးဟူ၍ အသီးသီး ဟောကိန်းထွက်မည်ဖြစ်သည်။

မဂဏန်း	စုံဂဏန်း	
၃	—	အကောင်းဆုံး
၂	၁	သင့်ရုံကောင်း
၁	၂	မကောင်း
—	၃	အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး

နီးဗေဒင်။ ။ ဗေဒင်တွက်လိုသူသည် ဗေဒင်ဆရာထံသို့ ကွမ်းတစ်ယာ ယူသွားပေးရသည်။ ထိုနောက်မိမိတွက်ချက်လိုသော အကြောင်းအရာကို ပြောပြရ၏။ ဗေဒင်ဆရာသည် နီးရှည်သုံးချောင်းကိုယူပြီး ဗေဒင်လာတွက်သူ၏ လက်ဖြင့်သုံးမိုက် (တစ်ပေခွဲ) တိတိအရှည်ကိုယူ၍ ကျန်အပိုင်းကို ချိုးပြီးပစ်လိုက် ရသည်။

ထိုအခါဗေဒင်ဆရာသည် နီးသုံးချောင်းကိုကိုင်၍ မှန်ကန်သော ဟောကိန်းပေးပါ ရန် ဆုတောင်းရွတ်ဖတ်ရလေသည်။ ပထမနီးတစ်ချောင်းကို အပိုင်းတိုများ တစ်ပိုင်းပြီးတစ်ပိုင်း ကုန်အောင်ချိုးရ၏။ ချိုးထားသော နီးအပိုင်းများကို တစ်စုံစီရေတွက်ဖယ်ရှားပြီး တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် တစ်ပိုင်းမှမကျန် နှစ်မျိုးသော အဖြေကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကျန်နီးနှစ်ချောင်းကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် လုပ်ဆောင်၍ အဖြေကိုကြည့်ရသည်။ နီးသုံးချောင်းစလုံးကို သုံးကြိမ်တိတိလုပ်၍ ပြီးဆုံးသော် ဗေဒင်ဟောကိန်းကို ရမည်ဖြစ်သည်။

သုံးကြိမ်အနက် နီးပိုင်းသုံးကြိမ်ကျန်လျှင် အကောင်းဆုံးဟု မှတ်ယူရမည်။ နှစ် ကြိမ်ကျန် တစ်ကြိမ်မ ကျန်လျှင် သင့်ရုံကောင်း၊ နှစ်ကြိမ်မကျန် တစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် မကောင်း၊ သုံးကြိမ်အနက်တစ်ကြိမ်မျှ မကျန်လျှင် အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး ဟူ၍ အသီးသီး ဟောကိန်းထွက်မည်ဖြစ်သည်။

ကျန်	မကျန်	
၃	-	အကောင်းဆုံး
၂	၁	သင့်ရုံကောင်း
၁	၂	မကောင်း
၃	-	အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး

နီးဗေဒင်သည် ပျောက်ဆုံးသောပစ္စည်း ပြန်ရမည် မရမည်၊ ဖျားနာသူကု၍ ပျောက်မပျောက်၊ ပျောက်ဆုံးသူ၊ ခရီးလွန်သူ ပြန်လာမည် မလာမည်အစရှိသော အကြောင်းအရာများအပေါ် နီးဗေဒင်ဖြင့်တွက် ချက်ရာတွင် မှန်ကန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။

သစ်ရွက်ဗေဒင်။ ။ ဗေဒင်တွက်လိုသူတစ်ဦးသည် ဗေဒင်ဆရာအား ပိန္နဲရွက်တစ်ရွက်ကို သွားခူးပေးရ၏။ ဥပမာ- အပျိုတစ်ဦးက မိမိ၏အနာဂတ် အိမ်ထောင်ရေးအတွက် သိလိုလျှင် ပိန္နဲရွက်တစ်ရွက်ကို သွားရောက်ခူးယူကာ ဗေဒင်ဆရာလက်သို့ပေးရ၏။ ပိန္နဲရွက်ပေးသောအခါ ရွက်ဖျားပိုင်းသည် အရှေ့ အရပ်ဘက်သို့ရှိလျှင် အရှေ့အရပ်နေလူပျိုနှင့်ညားမည်။

ပိန္နဲရွက်ကို အညှာမှကိုင်တွယ်ကာ ထောင်ကြည့်ရ၏။ အရိုးတံကို ဗဟိုထား၍ ဗယ်ဘက်၊ ညာဘက်အပေါ်မှသည် အောက်သို့သုံးဆင့်ပိုင်းခြားထား၏။ အရွက် ၏ အပေါ်ဆင့်၌ ပိုးစားခြင်း၊ အမဲ သို့မဟုတ် အဖြူအဖတ်ကလေးများရှိနေလျှင် မိမိရမည့်ယောက်ျားသည် မျက်နှာတစ်နေရာရာ၌ အမှတ်၊ မှည့်၊ အနာရွတ် တစ်ခုခုရှိမည်။ သစ်ရွက်အရိုး၏ ဗယ်ဘက်၌ရှိလျှင် မျက်နှာဘယ်ဘက်ခြမ်း၊ ညာဘက်၌ရှိလျှင် ညာဘက်ခြမ်း ဟူ၍ပြောမည်။ ပိန္နဲရွက်အဖျားစွန်းသည် ကောက်နေလျှင် ထိုယောက်ျားသည် ဆံပင်ကောက်သည်။ အလယ်အဆင့်နှင့် အောက်ဆုံးအဆင့်များ၌လည်း မြင်တွေ့ရသည့် အနေအထားအတိုင်း ကောင်းမကောင်း ဟောကိန်းထုတ်သွားမည်သာဖြစ်၏။

ပိန္နဲရွက်သည်ရှည်မျောမျောရှိပြီး ချောမွေ့နေလျှင် ထိုလူပျိုသည် ရုပ်ရှည်ချော မောမည်၊ အတော်အသင့် ချောမွေ့နေလျှင် တော်ရုံသင့်ရုံချောမည်။ သစ်ရွက် မျက်နှာပြင် ကြမ်းနေလျှင် ရုပ်ဆိုးမည် စသည်ဖြင့် ဟောကိန်းထုတ်မည် ဖြစ်သည်။

အရွက်ရိုးတံသည် အရင်းမှသည် အဖျားအထိ အနာအဆာမရှိပဲ စိမ်းစိုပြေ ပြစ် မှုရှိလျှင် အသက်ရှည်မည်၊ အရိုးတံပိုးတစ်ပိုင်းစားထားလျှင် ကျန်းမာရေးမ ကောင်း၊ အရိုးတံဘေးနှစ်ဘက်ရှိရွက်ကြောများ ညီညီညာညာဆိုင်နေလျှင် သ ဘောကောင်းမည်၊ ရွက်ကြောကလေးများ အနာအဆာကင်းပြီး သန့်ပြန့်လျှင် ချမ်းသာကြွယ်ဝမည်၊ ရာထူးကြီးမည်။ သန့်ပြန့်မှုနည်းပါက အိုဇာတာမကောင်း ဖြစ်မည်။ သန့်ပြန့်ပြီး အကြောကလေးများစွာ ယှက်နေလျှင် စီးပွားရေးကောင်း မည်ဟူ၍ အသီးသီးအနက်ကောက် ဟောကြားမည်ဖြစ်သည်။

သစ်ရွက်ဗေဒင်တွက်သူ ဗေဒင်ဆရာအား ကွမ်းတစ်ယာ သို့မဟုတ် ဆေးတစ် ငုံကို ပေးဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အခြားပစ္စည်းတစ်ခုခုပေးဆောင်ပါက လက်ခံရ ရိုးထုံးစံမရှိချေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗေဒင်တွက် ကြေးအဖြစ်မယူရပဲ နောင်အချိန်များ၌ ရိုးရိုးမေတ္တာနှင့် ပေးကမ်းသောပစ္စည်းဖြစ်မှသာ လက်ခံရသော ထုံးစံတစ်ရပ်ရှိ လေသည်။

ကျွဲနွားပျောက်ဆုံးသော် ပိန္နဲရွက်ကိုခူးခိုင်းပြီး ယူဆောင်လာစေသောအခါ အ ရွက်၏အဖျားစွန်းဘက်သည် မည်သည့်ဘက်သို့လှည့်နေကြောင်း မှတ်ထားရ သည်။ အနောက်ဘက်သို့ လှည့်နေပါက ကျွဲ သို့မဟုတ် နွားသည် အနောက် ဘက်အရပ်သို့ရောက်နေကြောင်း၊ သစ်ရွက်ပိုးစားနေပါက သတ်စား ခံရပြီးဖြစ် ကြောင်း၊ သစ်ရွက်ချောမွေ့ပြီး အနာအဆာကင်းရှင်းပါက အသက်ရှင်လျက် ရှိနေ သေးကြောင်း၊ အရွက်ကြောရိုးနှင့် မျက်နှာပြင်ကြောများ ကောင်းနေလျှင် အခြား ရွာသို့ကောင်းမွန်စွာ ယူဆောင်သွားခြင်း ခံရကြောင်း၊ ရွက်ထိပ်ဖျားတုံးတိ ဖြစ် နေလျှင် မနီးမဝေးနေရာမှာပင်ရှိကြောင်း၊ ရွက်ကြောကလေးများ ယှက်နေပြီး

ထင်ရှားစွာမြင်တွေ့ရလျှင် ပြန်ရမည်။ မထင်မရှားဖြစ်လျှင် ပြန်မရဟူ၍ ဟောကိန်း ထုတ်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အရက်ဟောဗေဒင်။ ။ အရက်ဗေဒင်သည် စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဟောကိန်းများတွင် အသုံးပြုသည်။ ဗေဒင်တွက်လိုသူက အရက်တစ်ပုလင်းကို သွားဝယ်ယူရ၏။ ဗေဒင်ဆရာသည် ပန်းကန်လုံးငယ်တစ်ခုထဲတွင် အရက်ကို အပြည့်ထည့်ပြီး မျက်နှာပြင်ညီညီသာသာ ရှိစေရ၏။

ခွက်ထဲရှိအရက်၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် အဆီလုံးကလေးများ အနည်းငယ်ရှိမည် ဆိုပါက စီးပွားအသင့်အတင့်ကောင်းမည်။ အဆီလုံးကလေးများ မျက်နှာပြင် တစ်လုံးတွင် ပိတ်ဆို့၍ရှိနေပါမူ စီးပွားရေးမကောင်းဖြစ်မည်။

အရက်ကို သောက်သုံးပြီး နောက်ဆုံးကျန်ရှိနေသေးသော အရက်တစ်ခွက်စာကို ပန်းကန်လုံးငယ်ထဲတွင် အားလုံးလောင်းချလိုက်ရ၏။ ပန်းကန်ထဲတွင် အမှိုက် ကလေးများစွာရှိနေလျှင် စီးပွားအောင်မည်။ ငွေကြေးများစွာရရှိမည်။ အမှိုက် ကလေးများ အနည်းငယ်သာရှိမည်ဆိုပါက အတော်အသင့်သာ စီးပွားဖြစ်မည်။ အမှိုက်လုံးဝမရှိသောအခါမျိုးတွင် စီးပွားလုံးဝမဖြစ်ထွန်းနိုင် ဟူသော ဟောကိန်း များ ထုတ်မည်ဖြစ်ပေသည်။

လက်ချောင်းဟောဗေဒင်။ ။ လက်ချောင်းဗေဒင်တွက်သူသည် ကတိ သစ္စာခံဝန်ချက်ထားရှိရသည်။ ဗေဒင်လာတွက်သူထံမှ ကွမ်းတစ်ယာနှင့် ဆေး တစ်ဥံသာ ယူခွင့်ရှိသည်။ ထိုထက်ပို၍မယူရပေ။ ယူခဲ့လျှင် မိမိဗေဒင်တွက်ကိန်း များ နောက်တွင်မမှန်တော့ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။ ဗေဒင်တွက်ပြီးနောက် ပိုင်းတွင် ဗေဒင်မှန်ကန်သဖြင့် ဗေဒင်ဆရာအား ကျေးဇူးဆပ်ပေးကမ်းခြင်းများ ကိုသာ ယူပိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။

လက်ချောင်းဖြင့်ဗေဒင်တွက်နည်းသည် ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ခရီးသွားခြင်း၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများတွင် တွက်ချက်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ လက်ချောင်းကလေးငါးချောင်းကို သက်ဆိုင်ရာလက်ချောင်းတစ်ချောင်းစီတွင် ဟောကိန်းအသီးသီးမှတ်သားထား၏။ ဗေဒင်တွက်တော့မည်ဆိုလျှင် လက်မ မှသည် လက်သန်းအထိ သက်ဆိုင်ရာဂါထာကို ရွတ်ဆိုပြီး ဂါထာဆုံးသည့်တိုင်အောင် လက်သန်းမှသည် လက်ညှိုး၊ လက်ညှိုးမှသည်လက်သန်းလှည့်ပတ်၍ တစ်ချောင်းစီ ရေတွက်သွားရသည်။ ဂါထာဆုံးသောလက်ချောင်းကလေး ငါးချောင်းအနက် တစ်ချောင်းချောင်းတွင်ဆုံးသော် ထိုလက်ချောင်း၌ မှတ်သားထားသောကိန်းအတိုင်း ဟောကိန်းထုတ်မည်သာဖြစ်သည်။ လက်ငါးချောင်းမှ သတ်မှတ်ထားသော ဟောကိန်းများသည် အောက်ပါအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပစ္စည်းပျောက်ဟောဗေဒင်

- လက်မ ပြန်တွေ့၊ ပြန်ရမည်
- လက်ညှိုး ကြားရ၊ ပြန်မရ
- လက်ခလယ် မကြား၊ ပြန်မရ
- လက်သူကြွယ် သတင်းကြား၊ ပြန်ရ
- လက်သန်း အနီးအနားမှာသာရှိ

ခရီးသွားဟောဗေဒင်

- လက်မ မြန်မြန်ပြန်ရောက်မည်
- လက်ညှိုး ခေတ္တကြန့်ကြာမည်
- လက်ခလယ် ဒုက္ခနှင့်ကြုံကြိုက်၊ ကြန့်ကြာ
- လက်သူကြွယ် ပူစရာမလို
- လက်သန်း ကောင်းမွန်စွာ ပြန်ရောက်မည်။

ရောင်းဝယ်ရေးဟောဗေဒင်

လက်မ	အကျိုးရှိမည်
လက်ညှိုး	အလိမ်ခံရမည်
လက်ခလယ်	ရှုံးမည်
လက်သူကြွယ်	အကျိုးအနည်းငယ်ရှိ
လက်သန်း	အကျိုးမရှိ

အထက်ဖော်ပြပါ လက်ချောင်းဗေဒင် ဟောကိန်းသုံးမျိုးအနက် ဟောကိန်းထွက် ရန် လက်ချောင်းကလေးငါးချောင်းကို တစ်ချောင်းပြီးတစ်ချောင်း လက်မမှသည် လက်သန်း၊ လက်သန်းမှသည်လက်မ ဂါထာဖြင့် ရွတ်ဆိုရာတွင် ပစ္စည်းပျောက် ဟောဗေဒင်အတွက် ရွတ်ဆိုပုံကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

“ကိင်း- ဖိုး-ဒို-ခွါး-တ-ဂါ-မ-နာ-ကယ်-အ-ကလော်-ဖား-တ-ဒူး-လော်- မာ-ဝဲ-လော်။ မေ-ဘာ-က-ထီ-နေ-ကေ-ဟား။ မေး-ထီ-ကေ-ဒွေါ-မော- အ-လော်-ဘာ-လဲ-ယ-စူး-လဲ-ယ-ယူ- ထော်-အ- လို-တ-ဘိုး-ဘိုး-အီ- တ-ကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ- “ဥုံဖွ - ညကတူကလေးနွားတစ်ကောင် ပျောက်သွားသည်။ ပြန်တွေ့နိုင်ပါမည်လား။ ပြန်တွေ့မည်ဆိုပါက လက်ချောင်းကလေးတစ်ချောင်း အနက် တစ်ချောင်းချောင်းတွင် ကျရောက်ပါစေ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။

ကျန်လက်ချောင်းဗေဒင်ဟောကိန်းနှစ်မျိုးတွင် အလားတူဂါထာမျိုးကို ရွတ်ဆို တွက်ချက်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ လက်ချောင်းဗေဒင်ကို ယနေ့တိုင် အချို့ဒေသ များ၌ ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် တွက်ချက်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ မှန်သင့်သ လောက် မှန်သည်ဟု တွက်ဖူးသူများက ပြောဆိုကြသည်။